

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 27

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, 3. in 4. februarja 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Stalingrad in Hitlerstadt

Kako si zamišlja Kuusinen svobodo Finske — Srdit sovjetski napad na Mannerheimovo črto z novimi tehničnimi sredstvi odbit — S padali spuščene patrulje zajete — Novo bombardiranje finskih mest — Neuspeh na Finskem preprečil aneksijo Estonske

HELSINKI, 3. febr. Reuter. Predsednik finske republike je pri otvoritvi finskega parlamenta dejal, da je ves civilizirani svet na strani Finske. Marionetska »vlada«, ki so jo sovjeti v začetku vojne postavili v Terijokiju, je sedaj pokazala pravo barvo. Kuusinen in drugi člani te »vlade« so sklenili, da se bodo v bodoče Helsinki imenovali Stalingrad, pristanišče Turku (Abo) pa Hitlerstadt. O tem so izdali tudi razglas.

NAPORI GENERALA STERNA

STOCKHOLM, 3. febr. Dopisnik »Tidningena« javlja s Karelijske fronte: V oblasti Suma so sovjetske čete ponovile svojo ofenzivo s pomočjo 200 letal, ki so krožila nad Mannerheimovo črto. Ofenziva je bila pripravljena z močnim artilerijskim streljanjem, vendar ni bila tako udarna, kakor predvčerajšnjem. Boj je trajal do trde noči. V teh operacijah se je general Stern poslužil nove napadalne taktike za zaklone, ki so jih vlekli s seboj tanki. Finski vojaki so imenovali te zaklone »velike mrtvaške krste« za sovjetske vojake. Sovjeti so stavili v akcijo tudi svoje skakalce s padali, ki bi naj v finskem zaledju uničili finsko industrijo in napravili zmedo. Skakalci operirajo v manjših oddelkih po sedem do osem mož. Oboroženi so z lahкими strojnimi in radioaparati. Obklejeni so v finske uniforme, opremljeni s strojnimi puškami in radiooddajnicami. Finci bi jih zato lahko smatrali za špijone in vse postrelili, vendar so jih le zaprli. Finske izgube so mnogo manjše od sovjetskih. V zadnjih dveh dneh računajo, da so pustili sovjeti na fronti nad 1000 mrtvih.

SOVJETSKA OFENZIVA BREZ USPEHA

HELSINKI, 3. febr. Reuter. Nova sovjetska ofenziva na Mannerheimovo črto se je ponesrečila. Preko 1000 sovjetskih vojakov je bilo ubitih v trenutku, ko so zapustili blindirane sani ter hoteli napasti Mannerheimovo črto. Napad so Finci brez težave odbili. Sovjetsko poročilo pravi, da je bilo sestreljenih 11 finskih in eno sovjetsko letalo. Finsko poročilo pa omenja, da je bilo sestreljenih 7 sovjetskih letal. Okoli 20 mrtvih je bilo med civilisti ob priliki večerajšnjih napadov sovjetskih letal. V Helsinkiju je bila napadena neka bolnišnica. Delegacija angleške delavske stranke se je morala dvakrat zateči v podzemsko zaklonišča pred sovjetskimi letali. Vodja delegacije, poslanec Noel Baker, je izjavil, da so delegati angleške delavske stranke prišli do soglasnega zaključka, da so napadi sovjetskih letalcev namenjeni predvsem finskih civilistom.

NOVA NAPADALNA TAKTIKA

HELSINKI, 3. febr. Reuter. Dopisniki londonskih listov javljajo o novi taktiki sovjetskih čet pri napadih na Mannerheimovo utrdbeno črto. Dopisnik »Timesa« trdi, da so sovjeti izkoristili odmor na Mannerheimovi črti za priprave nove napadalne taktike. Oklopne avtomobile so opremlili spredaj z močnimi jeklenimi ščiti, ki jim strojnice ne morejo do živca. Pred napadom oklopnih voz odvarjajo sovjeti močan artilerijski ogenj na sovražne postojanke. Nato nastopijo z največjo hitrostjo tanki in oklopni avtomobili, za katerih ščiti se krijejo prvi napadalni oddelki pehote. Sledi ostala pehota: vse pa prodira pod zaščito močnega bombardiranja iz letal na finske utrbe in tomiške postojanke.

BLINDIRANE SANI

HELSINKI, 3. febr. Reuter. Sovjetske čete so uporabile proti posameznim utrdbam Mannerheimove črte čudne sani, ki so pokrite z jekleno streho ter tanke, ki spuščajo dim.

HELSINKI, 3. febr. Reuter. Sovjetska ofenziva na Mannerheimovo črto doslej nima uspeha. Sovjeti so jo začeli včeraj z novim orožjem: blindiranimi sanmi. Sani so pokrite s težkimi jeklenimi strehami ter je na njih več vojakov. Za sanmi gredo tanki, ki spuščajo pline. Sedaj je že nedvoumno ugotovljeno, da uporabljajo Finci angleška in ameriška letala, ki so pokazala visoko sposobnost pri zadnjih napadih na sovjetske baze.

SOVJETSKI LETALSKI NAPAD

HELSINKI, 3. febr. Havas. V teku večerajšnjega dne so sovjetska letala bom-

bardirala mesta v jugovzhodu Finske. Posebno so trpeli kraji Kotka, Kuvola, Peeksamaki in Kiopio. Na južnozahodnem delu je zelo trpelo mesto Björneborg, kjer je bilo ubitih 10 ljudi. Hudo prizadeta je tudi južneje od tod ležeča Rauma, ubita je pa bila le ena oseba. Drugod je bilo manj škode. Žrtve v jugovzhodni Finski še niso znane. V Peeksamakiu je prišlo do večjih požarov. Kiopio in Sor-tavalo sta manj trpela. Sovjetski letalci so metali bombe tudi na bolnišnice in cerkve ter s strojnimi obstreljevali vernike. Deset sovjetskih letal je vrglo več bomb na predmestje Helsinkov. Škoda je neznatna. Protiletalske baterije so zadele eno sovražno letalo.

IZJAVE SOVJETSKIH LETALCEV

HELSINKI, 3. febr. Havas. Med zaslišanjem sovjetskih letalcev so ugotovili, da so mnogi od njih še na zelo nizki stop-

nji izobrazbe. Sami pravijo, da so studirali dve leti na neke vrste univerzi, dve leti pa v vojni akademiji. O Finski nimajo pojma. Trde, da je Finska napadla sovjetsko Rusijo, da ogrožava njih mesta, zato se morajo braniti pred njo. Izjavljajo, da startajo sovjetska letala za polete na Finsko z estonskih letališč. Južno od Tallina da je neke najmanj 80 sovjetskih letal v hangarjih. Te letalce drže sovjeti popolnoma izolirane od ostale Rusije. Od polovice decembra niso čitali niti en list in straže skrbje, da ne pridejo v stik z zunanjim svetom.

FINCI REŠILI ESTONSKO

HELSINKI, 3. febr. Havas. Po vesteh iz Estonske je neuspeh, ki so ga doživeli sovjeti na Finskem, preprečil njihove nake, da bi Estonsko popolnoma pretvorili v sestavni del Sovjetske unije.

Prva dva dneva balkanske konference

Zunanji ministri razpravljajo le o glavnih smernicah — Prvi namen je ohranitev miru — Glasovi v evropskem in ameriškem tisku

BEOGRAD, 3. februarja. Konferenca zunanjih ministrov Balkanske zveze se je pričela včeraj dopoldne. Prvi sestanek je bil namenjen izmenjavi misli o splošnem mednarodnem položaju. Kakor je bilo mogoče izvedeti, je namen vse konference sklepati samo o načelnih zadevah, ne da bi se konkretno reševala posamezna vprašanja v detajlih. Ta bodo prepuščena nadaljnjemu razvoju. Vse delo pa služi le enemu samemu cilju, ohranitvi miru na evropskem jugovzhodu. Kar se tiče Bolgarije, je mogoče trditi, da je bilo po turškem in jugoslovanskem posredovanju ustvarjeno z Bolgarijo tako ozračje, da ne obstaja s te strani nobena nevarnost za kakršne koli težkoče. Z Bolgarijo je dosežen začasen modus vivendi; vsa nerešena vprašanja so odložena in se bodo reševala pozneje, v ugodnejšem času.

Kljub temu obstaja še veliko vprašanj, ki jih je treba pretrpeti in najti taka pota, da ne bodo ovirala ali celo ogražala ohranitve miru. Prav tem vprašanjem je namenjeno glavno delo včeraj in danes. Po dopoldanski konferenci se je pričela druga včeraj popoldne ob 18. uri, na kateri so nadaljevali dopoldansko razpravo. V času med obema konferencama so se zunanji ministri Balkanske zveze vpisali v dvorsko knjigo in bili sprejeti v avdienco pri knezu namestniku Pavlu, ki jih je povabil tudi na kosilo. Nato so obiskali še ministrskega predsednika Cvetkovića in poslali svoje vizitke namestnikom dr. Stankoviću in dr. Petroviću ter podpredsedniku vlade dr. Mačku. Po popoldanski konferenci je bila na romunskem poslanstvu slavnostna večerja, ki jo je priredil zunanjim ministrom na čast romunski veleposlanik Cadere.

Danes se konferenca nadaljuje. Zunanji ministri so se sešli znova v palači zunanjega ministrstva ob 11. uri. Po konferenci bo kosilo na turškem veleposlanstvu, ob 17. uri nadaljevanje konference, zvečer pa slavnostna večerja s sprejemom, ki jo priredi naš zunanji minister dr. Cincar-Marković v Častniškem domu. Konferenca se bo nadaljevala tudi še jutri, v nedeljo. Opooldne bo kosilo na grškem poslanstvu, ob 17. uri pa zaključni sestanek, po katerem bodo sprejeti poro-

čevalci listov, da prejmejo uradni komunikacije in eventualne izjave posameznih zunanjih ministrov. Nato bo še zadnja skupna večerja, a tekoma noči se bodo romunski zunanji minister Gafencu, ki konferenci predseduje, turški zunanji minister Saradžoglu in grški ministrski predsednik in zunanji minister Metaxas odpeljali iz Beograda v svoje prestolnice.

Za konferenco je izredno veliko zanimanje po vsem svetu, kar dokazuje zlasti dejstvo, da so prispeli v Beograd posebni poročevalci listov iz vse Evrope in celo iz Amerike. Tudi ves svetovni tisk se z njo ukvarja. Francoski tisk se v zvezi s konferenco ukvarja predvsem z Bolgarijo, naglašajoč, da je odbila vsa snubljenja, tako s strani Sovjetske zveze kakor tudi s strani Nemčije in zaveznikov na drugi strani in hoče do konca varovati svojo popolno neodvisnost. Nekateri francoski listi pa pravijo o samem programu posvetovanj, da obsega naslednja vprašanja: ohranitev sedanjih meja članic, boj proti boljševizmu, gospodarska neodvisnost in možnost sporazuma med Romunijo in Madžarsko brez mejnih korektur. Važno vlogo igra tudi stališče Italije, ki se je močno zblížalo s stališčem Balkanske zveze in zasleduje isti cilj: ohranitev miru v tem delu Evrope. Nasprotno pa menijo v Parizu, da Nemčija nasprotuje poizkusu, da bi se balkanske države strnile v enotno fronto z enotno politično in eventualno tudi efektivno obrambo.

V Italiji zasledujejo potek sedanje konference z največjo pozornostjo in pri tem ne pozabijo naglašati, da ima Italija v tem delu Evrope posebne interese, ki morajo biti spoštovani. Prav tako smatra tudi Nemčija evropski jugovzhod kot zelo važno področje za svoje interese. Nemčija želi, da bi ji ostala tu odprta vrata za gospodarsko oskrbovanje in je zato že zaradi tega nasprotna vsakemu rušenju miru. Zato v Nemčiji tudi ne odobravajo povsem italijanskega stališča in so zlasti nasprotni podpiranju madžarskih revizionističnih težnj nasproti Romuniji. V Angliji žele, da bi se Balkanska zveza tesneje strnila in postala branik proti vsaki eventualni nevarnosti s katere koli strani. Od takega zblížanja si obetajo ko-

rist v tej smeri, da bi bilo Nemčiji preprečeno osvojiti Balkan kot svoje gospodarsko oporišče. Ameriški tisk pa pravi,

TURSKI ZUNANJI MINISTER
SARADŽOGLU.

ki je imel na potovanju v Beograd važen sestanek s Kiosevanovom

da občuti Balkan pritisk s štirih strani: Sovjetske zveze, Nemčije, Italije in zaveznikov. Balkanske države bodo pa le tedaj varne, ako se tesno strnejo med seboj in skupno obranijo svoj obstanek.

Sklepi panameriške zveze

RIO DE JANEIRO, 3. febr. Panameriški odbor za očuvanje nevtralnosti je izglasoval dokončno besedilo glede tujih podmornic v ameriških vodah. Sprejeti so tudi sklepi glede tujih pomožnih ladij za vojne brodeve. Predsednik odbora Mellon Franco je izjavil, da bodo novi sklepi velikega pomena za panameriško unijo držav. Pododbori so pripravili gradivo za bodočo konferenco Unije, ki bo čez mesec dni, po povratku delegata USA iz Costarice.

Maribor, 3. febr.

Franciji je veljal dober del zadnjega Hitlerjevega govora. To je nova postavka v mednarodni politiki.

Do sedaj nismo z nemške strani slišali napadov na Francijo. Narobe, do nedavno so napovedovalci nemških radijskih postaj v francoščini svarili Francijo pred »angleško samogoltnostjo« ter s simpatičnimi besedami poizkušali prepričati francosko javno mnenje, da se Nemčija ne bojuje proti Franciji, temveč samo proti »perfidnemu Albionu« — Angliji. Prav tako ni bilo skoro pet mesecev vojne čitati v nemških listih napadov na Francijo. Nemški tisk je stalno prikazoval Francijo kot žrtev angleške politike.

Kaj je napotilo nemškega kancelarja, da je to pot obrnil ost tudi proti Franciji? Francoski politiki z Daladierjem na čelu so že dolgo časa pred vojno govorili, da je nemški načrt razdeliti Francijo in Anglijo. Poudarjali so, da je ta zamisel neizvedljiva, ker sta Francija in Velika Britanija zvezani na življenje in smrt. Do tega končnega spoznanja so prišli sedaj tudi v Nemčiji.

Francoski politiki trdijo še danes, da Francija ni hotela vojne. Dokazujejo to z miroljubnostjo, ki so jo Francozi kazali vseh zadnjih dvestet let. V naših listih smo čitali Daladierjeve govore, v katerih je dejal, da bi bila Francija lahko začela vojno že takrat, ko so moči v škodo Nemčije bile neenake. Zatrieval je, da je Francija 15. marca 1935. molče sprejela ponovno oborožitev Nemčije; da je 7. marca 1936. dopustila nemško okupacijo Porenja; da se je 15. marca 1938. vklonila pred priključitvijo Avstrije; da je 30. septembra istega leta šla v Monakovo in da je navzlic temu čez dva meseca, 6. decembra, podpisala pakt dobrega prijateljstva z Nemčijo, s katerim sta se obe velesili obvezali, da bosta vzdrževali tesen kontakt v cilju preprečitve ponovnih mednarodnih zapletljivosti v Evropi; po treh mesecih je prišla na vrsto Češko slovaška, pozneje Klajpeda in končno Poljska. Pri vseh teh dogodkih — pravijo odgovorni francoski politiki — Francija ni prišla za orožje.

Na vse te francoske trditve je odgovoril nemški kancelar s kratko ugotovitvijo, da so vodilni sloji Anglije in Francije prisilili Nemčijo, da znova sprejme boj. To trditev je Adolf Hitler podprl s stavkom: »Churchill pravi: Naš cilj je razdelitev Nemčije, njeno uničenje; naš cilj je, da izkoreninimo nemški narod, da uničimo Nemčijo!« Dostavil je še, da mu je to prijetnejše, kakor pa poslušati obrabljene fraze.

Prav tako jasni, kakor Churchillova zamisel vojnih ciljev, ki jo je citiral sam nemški kancelar, so tudi francoski vojni cilji. Nemci sami pravijo, da sestojijo francoski vojni cilji iz treh točk: 1. Nemčija ima polno pravico biti Nemčija in samo Nemčija. To se pravi, da imajo Poljaki pravico do neodvisne Poljske. Čehi in Slovaki do samostojne Češkoslovaške in Avstriji, če tako odloči plebiscit, do Avstrije. 2. Mir se ne bo sklepal s sedanjim režimom v Nemčiji, ker bi to ne bil mir. 3. Bodoči mir mora biti trden in spremljan s pozitivnimi in materialnimi garancijami.

Adolf Hitler je na te francoske vojne cilje postavil nemški odgovor. Dejal je, da francoski, angleški in nemški narod samo želijo živeti v miru in prijateljstvu. Nemški narod, je dejal Adolf Hitler, ni vzgajan v sovraštvu proti Angliji in Franciji. Vendar pa ima 40 milijonov Angležev 40 milijonov kvadratnih kilometrov zemlje in Francija 9 milijonov. — Nemčija z 80 milijoni pa nima niti 600.000 kvadratnih kilometrov. »To je problem, je dejal Hitler, ki mora biti rešen.«

Iz govora nemškega kancelarja in izjav francoskih ter angleških politikov si lahko torej naredimo jasno sliko, kakšni so vojni cilji prvih in drugih. Obrnitev osti proti Franciji pa pomeni, da se je Nemčija vendarle odločila, da izpremeni dolgočasno pozicijsko vojno v mobilno. Zato lahko pričakujemo, da se bodo spomladi pričele prve večje bitke na zahodni fronti.

Produkcija angleške vojne industrije

LONDON, 3. februarja. Havas. Posebni poročevalci poročajo iz glavnega stana angleške vojske sledeče podrobnosti o bojni opremi Anglije: Na vsakega vojaka na fronti pride 7 do 8 ljudi v zaledju. Anglija je postala ogromna tovarna. Delavci delajo po 60 do 70 ur na teden. Delo se nadaljuje brez prestanka vsak dan 24 ur, ali 168 ur na teden. Povprečno se dela po 11 ur na dan. Tu je treba všteti še pol ure za kosilo. Posade se menjaajo brez ustavitve dela. Tudi ženska delovna sila

se vedno bolj izkorišča. Churchill je nedavno napovedal, da bo v angleški industriji zaposlenih milijon žensk. Pospešuje se pa tudi gradnja ladij in vse ladjedelnice, ki so bile ob začetku vojne zaprte, so zopet v obratu. Gradi se 20 novih tovarn za vojne potrebščine, ki bodo stale 45 milijonov funtov šterlingov. Mnoge druge tovarne so bile preurejene v vojne namene. Sedaj delajo pod vojaškim nadzorstvom dan in noč.

Devize za premoženje italijanskih Nemcev

RIM, 3. februarja. Exchange Telegraph. Preseljevanje Nemcev iz Italije se je že pričelo. Že doslej se je izselilo v Nemčijo okoli 5000 Nemcev, dočim odpotuje v teku meseca marca skupina 14.506 Nemcev. Obisk dr. Clodiusa v Rimu je bil namenjen v prvi vrsti sporazumu o cenitvi premoženja Nemcev, ki zapuste Italijo. Sporazum je bil dosežen in že podpisan. Sedaj se bo izvršila v čim naglejšem roku tudi dejanska likvidacija teh posesti.

Nemčija bo dobila s tem s strani Italije veliko vsoto deviz, ki ji bodo dobro služile v sedanjem položaju pomanjkanja zlata in deviz. V izpraznjene kraje se bodo takoj pričeli vseljevati italijanski kmetje in delavci, toda pod najstrožjo uradno kontrolo. Kdor bi se samovoljno vselil tja, bo aretiran in odgonskim potom poslan nazaj v svoje domovinsko občino.

Pariški veleposlanik poklican v Washington

WASHINGTON, 3. febr. Havas. Na konferenci je Roosevelt predstavnikom tiska potrdil, da potuje ameriški veleposlanik v Parizu samo zato v Washington, da bo poročal vladi o položaju v Evropi. Govoreč o gospodarskem stanju poljedelstva je predsednik naglasil, da bo zmanjšanje preračuna za poljedelstvo

za 20%, če bo do njega sploh prišlo, zelo slabo vplivalo na splošne interese zainteresiranih panog. Roosevelt je v poslanici kongresu terjaj odobritev poljedelskega kredita 900 milijonov dolarjev. O mednarodnem položaju ni hotel dati Roosevelt nobene izjave, tudi ne glede pomoči Finski, ki se zdaj razpravlja v senatu.

Nov tip ameriških letal

NEW YORK, 3. febr. Reuter. Francoska vojna misija vodi v New Yorku pogajanja za nakup posebnih tipov vojnih letal, ki jim pravijo »zračne pošasti«. Te »zračne kače« lahko lete s hitrostjo 400 milj na uro, opremljene so pa z najmo-

dernejšimi strojinami in majhnimi topovi, katerih cevi so montirane skozi sredino propelerja. »New York Herald Tribune« piše, da bo vlada dovolila dobavo teh letal Franciji, čeprav gre za povsem nov tip ameriškega letalstva.

Razglas ameriških delavcev

NEW YORK, 3. febr. Ass. Ameriška delavska federacija je izdala razglas, v katerem z najhujšimi besedami obtožuje evropske totalitarne države. Proglas pravi, da prej ne bo miru, dokler ne bo zrušen totalitarni imperalizem. USA naj pomagajo malim državam v Evropi pred azijskim navalom.

Finski ranjenci v švedskih bojnišnicah

LONDON, 3. febr. Reuter. Po vesteh, ki jih je objavil radio v Stockholmu, bodo težko ranjeni finski vojaki sprejeti v švedske bojnišnice. Doma so namreč izpostavljeni nevarnosti zaradi bombardiranja sovjetskih letal.

JAPONCI ZAVZELI PINGJANG

ŠANGHAI, 3. febr. DNB. Japonske čete so zavzele mesto Pingjang, 60 km severno od Nankinga. Japonci so v tej oblasti podvzeli veliko ofenzivo. Blizu 200.000 Kitajcev je v nevarnosti, da jih obkolijo.

NASLEDKI OSTRE ZIME NA HOLANDSKEM

AMSTERDAM, 3. febr. DNB. Veliki snežni zameti, ki so pustošili po vsej Nizozemski, so povzročili precejšnje prometne ovire. V severni Nizozemski je zagazil v sneg vlak in po večurnem odkopavanju so komaj rešili iz zameta lokomotivo in poštni vagon. Potniki so morali izstopati skozi poštni vagon in nadaljevati pot v drugem vlaku. Ostali del zasneženega vlaka je ostal še na progi. Med Amerfortom in Utrechtom je skočil s tira tovorni vlak; zaradi visokih snežnih zametov je promet na tej progi sploh ustavljen.

PUŠKIN V BRATISLAVI

BRATISLAVA, 3. febr. DNB. Novi ruski poslanik pri slovaški vladi Grigorij Puškin je prispel sredi v Bratislavo, kjer so ga pričakali predstavniki zunanega ministrstva.

CLAIRK GABLE IN ŽENA ŽIVA

HOLLYWOOD, 3. febr. Havas. Filmska zvezdnika Clairk Gable in Carola Lombardova, o katerih so trdili, da sta v viharji nevihti izginila, so našli v nekem klubu južne Kalifornije živa in zdrava.

Domači zapiski

Uspel zbor SDS v Zagrebu

Včeraj je pred polno dvorano pristajev v Zagrebu govoril senator Vilder in med drugim poudaril, da je »bila mladina pred vojno mnogo radikalnejša, tako da se „starejši počutijo danes mlajši, mladina pa konservativnejša. Diktatura je zavirala delo mladine. Danes je naša prva dolžnost, da pobijamo tujo propagando med mladino in prepričamo ljudi, da nas nekdo od zgoraj ne bo zavlekel v vojno. Zaradi boljševiške propagande, ki je nastopila pri nas po sporazumu, so bile uvedene potrebne policijske mere. Naša država je bogata, da bi lahko prehranila 30 in ne le 15 milijonov ljudi. Potrebna nam je le pravilna organizacija. SDS je sprejela sporazum, ker je v interesu države. Delo okrog sporazuma je treba nadaljevati, ker nazaj ni mogoče.“ Senator Kosanović je nato naglasil, da „se varajo vsi, ki mislijo, da bodo vse, kar je s sporazumom stvorjeno, zrušili. Oni, ki mislijo, da je Puniša Račić rešil srbstvo, naj vedo, da je Kmetstvo demokratska koalicija rešila državo. Narod naj sodi in bo sam reducirat tiste, ki so brez vrednosti!“

Iesno sodelovanje SDS in HSS

Kakor v Glini in Sarajevu je bilo tudi v Petrinji na velikem zborovanju sklenjeno, da se ustanovi skupen politični odbor SDS in HSS. Sestanki in zborovanja bodo enkrat v prostorih SDS, drugič HSS. Takšni odbori obeh strank bodo organizirani tudi drugod po banovini Hrvatski, kar pomeni poglobitev manifestacije kmetstvo demokratske koalicije.

Organ dr. Laze Markovića o zedinjenju radikalov

Razlagajoč potrebo zedinjevanja radikalov ugotavlja »Delo«, kako se nekateri beograjski politični prvaki s tem ne strinjajo. S takšnim zadržanjem, hoteč le sebi zagotoviti specialne strankarske in politične položaje, se ti izpostavljajo nevarnosti, da bodo ožigosani kot sovražniki enotne radikalne politike.

Še vedno koncentracijska vlada

Beograjska »Pravda« razpravlja o notranjepolitičnih prilikah v zvezi z eventualnimi volitvami in ugotavlja, da je mednarodni položaj tak, da je treba misliti na to, da bo v vodstvu države zbran ves narod. Beograjska konferenca Balkanskega sporazuma je trenutno ustavila to prizadevanje, nakar bi se naj spet pristopilo k izvedbi koncentracije političnih sil.

Na mrtvi straži hrvatsstva

»Mi smo na predstraži hrvatsstva, četa smo, prvi naš je boj! je dejal že Preradović. Ne odobravam umika Hrvatov iz Sarajeva. Nam je mesto tu, kjer smo stali stoletja, od propasti hrvatskega bosanskega kraljestva. Bosanski Hrvati odločno zahtevamo, da se okrožja, kjer bivajo Hrvati, politično priključijo Hrvatski. Lahko smo enakopravni bratje, če je en brat močan, je tudi drug. Močna Hrvatska, močna država! V državi ne sme biti nihče porinjen v kot. Hrvati morajo ostati v Sarajevu, na mrtvi straži hrvatsstva«, je dejal sarajevski vladika dopisniku »Hrvatskega dnevnika«.

Za resnično političen narod

»Slovenska narodna politika se je izprevrnila v strankarsko diferenciacijo, ki se v njej izživljajo interesi družbe, gon narave in zelo banalne ideje svetovnih nazorov. Mahničeva ločitev duhov je življenje tako neusmiljeno podredila ideologiji, da je priključila divje sovraštvo med občane slovenskega občestva in jih v neživiljenjskih ali vsaj malenkostnih bojih do smrti utrudila. Slovensko narodno-politično delo v smislu celotne narodne blaginje je skoraj dočela prenehati, se bohotno razraslo v komično varianto demokracije, ki nas je zapeljala na slepi tir ideologij, med surove in prazne prepire podeželskih politikantov.« (»Dejanje«).

Borza, Curih, 3. februarja. Devize: Beograd 10, Pariz 10.04%, London 17.7, Newyork 446, Milan 22.51, Berlin 178.70, Sofija 3.30, Budimpešta 87, Bukarešta 3.30.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo oblačno in nestanovitno vreme s krajevnimi padavinami v presledkih. Včeraj je bila najvišja toplota +0.8, danes najnižja —5.6, opoldne —4.1.

Ne pozabimo na Maribor

Vladimir Kreft

V preureditvi države smo. Banovina Hrvatska že deloma diha samoupravno življenje in pred kratkim smo čitali, da so že tudi gotovi načrti za preureditev dosedanje dravske banovine v banovino Slovenijo.

Ker se politični položaj v državi ni popolnoma razčistil in se v tej zvezi še tudi ni rešilo vprašanje, ali bo banovina Slovenija ustanovljena pred ali po skupščinskih volitvah, je zato še vedno čas, da iznesemo svoja mišljenja glede bodoče slovenske samouprave ureditve, z namenom, da se iznešene misli upoštevajo pri onih faktorjih, ki jim je poverjena naloga, da preureditev izvršijo.

Ker nam do danes še tudi ni znan načrt za bodočo upravno obliko Slovenije, obstaja možnost, da ta načrt že tudi predvideva ureditev po predlogu, ki ga bomo tu iznesli; toda ta možna okolnost samo potrjuje upravičenost našega predloga, katerega realizacija je za dobro vršenje vseh poslov bodoče slovenske samouprave velike važnosti. Pri tem mislimo na Maribor in njegovo vlogo v banovini Sloveniji.

Maribor je važno gospodarsko, prometno in kulturno-prosvetno središče in

istočasno tudi drugo največje mesto Slovenije. Njegova zemljepisna lega mu daje še posebno funkcijo s kmetijsko-gospodarskega pogleda. Mesto Maribor pa je tudi važno iz narodnih ozirov.

Pomembnost Maribora za Slovenijo in državo je bila že enkrat priznana s tem, da je bil Maribor sedež velikega županstva in pozneje so se tudi v njem nekaj časa sestajali oblasni poslanci, zastopajoči interese slovenskega ljudstva, ki je povezano z gospodarskim in kulturnim življenjem obdravske prestolnice.

S poznejšo preureditvijo države je Maribor zgubil vse te pridobitve in sedaj je zopet priložnost, da se mu, sicer v drugi obliki, vrne to, kar je enkrat že imel in do česar ima tudi popolno pravico.

V Mariboru je razvita industrija, v kateri zavzemajo veliki tekstilni obrati prvo mesto; kot obmejni postaji mu pripada položaj gospodarsko-prometnega središča večjega značaja; mariborska bližnja in daljna okolica predstavlja vinorodni in sadni okoliš, ki ima v Mariboru svojega odjemalca in izvoznika. Kot sedež kulturnih in prosvetnih organizacij ter številnih šol je Maribor pravo slovensko prosvetno žarišče, katerega delo

se razteza po vseh krajih severne meje.

Že samo to, kar smo tu navedli, zahteva, da se Mariboru prizna primeren položaj v samoupravni Sloveniji. Ako k temu še dodamo, da ima prebivalec severne Slovenije občutek, da je prikrajšan na raznih dajtevah in podporah, ki jih daje prestolno mesto Slovenije, je še bolj podkrepljena zahteva, da dobi Maribor ekspozituro banske oblasti v bodoči banovini.

Ta pridobitev ne bo važna samo za ožji okoliš Maribora, nego bo važna za vse one kraje, ki gospodarsko gravitirajo na mesto in ti predstavljajo precejšen del Slovenije.

Z ustanovitvijo primerne ekspoziture pa bo tudi postavljen potreben kontakt med narodom teh krajev in njegovo upravo, kateri kontakt je tudi prvi predpogoj dobrega narodnega gospodarstva. Poleg važne gospodarske in socialne funkcije, ki jo ima Maribor in ki upravičuje zahtevo po ekspozituri banske oblasti, je tudi v interesu zgraditve močne narodne hrbtenice v Mariboru in v tem delu obmejne Slovenije, da se Mariboru da to, kar mu po vseh naravnih pravicah tudi pripada.

Slovensko zadružništvo v teoriji in praksi Josip Udovč

Miha Vošnjak, oče slovenskega zadružništva je dobro ocenil moč zadružne misli, preden je pričel z ustanavljanjem drugih, v katerih je videl edino uspešno obrambo pred ponemčenjem Slovencev. Kreditno zadružništvo, ki se je razvilo pod njegovim vodstvom, je postalo posebno na štajerskem gospodarska hrbtenica narodnostnega boja. Socialno stran je poznalo v mali meri in še to samo zato, ker je imel slovenski narod med svojimi pripadniki socialno šibke sloje — kmete in male obrtnike, — ki so bili navadno v gospodarski odvisnosti od nemškega gospoda.

Socialno obeležje je dobilo slovensko zadružništvo z Janezom Ev. Krekom. Krekovo udejstvovanje v zadružništvu je izhajalo iz socialnih nagibov. Obvarovati in dvigniti slovenskega malega človeka, posebno gospodarsko, je bil njegov glavni namen. Započeto delo Mihe Vošnjaka, je Krek nadaljeval in dokončal z uspehom. V tedanjih zadružnikih je prevladovala prava zadružna misel, ki ne pozna sebičnosti. Uspehov in napredka slovenskega zadružništva ni bilo mogoče zaustaviti in iz njegovih malih sredstev je pričel rasti narodni kapital, kar je pomenilo konec gospodarske nadvlade nemštva.

Vošnjaka in Kreka so vodili pravi narodni in socialni ideali. Toda po vojni so se vtihotapili v zadružništvo ljudje, ki niso imeli z zadružno mislijo nič skupnega. In mesto prejšnjega solidnega zadružništva je pričelo rasti špekulativno, ki mu ljudska blaginja in samopomoč malega človeka ni bila ljuba.

Številne nove zadruge so rodile le koristi posameznikov. K sreči se je mali človek kmalu zavedel in špekulantom ni več pogosto nasedal.

Prišel pa je drug in nevarnejši sovražnik, ki se ga slovensko zadružništvo ni zlo in moglo obvarovati, strankarstvo. Pred njegovo »veličino« se je morala umakniti zadružna misel in pred strankarskimi agitatorji in politiki zadružni delavci. Medtem ko so bili špekulanti odkriti sovražniki zadružništva, v katerem so videli samo svoje dobičke in je bil boj proti njim lahek, pa s strankarstvom ni bilo tako, in je na zunaj vedno kazalo neko zanimanje in celo nudilo zadružnikom svojo pomoč. Boj proti strankarstvu je postal v zadružništvu skoraj nemogoč in vsak, ki se mu je upal upreti, je kmalu občutil njegovo moč. Z zmago strankarstva v slovenskem zadružništvu, pa je izgubila zadružna misel svojo vrednost. Iz zadružnega denarja so se pričele financirati stranke in podpirati politični agitatorji.

Ker pa večina slovenskih strank ni služila ljudskim interesom, so tudi v zadružništvu kmalu pozabili na njegov namen. Da dosežejo čim večji dobiček, se je pričel slovenski zadružni kapital čisto investirati izven Slovenije, doma pa so se kreditnem zadružništvu pričele navi-

jati obresti in nekatere večje kreditne zadruge so dobile značaj bank, ki so posojevale proti 15 ali še več odstotnim obrestim svojim zadružnikom. Ali naj v takih primerih, ko je bil kmet-posojilomalec pognan na boben zaradi tako visokih obresti, še govorimo o zadružni samopomoči? Ne! Zato ni čudno, da so imena nekaterih večjih posojilnic na področju med kmeti in obrtniki tako znana in osovražena, bolj kot banke. Take in podobne zadruge, ki ne služijo svojemu namenu, so pravi grobokop zadružne misli in se poslužujejo zadružne firme le zato, da imajo razne ugodnosti, ki jih nudi drugim zakonodajalcem.

Slovensko zadružništvo zaradi vpliva političnih strank ni investiralo svoj kapital doma iz golega strahu pred domačimi magnati, katerim so bile slovenske stranke vedno na uslugo. Če danes tožimo, da se šeli naša industrija na jug, je to v nemali meri krivda zadružništva, ki ni storilo ničesar za narodno industrijo, čeprav je imelo na razpolago kapital.

V Slovenskih goricah se ženijo

Kljub evropski vojni vihri, kljub potapljanju ladij v hladnem morju in padanju tisočerihih bomb in granat v severnem delu naše zemlje ni minila našim ljudem dobra volja do ženitve. Vse bolj kot druga leta siliho ljudje po Slovenskih goricah v zakonski jarem. Vsak dan vidiš vesele svate, ki jim je na čelu »svatovčak« z rožmarinom opleteno steklenico »janževca«. Raz klobuk mu visijo lepo barvani svileni trakovi, v gumbnici pa ima velik voščen šopek.

Kakor bi Gorice že vnaprej vede, da se bodo po njih vozili veseli svate, so se letos oblekle v krasno svatovsko oblačilo in poskrbele za mehki saninec, po katerem drčijo sani premožnejših ženinov in nevest. Mrzlo je. Toda vseeno čujemo »mehe« in gosli, ki spremljajo svate in srečni par do cerkve. Prsti se kar prijemajo na mrzlih tipkah in ledenih strunah. »Muzikanti« pa vseeno igrajo korajžno, da se daleč na okrog slišijo prleške koračnice.

Kadar se Prelek ženi ne sme manjkati ničesar. Takrat poskrbijo doma za vse, pa če bi imeli iz zemlje izkopati. Le eno bo letos težko dobiti, petrolej namreč, ki ga nimajo vse Slovenske gorice že mesec dni. Kako bodo rešili ta »slovenje-goriški svetlobni problem« je težko reči. Naš človek je iznajdljiv, pa bo že poskrbel, da ne bo že kar prvi večer sedel v temi s svojo izvoljenko.

Ko je oficijelni del v cerkvi končan, se pa začne »gostiivanje«. Gostiivanje je naš pravi narodni običaj; le škoda, da zadnja leta naši ljudje to precej opuščajo. Saj; te običaje morajo opuščati, ker je prava prleška ženitev združena z velikimi stroški, ki jih pa naš kmet dan-danes več ne zmore.

Zelo zanimiv običaj na ženitovanju je

rilo ničesar za narodno industrijo, čeprav je imelo na razpolago kapital.

Naš mali človek je zaradi teh nezdruživih in zadružništvu škodljivih pojavov močno oškodovan. Če danes ne vidi v zadružništvu samopomoči, se ne smemo čuditi; saj je doživel velika razočaranja, ki so njegovo vero v zadružno misel končno le omajala. Zadružništvo pa je samo zaradi gospodarske krize utrpelo veliko škodo, ker ni bilo njegovo gospodarstvo in vodstvo pravilno usmerjeno. Razvoj in bodočnost zadružništva in tudi slovenskega bo zajamčena le tedaj, če bo vršilo svojo dolžnost. Dosedanje oblike slovenskega zadružništva se mora spremeniti. Postati mora v praksi to, kar je v teoriji, to je samopomoč malega človeka! Ker sedanje zadružništvo ni tako, je nujno, da krene z zavožene poti na novo, solidno in preizkušeno pot, ki sta jo pokazala Miha Vošnjak in Janez Ev. Krek.

»kraj krajevnega patrona«. Vsaka vas v fari ima svoj talisman. Eni imajo »pučka« (žabo), drugi vrageca, tretji kak raztrgan klobuk itd. Na ženitovanje pa pridejo iz raznih vasi ter prinesejo s seboj dobro skrite patrone in jih od časa do časa kažejo veselim svatom. Največja sramota za vso vas pa je, če jim ukradejo patrona. Ne nehaajo prej, da ga dobijo nazaj. Včasih se tudi radi tega pošteno sporečejo.

Med podobnimi običaji pa se glasi lepa, slovenska pesem. Zanimive so tudi prleške napitnice. Naj navedem tole za primer:

Tam sedi en suhec
masten 'ma trebuhec,
čaka na povelje
spolnit svoje želje.
Živio, živio Slovenci,
živio Slovenke — živio!

Med napitnico mora naznačeni izpiti kupico do dna in jo povezniti na mizo. Ko je kupica prazna, nadaljujejo:

Kam je šlo?
Spili ga smo!
Take si brate imeti želimo,
ki nam tak' dobro pijejo vino,
pijmo ga, pijmo ga, saj nam diši!

Melodija je čisto narodna in lahka. Židana volja raste do trenutka, ko začno jemati nevesti venec z glave. Ta običaj je zelo lep in bi ga bilo vredno ohraniti. Prepevajo in igrajo ji pesmi, ki jo spominjajo na detinsko in dekljsko dobo. Opevajo domačijo, posebno, če nevesta od doma. Vse te pesmi izražajo ljubezen do doma in domače grude. To prepevanje traja zelo dolgo in se konča v trenutku, ko ji ženin sname venec z glave, kot znak, da je sedaj postala žena in za vedno združena s svojim možem. Vse to pa seve ne gre brez solz, kar

**Negovati
zobe pomeni
varovati
zdravje!**

**Sargov
KALODONT**
proti zobnemu kamnu

priča, da je naš človek sicer odločen in korajžen, toda zelo mehak in dober. Prej veseli svatje so sedaj žalostnih obrazov in marsikomu se utrne debela solza. Tudi nevesta joče in vidi se, kako ji je težko slovo od očetove hišice.

»Gostiivanje« se pač konča z govorom, ki ga ima oče starešina želeč novemu paru vso srečo in blagoslov ter mnogo otrok.

Tako prleško gostiivanje je včasih trajalo tudi ves teden. Danes pa traja največ dva dni in v mnogo skromnejšem obsegu. Socialne prilike, v katerih živi danes naš kmet, so pač posegle tudi med naše narodne običaje.

Krajnk.

Povišanje cen tiskovin - zaradi zvišanja proizvodnih stroškov

Poročali smo že, da so morale tudi tiskarne in knjigovoznice zvišati cene svojim izdelkom. Vzroki temu povežki, ki zadene podjetja bolj kot njihove naročnike, so znani in bi jih prav za prav ne bilo treba navajati ponovno. — Da pa bo jasno, kako so sedanje neugodne razmere pritisnile naš grafično obrt, ki je obetala lep razvoj, je potrebna vsaj delna podrobnejša razlaga.

Glavni material tiskarn je papir, čigar cene so se prve zamajale ter so se razne vrste (papirja, lepenke, kartonov) podražile od januarja 1939 dalje že trikrat, tako da znaša skupni povežek — po kakovosti in izdelavi — od 15 do 30%. Svinec in črkovni material je dražji za 20 do 40%, kositer (cin), ki ga uvažamo iz angleških kolonij, celo za 100 do 200%. Tiskarske barve stanejo sedaj 10 do 20% več, enako tudi razni barvni dodatki. Razna olja in maziva so poskočila v ceni za 20 do 60%, nekatera bolj redka olja, barvni dodatki in kemikalije pa tudi do 200%, katera se pa rabijo v bolj malih količinah.

Enaka podražitev je zadela tudi kemigrafsko stroko (izdelava klišejev): cinkove plošče so se podražile za 20%, foto-material za 10 do 20%, kemikalije za 10 do 40%, razne druge ostale potrebščine pa tudi za 10 ali več odstotkov. Kje in kdaj se bodo cene ustavile, danes ni mogoče znati.

Knjigoveški in torbarski stroki prinaša sedanji čas vedno večjo težjo: platna in papirji so dražji za 10 do 25%, žica in sukanec za 15%, barve, kemikalije, usnje in pod. za 30% ali tudi več, zlasti one vrste, ki prihajajo iz inozemstva, enako ves drugi material.

Osehu tiskarn in knjigovoznic so bile že decembra 1939 meseca povišane plače, o znatnem povišanju raznih vrst davkov pa razpravlja zadnje tedne vsa javnost. — Grafično stroko zadevajo od teh: prometni davek za 9 do 11,5%, luksuzni davek za 12%, poleg vsega tega seveda še občutnejše predpisovanje družabnega davka, ozir pridobnine.

Kljub vsej tej znatno višji režiji pa so grafična podjetja zvišala svoje cene za dokaj manjše odstotke. — Ako bi tiskarnarji in knjigovozci vse navedene poviške režijskih cen upoštevali v svojih kalkulacijah, bi cene izdelkom zrastle nenavadno visoko. Posledica takega postopka bi bila vedno manjša zaposlenost podjetij, število brezposelnih uslužbencev bi pa postajalo vedno večje. — Zgolj iz želje, da ostane številnim nastavljenecem ohranjena možnost zaslužka in da se podpre domača delavnost in gospodarstvo, so vzela grafična podjetja znaten del poviškov na svoje breme ter prosijo naročnike, da jim ostanejo zvesti in podpro z mnogimi naročili kulturno in gospodarsko tako važno stroko, kakor je grafična.

o Kazen za pretep v Sp. Polskavi. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bil obsojen na 5 mesecev strogega zaporu ter na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo dveh let 24 letni delavec Janez Verlak, ker je napadel lani februarja Jakoba Tomaniča ter ga med pretepom teže poškodoval po glavi.

Kmetijski upor na Slovenskem

Kako so kmetije gospodarili po gradovih

Josip Mravljak / V pljanem zmagoslavju so uporniki skrunili tudi cerkve

KAKO JE BILO V NOVEN KLOSTRI

Razumljivo je, da v splošnem vsilaskem razpoloženju uporniška žilica ni dala miru tudi podložnikom onih gospodov, ki so s kmetom sicer dobro ravnali. Tako je značilen primer Novoga klostra. Dne 4. maja je prišla v samostan deputacija 15 kmetov, ki so zahtevali zboljšanje glede davkov in robote in prehrano ob dnevnih robote. Dva dni vselej jih je prišlo že 200 pod vodstvom Antona Repiča in Stefana Dvornika. Ti že niso prišli več s prošnjami, ampak z zahtevki: hoteli so videti topiče, dati so jim morali kruha in vina. Zopet dva dni slej jih je vnovič prišlo 150, ki so zahtevali še več, jesti in piti seveda, pa tudi drugo: ta je hotel imeti vrnjeno kravo, oni žito, tretji zopet drugo, odnesli so tudi samostanu orožje. In spet so prišli 14. maja z novimi zahtevki. — Konvent pa je privolil v vse, samo da se obvaruje večje škode.

TUDI CERKVE SO ROPALI

Enako so razsajali kmetije tudi drugod. Podložniki šentpavelske župnije so oplenili gradič Schönbichl, tudi župnija Nova cerkev je bila hudo oškodovana. Gradovi Zovnek, Laško, Planina, Zusem so utrpeli mnogo škode, prav tako tudi samostani Jurkloster, Ziče in Studenice. Žički samostan je že pet let prej hudo trpel, ko je tam izbruhnil krajevni punt, ki ga je Dietrichstein s peščico konjenice zatrl. Sedaj so povzročili zlasti mnogo škode na cerkvi, tako da je moral prior prositi vlado podpore za popravilo.

Se huje so delali vsilasi v Studenici: ropali niso le samostan raznih pridnikov, temveč tudi cerkev različnih svetih posod in onečastili prioriko, ki se je zatekla k velikemu oltarju. Tragična je bila usoda šentjurskega župnika Stefana Magerla. Da bi nekoliko vplival na svoje farane, si je vzel za osnovo nedeljske pridige evangeljske besede „dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega“. Uspeh je bil strahovit: po sv. maši so ga čakali punjarji pred cerkvijo, mu naložili na rame bruno in ga peljali na bližnji hrib. Tam ga je eden ustrelil v glavo, drugi pa mu je s sekuro razbil lobanjo.

Do Drave so zapored padli v roke upornikov gradovi Ponikva, Brezovec, Jelše, Korpula, Goličev dvorec pri Konjicah, Oplotniški dvorec, Frajštajn Polskava, Pragersko, Fram, Slivnica in Hausampaher; vsi so utrpeli več ali manj škode. Mesto Slovenska Bistrica se je vsilavšč srečno ubranilo. Zdi se, da vlastelinstva Podčetrtek, Podstreda, Bizeljsko, Loka, Sevnica, Brežice v ta upor niso bila zapletena.

V PIJANEM ZMAGOSLAVJU

O podrobnostih, kako so uporniki gospodarili v gradovih, sicer ni točnejših poročil, lahko si pa početje po zgoraj povedanem živo predstavljamo. Trenutni uspehi in nebrzdana prostost so kmete tako opinjali, da so marsikaj zagrešili in delali hude krivice. Hitro doseženo svobodo so uživali v prepolni meri zraven pa pozabili na končni cilj vstaje: osvoboditev hudih bremen in samovoljnosti gosposke. Daleč preko mere so uživali v shrambah nakopičene dobrote, saj se je gospoda pravočasno zatekla v varna mesta. V kratki dobi dobrih dveh tednov se je upor razširil od enega vlastelinstva na skoraj celo Spodnjo Stajarsko, vlada pa je mislila na odponoče šele, ko je bila dežela že težko oškodovana.

GRANIČARJI SE ZBIRAJO

Poročilo profosa Maasa je došlo šele prve dni mesca maja v roke stanovom in šlo — ad acta. Medtem so prihajale vedno hujše vesti v Gradec, treba je bilo ukrepov. Svesti si, da se z dobrim ne bo dalo nič doseči, so stanovi zagrosili za vojaško pomoč

iz vojaške granice, in sicer za 300 haramijcev, 100 huzarjev in 100 hlapcev (pešcev). Namesto tega je komendant vojaške krajine grof Jurij Ludovik Schwarzenberg pripeljal 1300 graničarjev, pešcev in konjenikov v Celje (dne 19. maja). Tega so se vstrašili celo stanovni, vedoč, koliko bo ta pomoč stala in kaj bo škode sama učinila.

Ze prihod vojske 22. maja v Zalec je kmete silno prestrašil. En del se je brž umaknil in razkropil, drugi so začeli prositi milosti. Pri Sošanju so se graničarji spopadli s kmeti in jih razgnali; 31 upornikov so pobili, 23 odvedli kot ujetnike v Celje. Podložniki dominijev Laško in Trbovlje, prej najhujši uporniki, so obljubili, da bodo položili orožje in dali 7 kmetov kot poroke za izpolnitev obljube.

MIR JE VZPOSTAVLJEN

V začetku junija je še vzplamtel

upor po vaseh okoli Konjic. Ko pa je komisar Stübič prišel s svojo četo iz Maribora, so se razpršili. Graničarji so ostali en mesec v celjski četrti in vzpostavili povsod red in mir, toda napravili niso nič manj škode, kakor prej uporniki. Oddahnili si je zato prebivalstvo, ko je bil zopet mir v deželi, še bolj pa, ko so graničarji zopet odšli.

Nekako sredi mesca junija je bil kmetijski upor v glavnem udušen. Se so se tu pa tam uprli kmetje zaradi zahtev komisarjev, da morajo vstati ugrabljeno blago takoj vrniti, prav tako orožje, kolovodje pa izročiti oblasti. Takšen upor je nastal v laški graščini, toda z vojaško silo je bil kmalu zatrt.

Kakor po vsakem uporu, je sledila tudi sedaj preiskava, ki je spravila na dan marsikatero nepravilnost in grdo-

Kultura

Za poglobitev kulturnih stikov med Slovenci, Hrvati in Srbi

Po svetovni vojni, in zlasti v zadnjih letih pred novo svetovno evropsko, so razne prijateljske države začutile živo potrebo, da se mora poleg političnega in gospodarskega sodelovanja poglobiti predvsem tudi kulturno. Med posameznimi vladami so bile sklenjene posebne kulturne konvencije, ki določajo način izmenjave kulturnih dobrin. V okviru teh prizadevanj so se pričele prirejati izmenične razstave slik, kipov in knjig, organizirala so se gostovanja gledališč ali vsaj posameznih gledaliških umetnikov, vabili so se na literarne večere pesniki in pisatelji, na predavanja znanstveniki in javni delavci in izdajale so se s posebnimi podporami knjige, ki so bile kakor koli pomembne za medsebojno kulturno spoznavanje.

Tudi naša država je bila v zadnjih letih deležna nekaj prizadevanj s strani drugih narodov in njihovih držav, katerih namen je bil seznaniti Jugoslavo s tujimi kulturnimi dobrinami. Tako smo imeli več razstav tujih umetnikov, več gostovanj gledaliških ansamblor in pevskih zborov ter tudi razstav italijanskih, francoskih in bolgarskih knjig. Ponekod v naši državi delujejo celo posebna društva, katerih namen je poglobljati kulturne stike s tujimi narodi.

Ob vseh teh tujih prizadevanjih pri nas in naših v tujini se pa moramo naravnost čuditi, da nismo niti Slovenci niti Hrvati ali Srbi v vseh 22 letih storili za medsebojno kulturno seznanjanje niti toliko, kolikor so storili tujci. V vseh teh letih ni bila dana s strani naših vlad niti ena sama taka pobuda in ustanovljena ni bilo niti eno samo društvo, ki bi si postavilo nalogo organizirati medsebojne slovensko-hrvatsko-srbske kulturne stike. V vseh teh letih nismo doživeli niti enega samega večjega izmeničnega gostovanja naših gledališč, niti enega izmeničnega nastopa književnikov, niti ene izmenične razstave knjig, in na prste ene roke lahko seštejemo tudi izmenične razstave likovne umetnosti. In vendar bi bilo vse to mnogo bolj potrebno, kakor je izmenjava kulturnih dobrin z drugimi narodi, čeprav tudi te nočemo maliti ali ji celo odrekati potrebnosti in koristnosti. Ali naj ostane tako tudi dalje, v tretjem desetletju skupnega državnega življenja Slovencev, Hrvatov in Srbov?

Ker je bilo prav v novjšem času izraženo z več strani obžalovanje, da so kulturni stiki med Slovenci, Hrvati in Srbi zadnja leta celo manjši, kakor so bili pred zedinjenjem, bi bilo potrebno preiti od obžalovanj in golih ugotovitev do dejanj! Zato se nam zdi umestno sprožiti v premisslivanje vsaj nekaj konkretnih predlogov. Ako že ni mogoče doseči, da bi se poglobljanje kulturnih stikov med nami organiziralo ob sodelovanju vlade in samoupravnih oblasti, naj bi se ustanovili v važnejših slovenskih,

hrvatskih in srbskih centrih vsaj zasebni odbori, ki bi prevzeli to tako nujno nalogo. Dolžnost teh odborov naj bi bila poskrbeti za to, da bodo hrvatska in srbska gledališča lahko gostovala v Sloveniji, slovenska pa na Hrvatskem in v Srbiji. Prirejali naj bi se na Hrvatskem in v Srbiji nastopi skupin slovenskih književnikov, in narobe, pri nas hrvatskih in srbskih. Vabili naj bi se predavatelji, ki bi nas seznanjali s slovensko, hrvatsko in srbsko literaturo, likovno

Sokolstvo

Delo mariborske sokolske župe

Sokolstvo na severni meji dela vključ nemirnim časom z nezmanjšano voljo. V času od 1. novembra do 15. decembra 1939 je pregledala župna uprava po svojih odposlancih vse edinice v župi od koroške meje do zadnjih vasi v Prekmurju. Strokovno delo se razvija po načrtu. Od 2. do 7. januarja je bil v Mariboru tečaj za vodnike in vodnice naraščaja, ki se ga je udeležilo 18 udeležencev in udeleženk iz 11 društev pod vodstvom

umetnostjo, glasbo itd. Prirejale naj bi se po hrvatskih in srbskih centrih slovenske razstave likovne umetnosti in narobe, srbske in hrvatske po Sloveniji, prav tako pa tudi razstave naših knjig.

S tem bi se ustvaril širok program, ki bi se dal uresničiti brez posebnih težav. Sadovi gotovo ne bi izostali in medsebojno kulturno nepoznavanje med Slovenci, Hrvati in Srbi bi izginilo, a namesto njega bi stopilo živo sodelovanje in plodno tekmovanje, ki bi koristilo vsem. Ako ne dajo iniciative za tako akcijo Hrvati in Srbi, dajmo jo mi Slovenci sami! Zato apeliramo na našo kulturno in umetniško javnost, naj o tem premišljuje in stori prve potrebne korake.

Klic naših mladih

„Naša volja“, glasilo jugoslovanske mladine, objavlja v 1. letošnji številki uvodnik „Ob prelomnici časa“, kjer čitamo tudi ta odstavek: „Če si bomo v svesti vsega onega, kar nam kaže tok dogodkov in dogajanj v svetu, tedaj smo trdno uverjeni, da bo v našem narodu, predvsem pa v voditeljih zavlada razsodnost in da bodo uvideli, da je prišel čas, ko morajo pozabiti na vse lastne interese in tudi na interese političnih strank ter da se morajo predati popolnoma v službo edinega interesa, to je: zahteve in potrebe naroda, njegovega obstoja in njegove svobode. Če bodo vsi naši vo-

diteji slušali to povelje, ki ga stavlja čas, smo trdno uverjeni, da se bo s tem preprečilo vse, kar naj bi privelo naš jugoslovanski narod v propast.“ — Ta klic je v resnem času toliko pomembnejši in toliko bolj vreden uvaževanja, ker prihaja iz duše naše mladine, ki — kakor vidimo — polna skrbi budno stoji na straži naše samostojnosti in svobode! Pozdravljena, mladina, ki ti misli vodi in narekuje dejanja sokolski duh! Le pridno zahajaj v sokolske telovadnice, da ojekleniš v svojem patriotizmu in slopiš med neustrašene borce sokolske Jugoslavije!

ni bila dovoljena zaprosena 75% vozna olajšava na državnih železnica.

1 Spevoigra na malonedeljskem sokolskem odru. Četaši malonedeljskega Sokola bodo v nedeljo uprizorili zabavno spevoigro „Svojeglavček“.

1 Minister za telesno vzgojo naroda Jevrem Tomić je sprejel v svojem kabinetu I. in II. nam. staroste Saveza SKJ brata dr. Belajčica in dr. Gavrančiča in se z njima daljši čas razgovarjal o naših priklakah.

1 Nove odredbe o delu župnih gradbeno-umetniških odsekov je predpisal Savez SKJ. Te odredbe vsebujejo pravilnik, ki ne naj posled po njem ravnajo župni gradbeno-umetniški odseki. Župe, kjer takih odsekov morda še ni, jih morajo ustanoviti. Edinice bodo smele graditi domove, telovadnice itd. samo z odobrenjem Saveza SKJ, ki ga društvo ali četa dobi po predlogu župnega gradbeno-umetniškega odseka.

Novice

Četrta zavarovalnina naših naročnikov izplačana

Zavarovalnica „DUNAV“ je izplačala ge Neži Artičevi 10.000 din zavarovalnine „Večernikovih“ naročnikov po tragično preminulem sinu Avgustu

Ena najpoglavitejših dobrin, ki jo poleg pestrega vsakdanjega gradiva nudi »Večernik« svojim čitateljem, je zavarovanje za 10.000 din v primeru nezgode. Ponovno se je že primerilo, da

so se ponesrečili naročniki, a zaradi nedrednega plačevanja niso prišli pri zavarovanju v poštev. Svoji so tako izgubili pravico do zavarovalnine 10.000 din, ki jo prejmejo tisti, ki dokažejo, da je bila naročnina točno vplačana vse do ča-

sa 14 dni pred nezgodo. Tak primer je bil n. pr. pred dnevi v Prekmurju.

Včeraj je bila izplačana prva letošnja, a že četrta vsota zavarovalnine naših naročnikov po 10.000 din od početka zavarovanja. Dne 17. decembra lani je v celjski bolnišnici izdihnil 28letni posestniški sin Avgust Artič iz Stojnega sela pri Rogatcu. Podlegel je kot žrtev zavrtnega napada, vboda z nožem v trebuh. Bridko prizadeta njegova mati ga. Neža Artičeva je prejela od zavarovalnice »DUNAV« v Ljubljani 10.000 din predpisane zavarovalnine, ker je bil njen sin nele zvest naš naročnik, temveč tudi ves čas vreden in točen plačnik itak skromne naročnine.

V svesti si velike koristi, ki jo nudi »Večernik« s svojo zavarovalnico čitateljem, je užaloščena mati Artičeva prijavila takoj svojega drugega sina Janeza za našega naročnika in plačala naročnino za pol leta vnaprej.

Nesrečni primer naj bo vsem tistim, ki so z naročnino v zaostanku in se ne morejo navaditi rednega plačevanja, v poučen zgled, kolikšno koristi jim nudi vestno izpolnjevanje dolžnosti do lista. Vselej, ko nihče ne ve, kaj ga čaka, lahko ostanejo zaradi zanemarjenega vplačevanja naročnine brez pravice do zavarovane vsote.

Uprava »Večernika«.

Zahvala

Podpisana Neža Artič se najiskrenejše zahvaljujem upravi »Večernika« v Mariboru in zavarovalnici »Dunav«, podružnici v Ljubljani, za točno izplačano zavarovalnino 10.000 dinarjev (deset tisoč dinarjev), ki sem jo prejela po svojem tragično preminulem sinu Avgustu Artiču.

Stojno Selo, 1. februarja 1940.

Neža Artič

Na Kozjaku talijo sneg

Bolj nego kjer koli v Sloveniji preživlja naš obmejni kmet na Kozjaku letošnjo ostro zimo. Čeprav je še tako skrbno zamašil vse špranje ter pokrtil krompir, katerega je zlasti minulo jesen pridelal bolj malo, mu je vendarle zmrznil. Premnogo kmetov, ki nimajo lastnega studenca, a jim bližnji izvirek zamrzne, mora voziti ponekod vodo pol ure daleč, ali pa gnati živino tako daleč napajati. Ljudje si pomagajo na ta način, da napolnijo lonce s snegom ter sneg talijo. Petroleja ni dobiti ponekod že več kot mesec dni. Premožnejši si še naba-

vijo karbidovke, a revnejši si svetijo kar s treskami. Stari očanci vedo celo napovedati vreme, zlasti ako se na pol dogorela treska zvije proti nedogorelemu delu treske. Bolj kot kdaj koli v prejšnjih zimskih večerih obujajo spomine na mlada leta, na čase ko so lovili še zajce, lisice, da celo divje kozle, o katerih sedaj ni niti sledu več. Tolažijo se ob misli, da bodo imeli od prihranjenega denarja, ki ga letos ne izdajo za petrolej, še za kakšno pipico ali pa matere kofe.

Kozjačan.

Uboj pri Pèsnici

Davi so marješki orožniki telefonsko obvestili tukajšnje državno tožilstvo, da je včeraj popoldne v Ložanah pri Sv. Marjeti ob Pèsnici hlapec Janez Slanič

v hlevu svojega gospodarja Vincenca Grahornika zabodel Filipa Čepa. Nesrečnež je na mestu izkrmavel. Vzroke uboja bo ugotovila preiskava.

OBČNI ZBOR GASILCEV V VELIKI POLANI

Tukajšnja gasilska četa je imela triletno skupščino, katere sta se udeležila podpredsednik občine in župnik g. Alas. Med nagovorom je predsednik omenil zgraditev gasilskega doma, ki že ponosno stoji in za katerega lahko vsak reče, da je eden izmed najlepših gasilskih domov v Slovenski krajini. Pri volitvah so bili izvoljeni v upravni in nadzorni odbor stari odborniki s predsednikom Stefanom Špilakom na čelu.

ZA ZDRAVSTVENI DOM V LJUTOMERU

se je nabrala že lepa vsota denarja. Občina v Ljutomeru je namreč prodala bivšo bolnišniško ustanovo dr. Gottweisa, ki jo je kupil upokojeni carinik Jože Glavnjak za 40.000 din. Anton Pučnik pa je izdrazil vinograd iste ustanove za 60.000 din. Občina ima sedaj na razpolago 100.000. Denar je namenjen za zgradbo zdravstvenega doma.

Ljubljana

a Železniške ugodnosti za nedeljske povratne vozovnice po znižani ceni veljajo ne progi Ljubljana-Jesenice-Rateče ozioroma Bohinjska Bistrica tudi za vlak P. Dobra očala — dober vid — s kristalno čistimi optično brušenimi stekli nabavljenimi pri FR. P. ZAJCU, izprašan optik. Ljubljana, Stritarjeva ulica 6 pri franciskanskem mostu.

914 ob sobotah, dasi odpelje iz Ljubljane že ob 11.43 uri. Ker v času od 12. ljanje že ob 11.43 uri. Ker v času od 12.

do 13. ure na Gorenjsko ne vozi vlak veljajo ugodnosti nedeljskih povratnih vozovnic že za navedeni vlak na Gorenjsko, ki odpelje pred 12. uro in je najugodnejša zveza za planince smučarje, ki gredo ob sobotah na svoje smučarske ture na Gorenjsko.

Ptuj

p Mariborski trio, ki ga tvorijo odlični umetniki Taras Poljanec, Oton Bajde in dr. Roman Klasinc, priredijo dne 9. t. m. koncert v dvorani Glasbene Matice. Na sporedu so: Beethoven op. 121, 10 ravijacij za violino, čelo in klavir, Marcello sonata za čelo, Paganini sonata za violino, Ravel sonatina za klavir in Dvoržak trio op. 20 nazvan Dumky.

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri film »Marija Stuart« s Katarino Hepburn v gl. vl.

p Obstreljen iz zasede. Slana Franc, kočar iz Prvencev, se je ponoči vračal iz haloškega vinograda. Na nekem klanecu ga je nekdo napadel iz zasede s lovsko puško. Zadeti je bil v levo nogo, katero so sibre močno stregale.

p Ciganka se je opekla. Baranja Rozika ciganka iz Starošincev pri Cirkovcih se je pri ognju na prostem nevarno opekla po vsem telesu, da se mora zdaj zdraviti v ptujski bolnišnici.

p Sprememba posesti. Znani trgovec g. Stern se je preselil iz Ptuja v Zagreb, kjer bo odprl novo trgovino. Njegovo imetje je kupil g. Kravina Franc iz Ormoške ceste.

p Preminul je dr. Bela Stuhec, zdravnik v Ptuj.

Celje

c. Mestna občina ponovno razpisuje dobavo 800 komadov brezovih metel. Ponudbe je vložiti do 14. t. m.

c. Statistika tujcev. Januarja je obiskalo Celje 842 tujcev in sicer 737 Jugoslovancev in 105 inozemcev. V decembru 1939 788, v januarju 1939 pa 1084.

c. Zdravniško dežurstvo OUZD ima jutri dr. Franc Premšak na Cankarjevi cesti.

c. Nočno lekarniško službo ima od 3. do 9. t. m. lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

c. Smrtna kosa. V Zagradu je umrla 84-letna preužitkarica Dobrotinšek Franciška, v mestnem zavetišču v Medlogu pa 75-letna Šoper Helena in 75-letna Soln Marija.

c. Napad. 26-letnega delavca Ignaca Karumzelja iz Ogorevca pri Sv. Juriju je v Ljubljani napadel neznan moški in ga udaril po glavi. Težko poškodovanega so oddali v celjsko bolnišnico.

c. Dvojna smrtna nesreča. Pri opekarni Unger-Ullmann na Zg. Ložnici pri Zalcu zaposlena opekarniška delavca Franc Verdev s Plevne in Pavel Malopray iz Polzele sta kopala zemljo za izdelovanje opeke. Pri tem se je utrgala plast zemlje in oba delavca pokopala. Ko so ju odkopali, sta bila že mrtva.

c. Ljudsko vseučilišče. V ponedeljek ob 20. bo predaval univ. prof. dr. Fr. Mesesnel o temi: »Slovenska slikarja Janez in Jurij Šubic«. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

c. Električno bodo napeljali v Kasaze pri Petrovčah. Tok bo oddajala velenjska elektrarna.

c. Konj je brenil v čelo 30-letnega delavca Jožefa Gomišnika iz Drešnje vasi. Težko poškodovanega so oddali v celjsko bolnišnico.

o Lovski ples, ki ga je priredilo sokolsko društvo Marenberg-Vuhred, je bil nepričakovano dobro obiskan. V to obmejno postojanko so prihiteli zavedni ljudje iz vseh krajev.

o Slovenjgradec. O raku bo predaval v sredo v Okrajni hranilnici zdravnik dr. Peter Lenč.

o Prekmursko čebelarstvo je tudi preteklo leto vrglo nekaj dohodkov. Tako je bilo iz soboškega okraja izvoženega za 1 vagon medu v Svico. V tem okraju je okrog 3700 panjev.

o Zborovanje križevskih gasilcev. V nedeljo so imeli gasilci v Križevcih pri Ljutomeru svoj redni občni zbor, ki ga je vodil predsednik Osterc. Četa zelo agilno

deluje v osrčju Murskega polja in je posebno lani sodelovala pri številnih požarih. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta. Pri volitvah je bila izvoljena stara uprava s predsednikom Ostercem, poveljnikom Skuhalom, tajn. Gotlibom in blagajnikom Tkalcem. Četa bo letos renovirala svoj dom, da se bo na ta način dostojno pripravila na proslavo 50 letnice obstoja.

o Ukinjeni vlaki. Od 1. februarja sta ukinjena na progi Dolnja Lendava—Čakovec vlak št. 8.931, ki odhaja iz Čakovca ob 8.10 zjutraj in vlak št. 8.935, ki odhaja iz Lendave ob 10.45 dopoldne. Namesto ukinjenih vlakov sta uvedena dva nova in sicer št. 8.938a, ki odhaja iz Čakovca ob 7.35 zvečer in št. 8.939a, ki odhaja iz Lendave ob 9.37 zvečer.

o Šahovska simultanka, ki jo je imel odvet. priprav. Janez Nemec preteklo sredo zvečer v kavarni Fakl v Soboti, je privabila osem tekmovalcev. Za Soboto je to sicer nizko število, verjetno bo bolje v postnih dneh. Simultanko je organiziral šahovski odsek SK Mure. Dobila sta le remis prof. Liška in trgovec Evgen Kardoš.

o Grajski kino v Soboti predvaja v nedeljo in ponedeljek opereto »Cvetje iz Nice«.

o »Borova gostovanja« so tudi letos v več prekmurskih krajih na vrsti. To velja posebno za kraje višje od Sobote in pomeni, da se tudi letošnji predpust v teh krajih ni poročil nobeden par. Ta »borova gostovanja« so zvezana s tradicionalnimi običaji in imajo tudi svoj poseben »obred«. Pri njih sodeluje skoraj vsa vas ter se gostje navadno tudi nič ceneje ne izmuznejo, kot pri navadni gostilji, raje še draže.

o Akcija za varstvo otrok se bo vodila tudi v Soboti v okviru Unije za zaščito otrok. Ustanovni sestanek je bil v sredo zvečer v restavraciji Vučak. Prisotni so bili predstavniki oblasti, raznih humanitarnih, stanovskih, nacionalnih in pod organizacij. Vodstvo akcije vodi odbor na čelu s šolskim nadzornikom g. Velnarjem.

PEAFF
ŠIVALNI STROJI

TAVCARJEVA 7. TELEFON 2687.

n. Kuhan netopir — ljubezenski napoj. Siromašna deklica v okolici Djakova je trepetala za svojega fanta Marjana, ki je bil lep in povrh še zelo bogat. Da bi ga še bolj priklenila nase, je ujela netopirja in ga skuhala v čaju. Z njim je postregla svojemu fantu, ki je kmalu začutil silne bolečine v želodcu. Nastopilo je nevarno zastrupljenje s smrtnimi posledicami.

n. Ogromnega orla je ustrelil neki kmet blizu Djakova. Ptica meri z razprostrtimi peruti 4 metre.

n. Krapinska tekstilna tovarna je morala ustaviti obratovanje, ne zaradi pomanjkanja surovin, pač pa zato, ker ni mogla dobiti premoga.

n. Novo rudarsko šolo dobi Varaždin. Dospel je že ravnatelj te šole, ki bo pripravil vse potrebno. Pouk se bo pričel 1. aprila.

Proračun celjskega cestnega odbora

V ponedeljek je bila seja okrajnega cestnega odbora v Celju, ki je odobrila proračun izdatkov in dohodkov za proračunsko leto 1940/41. Proračun izkazuje sledeče izdatke: 1. Osebnih izdatki 13.155; delavci 86.800 din, bolezensko in nezgodno zavarovanje delavcev 12.000 din, gramoz 687.000 din, mostovi 24.800 din, nabava orodja 10.000 idn, vzdrževanje mehaničnih naprav 28.000 din; plače pisarniškega, tehničnega osebja in stalnih delavcev-cestarjev 78.013 din, pokojnine 12.600 din, nabava novega inventarja in popravila 20.500 din, prispevki občinam za vzdrževanje občinskih cest in objektov 190.000 din, stroški za vzdrževanje subvencioniranih cest in objektov 225.000 din, anuitete od posojil 400.000, prispevek k regulaciji Savinje 300.000 din, nabava drobilca in kompresorja 90.000 din, gradnja občinske ceste Vojnik—Šmartno 70.000 din, gradnja ob-

činske ceste Vransko—Lipa 40.000 din, odkup cerkvene hiše v St. Jurju 130.000 din, za odkup hiše na Polzele 30.000 din, zgradba mostu čez Bistrico in preložitve ceste Motnik—Ločica 50.000 din, gradnja banovinske ceste Sv. Jurij—Sv. Jakob 70.000, izdelava projekta za preložitve banovinske ceste pri Sv. Jakobu 20.000 din. Skupni izdatki 2.668.355 din. Doходи so sledeči: 20% cestna doklada 1.609.600 din, razni dohodki 1500 din, prispevek banovine 888.255 din, prispevek žel. uprave 5000 din, prispevek banovine po § 26 zak. o nedrž. cestah 164.000. Skupni dohodki 2.668.355 din. Iz proračuna je razvidno, da krije dohodke v znesku nad 1½ milijona din okraj z 20% doklado na davke sam, banovinski prispevek je v znesku 888.255 din za okraj s takimi potrebami kakor je celjski, razmeroma zelo majhen.

Mar bor

Parlament mariborskih gasilcev

V sredo je bil v gasilskem domu na Koroški cesti 69. občni zbor mariborske prostovoljne gasilske čete, ki je med prvimi pričela orati ledino na gasilskem polju v Sloveniji. Zborovanje je vodil zaslužni predsednik ravnatelj g. Bogdan Pogačnik, ki je uvodoma pozdravil navzoče odličnike podžupana Zebota v zastopstvu mestnega župana, podpolkovnika Maslača, ki je zastopal poveljnika mesta, oba okrajna načelnika dr. Šiško in Aileca, predstojnika mestne policije Kosa, kapetana Pušelj, mestnega svetnika dr. Kovačeca, predsednika in podpredsednika Zveze Maistrovih borcev Guština in Malenška ter Kesslerja v zastopstvu Gasilske župe Maribor. Nato so se zborovalci poklonili mlademu kralju in pokrovitelju gasilstva kraljeviču Tomislavu s trikratnim živio klicem. Sprejeta je bila tudi vdanostna brzojavka kraljeviču Tomislavu.

Po predsednikovem uvodu je poročal poveljnik g. Kramberger o uspešnem delovanju mariborskih gasilcev v preteklem letu. O požarih in obvarovani škodi smo že včeraj poročali. Poveljnik je poudarjal, da potrebuje gasilci pripomočke za prvo pomoč, dočim je alarmna naprava že pripravljena.

Sledilo je tajniško poročilo g. Jovčiča, ki je podrobno orisal veliko delo naših vrlih gasilcev. Obravnaval je pereče vprašanje prostorov za gasilce. Nujno bi še potrebovali prostore, ki jih ima sedaj poveljstvo mestne policije in je odbor zadevno že posredoval pri mestni občini. Mariborska gasilska četa ima 69 izvršujočih in nad 500 podpornih članov, vendar je treba da se število članstva še pomnoži, saj je to v interesu cellega mesta.

Zanimivi sta bili tudi poročili blagajnika g. Divjaka in orodjarja g. Gu-

stinčiča. Iz obeh poročil posnemamo, da si je četa samo lani nabavila za din 200.000 novih pripomočkov za uspešno gasilsko in reševalno službo. Gasilska četa dobi v kratkem najmodernejši gasilski avtomobil v Jugoslaviji, ki bo veljal nad 100.000 din.

O reševalni službi je poročal šef-zdravnik g. dr. Bedjanič. Reševalni oddelek je imel lani 2200 prevozov na 22.481 km. Posredoval je pri 56 obratnih nezgodah, 49 cestnih nesrečah in 18 samomarih ter umorih. V ambulanci so nudili prvo pomoč v 549 primerih. Reševalec Drago Janžek je imel doslej 2000 prevozov in je bil zato nagrajen.

O pasivni obrambi je poročal oddelni vodja prof. Modic. 34 članov se je udeležilo 16 urnega tečaja, ki je prav lepo

uspel. Sledilo je poročilo kulturno prosvetnega oddelka g. Hameršaka, ki je med drugim omenil, da je imela gasilska godba lani 18 javnih nastopov.

Na vsa poročila je nato predsednik g. ravnatelj Pogačnik dal kratka pojasnila, nakar je v imenu nadzorstva predlagal dr. Sekula razrešnico s posebno sprehvalo, kar je bilo z odobravanjem sprejeto.

Pri volitvah je bil z velikim odobravanjem izvoljen celotni stari odbor, ki je tri leta tako uspešno deloval. Predsednik je zopet neumorni gasilski pobornik ravnatelj g. Bogdan Pogačnik. Ob zaključku so gasilsko četo pozdravili vsi navedeni zastopniki in poudarjali veliko delo mariborskih prostovoljnih gasilcev.

Zanimive sodne obsodbe

ZDRAVNIK DR. IVANŠEK ZARADI LAŽNIH DOKUMENTOV OBSOJEN NA 3 MESECE ZAPORA IN DENARNO KAZEN POGOJNO — TRGOVEC TSCHARE OSBOJEN NA 1 MESEC ZAPORA POGOJNO, KER JE POVOZIL KOLE-SARJA DO SMRTI

Na okrožnem sodišču v Mariboru se je moral zagovarjati 39letni mariborski zdravnik dr. Jožef Ivanšek, ker je 21. februarja lani predložil glasom obtožnice predstojništvu mestne policije lažno potrdilo davčne uprave, na katerem je bilo potrjeno z datumom in pečatom davčne uprave ter lažnim podpisoma zastopnika šefa davčne uprave ter referenta, da je poravnal vse predpisane davčne obveznosti. Lažno potrdilo je glasom obtožnice položil zato, ker ni plačal davkov ter se je vključ temu hotel peljati v tujino. Ivanšek je bil obsojen za inkriminirano dejanje na 3 mesece strogega zaporu in na 1200 din denarne kazni, pogojno za dobo 4 let. Dr. Ivanšek, ki ga je zagovarjal odvetnik dr. Pichler, je kaznen sprejel.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je moral zagovarjati 35letni samski trgovec Valter Tschare, rojen v Trstu, ker je, kakor je trdila obtožnica, 17. julija lani na cesti v Št. Janžu šofiral s tako veliko brzino ter ni dajal potrebnih signalov, da je zadel na levi strani ceste v kolesarja Martina Vindiša, ga podrl na tla ter ga tako hudo poškodoval, da je Vindiš kmalu zatem zaradi otrpnjenja možganov umrl. Trgovec Tschare je bil obsojen zaradi tega, ker je iz malomarnosti ogrozil varnost javnega prometa po obtožbi na mesec dni zaporu, pogojno za dobo treh let. Nastale stroške je sodišče smatralo za izterljive, prav tako pa mora Tschare plačati 1000 din povprečnine.

Skupna grobnica zaslužnih mož

Zaradi opustitve starega mestnega pokopališča v Strossmayerjevi ulici je nastalo vprašanje, kam z zemskimi ostanki, ki počivajo na tem pokopališču. O tem je razpravljal tudi mestni svet, ki je poveril rešitev posebnemu odboru, katere-

počivali mestni dobrotnik J. Langer, so-ustanovitelj Čitalnice J. Sernec, čitalničar VI. Sernec, organizator slovenskega petja v Mariboru I. Miklošič, mariborski zgodovinar R. G. Puff, M. Lešnik, časnikar in narodni borec A. Tomšič, mari-

Nocoj vsi na JUBILEJNO „GALA-REDUTO“ I. S. S. K. MARIBOR
Sokolski dom
Predprodaja „PUTNIK“

mu načeljuje župan dr. Juvan. Ta odbor je sklenil, da bo mestna občina kupila na frančiškankem pokopališču dve grobnici v arkadah in postavila zaslužnim možem veliko skupno spominsko ploščo. Stroške bo nosila mestna občina. V skupno grobnico bodo prenešeni ostanki mariborskih županov O. Reiserja, A. Tappeinerja in A. Nagyja, nadalje bodo tam

borski Ilir Vogrin, zgodovinar I. Orožen, politik in pisatelj Kosar, profesor učiteljskega J. Koprivnik in prof. B. Matek, ki je spisal prve slovenske učne knjige za matematiko v višjih razredih. Prenos ostankov bo organiziral in nadzoroval banovinski arhivar prof. Baš, ki sprejema tudi podatke od drugih zaslužnih mož v Mariboru.

Nezaposlencst med sezonci

Odkar je izšla ministrska uredba, da so tudi sezonski delavci upravičeni na prejemanje polovične redne brezposelné podpore, je na mariborsko Borzo dela naval nezaposlenih sezoncev iz okoliških vasi izredno velik. Med nezaposlenimi so večinoma stavbinski delavci, zidarji, pomožni delavci, tesarji, drvarji, žagarji, skratka delavci, ki doslej niso dobivali brezposelné podpore. Med ljudmi, ki iščejo pomoči pri tukajšnji ekspoziuri Borze dela, je 80% sezonsko zaposlenih delavcev, ki so na zimo skoraj vedno brez zaslužka. Zato je bila nova uredba, da bodo tudi ti delavci prejemali vsaj polovico redne podpore, zelo umestna in socialna.

Uradništvo Borze dela v Mariboru ima vsak dan polne roke dela, zlasti sedaj, ko zima tako pritiska. Dnevno odpravijo 70 do 100 nezaposlenih bodisi s preskrbo službe, bodisi s podporo, večkrat pa žal tudi samo s tolažbo. Borza dela v Mariboru izplača dnevno 6 do 8 tisoč din brezposelnih podpor.

Zanimivo je, da je zadnje čase vedno več žensk nezaposlenih. Kakor smo izvedeli, je temu kriv odpust večjega števila delavk v sladkorski papirnici in

v mariborski tovarni čokolade »Mirim«, ki polagoma prenaša poslovanje v Zagreb.

SPORTNA SENZACIJA V BETNAVI

Jutri popoldne ob 14. bodo na betnavski skakalnici velike tekme v smučskih skokih za prvenstvo Maribora. Na startu bodo priznani slovenski skakalni mojstri ter kot edini tujec Nemec E. Pepeonig iz Innsbrucka. Z Glavnega trga bo redni avtobusni promet do skakalnice. Predprodaja vstopnic v trgovinah Čop, Sport Divjak ter pred odhodom avtobusov na Glavnem trgu.

LOKOMOTIVA USMRTILA ŽELEZNIČARJA

Na glavnem kolodvoru se je pripetila v četrtek zjutraj nesreča, ki je zahtevala življenje 30letnega premikača in zavirača Antona Deutschmana iz Pragerskega. Železničar je čistil kretnice ter ni opazil graškega osebnega vlaka. Lokomotiva je podrla zavirača in ga na mestu usmrtila.

MED RAJAJOČIMI PLANINCI

Planinsko rajanje v Sokolskem domu je privabilo številne ljubitelje planin in vedre zabave. Okusno dekorirane dvorane so pričarale vso romantiko naših planin in idilo zelenega Pohorja. V im-

proviziranih planinskih postojankah je bilo smeha in prijetnega razpoloženja do mile volje. Vsaj za eno noč so obiskovalci planinskega plesa pozabili tegobe vsakdanjega življenja. Ob zvokih godbe in dobri kapljici so se mladi in stari sproščeno vrteli in priplesali v nastopajoče jutro. Med obiskovalci je bilo mnogo odličnikov mariborskega javnega življenja, kar je prireditev še bolj povzdignilo. Mnogo zaslug za tako lep uspeh ima predsednik veselicega odbora veletrgovec g. Majer, desna roka pa mu je bil industrijec g. Roglič.

MARIBORSKA JETNIŠNICA V PRETEKLEM LETU

Lani je bilo v mariborski jetnišnici 2191 jetnikov, predlani pa 2444. Od vseh jetnikov je bilo samo 346 žensk. Večina jetnikov je prestajala zaporno kazen, ostali pa so v priporu ali pa v preiskovalnem zaporu. Zanimivo je, da je bilo letos v jetnišnici precej mladine, največ zaradi tatvin in zaradi telesnih poškodb. Iz jetnišnice so oddali v kaznilnico 81 odraslih obsojencev in 12 starejših mladotnikov. Ti so skupno obsojeni na 273 let težke ječe. Trije obsojenci so odšli na dosmrtno ječo. Lani je imela jetnišnica 89.391 oskrbovalnih dni, za kar so porabili 715.128 din. Tukajšnja jetnišnica že 20 let uspešno vodi ravnatelj g. Hohnjec in je zato dobila jetnišnica ime »Hotel Hohnjec«.

KAVE SMO UVOZILI LETOS VEČ KO LANI

Uradna statistika o našem uvozu je zelo zanimiva in za marsikaj še posebno značilna. Tako izkazuje statistika, da smo lani decembra uvozili 683 ton kave, isti mesec leta 1938 pa samo 669 ton. Kave smo torej decembra precej več uvozili, kakor prejšnje leto, vendar pa se je povsod zatirjalo, da kave primanjkuje.

NOV NAČIN UPORABE CEMENTA

V Ljubljani je bila ustanovljena tvrdka »Betocel«, ki bo izdelovala neke posebne vrste luknjičastega betona. Ta vrsta gradbenega materiala se pri nas doslej še ni izdelala. Z uporabljanjem teh betonskih plošč bodo graditelji mnogo prihranili na cementu. Poleg tega so te plošče mnogo lažje od navadnega beto-

m Prost. gas. četa Studenci priredi danes zvečer ob 20. v gas. domu pustno rajanje z raznim šaljivim sporedom ter pojedino svežih krofov.

m Srebrno poroko sta obhajala te dni orglarski pomočnik Prašnik Jakob in njegova žena Frančiška.

m Občni zbor Angleškega kluba bo v petek, 9. feb., ob 20. v klubovih prostorih.

m Pevski zbor Glasbene Matice ima v ponedeljek ob 20. uri izredno in strogo obvezno pevsko vajo.

m Občinski upravi Studenci bi stavili vprašanje, zakaj se niso vse ulice plužile, ko je vendar tudi v Kralj Matjaževi ulici zapadel sneg prav na debelo, kakor v vseh ostalih ulicah.

m Tujski promet je bil januarja precej živahen. Mesto je obiskalo 1037 tujcev, od tega 805 naših državljanov, 168 Nemcev, 30 Čehov, 15 Italijanov, 5 Madžarov, 2 Angležev in po en Francoz, Nizozemec, Poljak, Roman in Turek. Nočnin je bilo pretekli mesec 2306.

m Tatvina perila. Jožef Čerič, sluga pri Plavcu na Koroški cesti, je prijavil, da mu je nekdo iz sobe ukradel precej perila.

Advokat dr. Stojan Pretnar

se je preselil iz Cankarjeve ulice 6
V SODNO ULICO 3-I. Telefon 27-65
(Palača zavarovalnice „Drava“)

* Drevi bo prav prijetno na Primorskem plesu v Narodnem domu. Dve godbi in prvovrsten kraški teran bodo pričarali dobro razpoloženje. Tja pojdemo: Maske seveda tudi.

* Slanikova pojedina. Sredo, 7. februarja, ob 20. uri. Od 8. zjutraj do 18. ure ljudnarska razstava. Pustni terek domača veselica. Razna razvedrila. Zmerne cene. Hotel, kavarna in restavracija »Orel«.

* Priporočila se predtiskarija za vse vrste ročnih del. Nifergal, Koroška cesta 1.

* Pustno rajanje je danes pri nas v magdalenskem okraju pri Sokolu I.

* Pustni terek v Veliki kavarni — Broadway Band — polnočni kabaret, bitka s serpentinami, tekme mask.

● RUSKI VEČER ●

6. februarja 1940 v Narodnem domu. — Pester spored. — Ples. Začetek ob 8.30 uri.

* Tudi letos vrhunec predpustnega veselja: jubilejna „GALA REDUTA“ — ISSK Maribor na pustno soboto (3. febr.) v Sokolskem domu. Razkošno okrašena dvorana, odlična godba, serija presenečenj, lepotna konkurenca mask z dragocenimi darili itd. Pridite vsi!

m Lutkovno gledališče Sokola Maribor. V Narodnem domu vprizori v nedeljo 4. februarja, ob 15. uri pravljico igrice v treh dejanjih »Črni labud« Po igri nastop Gašperčka.

* Gostilna Šanko Radvanje, danes v soboto domača zabava.

* Rdeči križ — Krčevina — Košaki: Jutri ob 16. uri bo v krčevinski šoli komedija „Scampolo“. Odbor se priporoča za obilno udeležbo.

* GALA REDUTA I. S. S. K. Maribor. Z ozirom na izredno veliko zanimanje za lepoto konkurenco mask se maske naprošajo, da se takoj po prihodu v dvorano javijo v garderobi. Za najlepše maske je pripravljena cela vrsta krasnih daril. Prva zmagovalka pa prejme dragoceno zlato zapestno uro. Za maske je rezervirana v II. nadstropju prostorna in dobro zakurjena garderoba.

Sokol Pobrežje priredi v nedeljo 4. februarja Pustno rajanje z pestrim sporedom in v torek 6. februarja Maškarado

* Primorski ples v Narodnem domu bo drevi zadovoljil vsakogar. Pridite, ne bo Vam žal. Maske dobrodošle.

* Primorski ples: dve godbi za plesalce, teran za neplešalce. Drevi vsi v Narodni dom. Maske dobrodošle.

* Gostilna Krempel. Fureš, divjačina itd., ribezovo vino.

* Morske ribe, specialitete, Jastog — scampi — morski list! — brancini, st. piero, se dobijo v restavraciji Velike kavarne.

* Hotel, kavarna in restavracija »Orel«. V nedeljo v jutranjih urah kisle juha. Črno in belo »Laško pivo«.

Kino

* Grajski kino. Zarah Leander v zadnjem nemškem filmu „Pesem pustinja“. Kupite vstopnice v predprodaji.

* Esplanade kino. Najveselejši film sezone „Ostriženi jež“ s Hansom Moserjem. Bombe smeha.

* Kino Union. Do torka dvojni spored: kriminalni vefilm „Gospodar podzemlja“ in napeti kovbojski film „Banditi divjega zapada“ z Dick Foranom.

* Zvočni kino Pobrežje. 3. in 4. februarja »General Garcia«. Ljubezen v džungli. Oglejte si ta prekrasni film.

Mariborsko gledališče

Sobota, 3. febr., ob 20.: „Othello“. Nedelja, 4. febr., ob 15.: „Prodana nevesta“. Znižane cene. Zadržite. Ob 20.: „Konto X“. Znižane cene.

Prirodopisna kramljanja

O predpust, ti čas presneti!...

Dr. Stanko Bevk / V predpustnem času se pariyo v naravi tudi mnoge živali

Predpustni čas je čas ženitev; vsaj pred desetletji so se podeželski ljudje večinoma ženili v tem času. Dandanes je ta navada, ki je morebiti verskega, najbrže pa še starejšega izvora, skoraj pozabljena. Nanjo spominjajo le še nekateri običaji in narodni reki, poroke pa se sklepajo o vsakem času v letu.

PREDPUST V PRIRODI

Tudi za marsikatero živali je predpustni čas doba ženitve. Lisice, kune, volkovi in risi se pariyo v času predpustnih veselí in zajci začno s svojim svatovanjem v tem času. Divje mačke in veverice začno februarja svoje ženitvene podvige, tako tudi dehorji, kepeni in podlasice. Večini živali pa se ogreje kri šele pozneje, ko se pojavi pomlad in sonce izvabi listje iz brstja. Posebno velja to za pretežni del ptičev, plazilcev, dvoživk in žuželk. Te živali morajo že zaradi tega postaviti svojo svatbo na gorkejši čas, ker v predpustnem času, ko vlada pusta in mrtva zima, še ni hrane, ki bi morali z njo oskrbovati mladiče. Pri sesalcih je to drugače, saj jim stare same ustvarjajo hrano za prvo dobo življenja.

SVATOVSKA OBLAČILA ŽIVALI

Za svoje ženitvene pohode si samci onih živalskih vrst, ki si morajo samice iskati, nadenejo lepša svatovska oblačila, prav tako, kakor si tudi ženin omisli novo obleko in se ozaljša s šopkom pišane cvetja, da je prikupnejši. Kožuharji dobe za parjenje najlepšo dlako, dolgo, gosto in svetečo; mnogim ptičem se prebarva perje na živo, nekaterim zrastejo daljša peresa v repu ali ob vratu ali jim poženejo pernatí čopi na temenu ali se pojavijo kožni izrastki na glavi. Kuščarju zelencu se poveča kovinski sijaj njegove kože in grlo se mu pobarva azurno modro. Pupku zraste mogočen greben in trebušna stran mu postane krašno žolta. Znanima sladkovodnima ribicama zetu in pezdírku pordeči za drsti spodnja stran telesa in boki jima igrajo v mavričnih barvah.

TUDI POGUMA JE TREBA!

Srnjak ne gre v prsk, preden si ne izmenja svoje mrke zimske dlake z lepo, rdečkasto poletno in si ne osnaži ter utrdi na novo zraslega rogovja. Nasprotno počaka gams na zimsko obleko, lepšo od nevidne poletne, da je v svoji temni dlaki z vihrajočo »brado« lepši in že na pogled pogumnejši. Za ženitev je treba poleg »lepote« tudi poguma, kajti često se mora samec bojevati s tekmeči, da si osvoji izbrano samico. Za zmago pa je poleg poguma važna tudi telesna moč; zato se živali ženijo navadno takrat, kadar so rejene in polne življenja. Parjenje živali izdelava večinoma močno mršavé. Divji petelin n. pr. izgubi med rasti vijo desetino ali še več svoje teže. Dasi se ta ptič ženi samo enkrat v letu, nosi svatovsko oblačilo vse svoje življenje in se po njem razlikuje od samice. Že kmalu ko zlezejo kebčki divje kure iz jajčje lupine, postanejo petelinčki precéj večji od jarčic in ko tem že ostane njihovo rjavo perje, ga izmenjajo oni še dvakrat, dokler pod jesen ne dobe svoje stalne petelinje obleke.

RAZLIKE MED SPOLOMA

Da se ločijo samci od samic po barvi in velikosti, ni redko. Take primere spolne dvoičnosti nahajamo v vseh živalskih skupinah. Navadno so samci lepše pisani od samic, glede razlike v velikosti pa je različno; ponekod so samci večji, drugod samice. Kakaga pravila v tem pogledu ni in je vsak primer po vzroku posebej prelojati. Pri sesalcih so često samci večji; večkrat morajo s telesno močjo streti odpor samic, ko jih snubijo. Pri ujedah so navadno samice obilnejše in močnejše; braniti jim je zarod, dokler se ne osamosvoji. Tudi pri žuželkah prevladujejo po velikosti obče samice, zlasti z zadkom, kjer mora biti prostora za jajčnjake, v katerih je mnogokrat jajec v velikem številu. Posebno lep primer na ogromen jajčnjak je 1 mm dolg črviček, ki zajeda čmrlje. Po oploditvi raste samici jajčnik tako močno, da izstopi iz telesa; do svoje

dozoritve postane petnajstkrat večji od živalice same. Nazađnje je videti črviča le kot neznamenat privešek na primeroma ogromnem jajčnjaku.

PREDNOSTI SAMCEV

Umljivo je, da so samice zaradi zaroda, ki ga nosijo v sebi, počasnejše in neokretnejše od samcev. Že ta okolnost, ki se v daljšem ali krajšem razdobju ponavlja v življenju samic ali pri mnogih celo izpolnjuje večji del njihovega življenja, da razumeti, da so samci vobče okretnejši in spretnejši v tekanju in letanju. K temu prihaja še to, da morajo samci iskati samice, včasih daleč naokoli. Tako

je nastalo, da imajo samci poleg boljših gibal navadno še tudi bolj razvite čute. Poznamo vrste metuljev, hroščev in drugih žuželk, kjer so samice brez kril in so jim čuti slabo razviti, samci pa dobro letajo in imajo tanka čutila. Tako jim je omogočeno, da najdejo samico, kadar gre za razplod.

IN DVOSPOLNIKI?

Da iščejo samci samice, je v živalstvu splošen pojav. Tudi dvospolniki se iščejo drug drugega za razplod. Le tam, kjer združitev dveh poedincev ni mogoča, se oplodi žival sama sebe. To se navadno

Ledeniki — koledarji naše zemlje

Na zemeljski skorji imamo različne pripomočke za določanje nastanka in trajanja ledene dobe, ki je tako odločilno izpremenila zemeljsko površje. Zanesljive podatke nam daje že radioaktivnost.

Znano je, da se uran polagoma, čeprav ne popolnoma, izpremeni v radij, končno v svinec. Za dobo presnavljanja so dognali časovne razlike. Iz množin teh prvin lahko tedaj sklepamo na starost ze-

meljske skorje v dotičnem kraju.

Nov pripomoček v določanju starosti zemeljskega površja tvorijo ledeniki, odnosno njih nanosi. Leto za letom, poleti kakor pozimi, se odlagajo delci ledeniške prsti v koritu. Barva te se loči poleti od one pozimi. Po odloženem materialu ni težko sklepati, kdaj so bila leta posebno topla ali mrzla.

Najdražje krzno platinastih lisic

Danes pridobivamo več kot milijon kož srebrnih lisic na leto. Norvežani prispevajo k temu z nad pol milijona kož. — Tam goje namreč kmétje in lovci srebrne lisice na velikih farmah.

Pri tem prihaja večkrat do čudnih bastardov, kakor je to že običaj pri rastlinah, če jih križajo. Posebno so znane v tem pogledu tako zvane platinaste lisice, katerih dlaka ima spodaj srebrnosiv puh,

podoben dragoceni kovini. Za takšne vrste živali so plačevali že pred leti več kakor 30.000 kron. Danes so cene precej padle in plačajo za »platinaste lisice« le po 10.000 kron. Farmarji s srebrnimi lisicami so začeli zdaj na debelo gojiti lisice z dragoceno platinasto barvo in norveška vlada je prepovedala izvoz teh živali, da bi tako zavarovala monopol zase.

Bombažne plantaže tudi v Nemčiji?

Čudno se sliši, vendar so Nemci jeseni spravili prvi domač pridelek bombaža v Landsbergu ob Varti na Pruskem. Bil je to sicer le poizkus, udomačiti to dragoceno industrijsko rastlino. Poizkus je uspel in večji nasadi v bodoče niso iz-

ključeni.

Profesor dr. Ewert je vzgojil posebna semena v rastlinjakih, na kar je mlade sadike bombaža presadil na prosto. Sprva je bilo videti, kakor da jim premalo blaga klima ne ugaja. Sadike so izgubile liste, toda po kratkem času so se opomogle in zrastle poldrug meter visoko. Dozorelo je več plodov, ki so dali izdatno množino prediva. Nemci se nadejajo, da bodo vzgojili posebne vrste bombaža, ki jih bodo lahko v večji meri izkoristili. Na isti način jim je uspelo prilagoditi nemškemu podnebju posebne vrste korus in poprovca.

Stara trditev: Indijanci v Aziji

Človekoslovni institut moskovskega vseučilišča je poslal onstran Urala znatno odpravo. Ob reki Višeri so našli pred taboriščnim ognjem na stasitega Indijanca, z dolgimi lasmi, orlovskim nosom in tankimi ustnicami. Pripadal je plemenu Manzi, katerih številni pripadniki imajo vse značilnosti indijskih rodov. Stara hipoteza, da so se Indijanci priselili v Ameriko preko Beringove ožine iz najsevernejših delov Azije, se s tem potrjuje. Ljudje plemena Manzi, ki se bavijo z rejo sobov, nosijo čevlje iz sobove kože, ki je precej podobna ameriškega mokasina. Tudi družinsko življenje ima pri njih še mnogo indijskih lastnosti.

Muzikalične ribe

Dolgo so menili, da so ribe gluhe, ker so neme. Menili so, da jim je sluh odveč, ker nimajo glasilk. Vedeli so, da imajo ribe neko notranjo uho, kjer je središče ravnotežja. Z druge strani je pa tudi znano, da pri vseh samostanih, ki se bavijo z ribolovom, vabijo ribe z zvonjenjem, kadar jih je treba nahraniti ali vloviti.

Prirodoslovci trde, da to še ni dokaz, da imajo ribe sluh, temveč le izredno fin občutek za valovne tresljaje, ki jih povzroča odmev zvona na vodi. Zoološki institut v Monakovem je rešil to vprašanje. Uspelo jim je dresirati neke ribe, ki so na živžig prihajale po hrano. V akvarijih so se ribe na dan signal spuščale na dno, kjer so jim polagali krmo. S težkimi poizkusi o ugotovili, da so nekatere ribe res muzikalične in da reagirajo na določene tone.

zgodí pri zajedalcih, ki žive posamezno, in je torej medsebojna oploditev izključena. Pa še tam, n. pr. pri trakulji, je urejeno tako, da mlajši člen oplodi jajčeca v starejšem členu. Iskanje samice, ali pri dvospolnikih drugega poedince zaradi oploditve odpade tudi tam, kjer sta samec in samica združena na vse življenje. Tudi take primere poznamo. Tako živi v Afriki v človeških žilah črvič schistosomum haematobium, ki nosi v podolžni gubi na trebuhu vedno seboj tanjšo, pa nekoliko daljšo samico. Nasprotni primer je ribji zajedavec chondracanthus gibbosus, kjer živi silno majhni samček kar na spolovilu samice. Za dvospolnike je tak primer črv diplozon paradoxum, ki zajeda škrge nekaterih sladkovodnih rib. Kadar postanejo ti črvi godni za razplod, se sprimeta po dva in dva križasto drug z drugim in ostaneta prisesana skupaj, dokler ne pogineta.

— Kaj pa bo z vami, ubogimi kravami, za to se danes nihče ne briga...

Dvajset žen na enega moža je navadno v Siamu. Kralj je bil namreč odlikoval nekega holandskega pisatelja z redom Belega slona. Imetnik tega reda lahko poroči 20 žen, zato je čakalo pred njegovo hišo vse polno siamskih mladenk, da jih osreči. Mož je z ženo pobegnul v Evropo, s prvo pošto je pa prišlo za njim vse polno ženitnih ponudb.

Hudobna tašča ima velik pomen pri Jaruro Indijanih. V Venezueli ne sme ta tašča in zet niti govoriti drug z drugim. Če trčita skupaj, morata sedeti s proč obrnjenim obrazom. Pogovor med njima je mogoč le s posredovalcem.

Človek, ki doseže starost 70 let, je od sedel nič manj kot sedem let pri mizi.

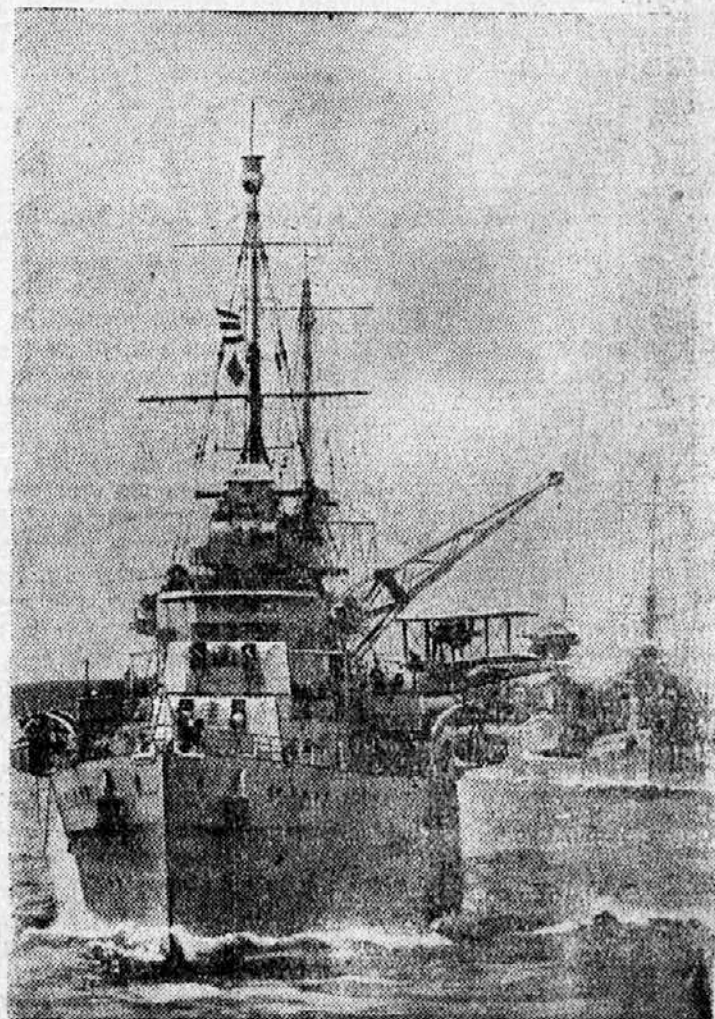
Kdor hoče napraviti najdaljšo pot po železnici okrog sveta, ta se mora vsteti na transsibirski vlak. Vožnja iz Moskve v Vladivostok traja osem dni in 21 ur.

Žrebčarne so imeli že pred 5000 leti v notranji Aziji, predvsem v zahodnem Turkestanu. Našli so v plošče udolbene rodovnike posameznih konj.

Egiptске piramide so stare 4338 let, azbučno pismo 3838, grške črke 3438 let. Prvo steklo so poznali pred 3238, prvi srebrni denar pred 2738 leti. Sončna ura je stara 2246 let. Prva knjižnica je bila pred 2241 leti.

Avstralija na braniku bele rase in njene civilizacije

Tudi Avstralija je za varnost svojega morja zgradila precej močno vojno mornarico, ki je v sedanji evropski vojni prevzela važno nalogo v kontroli Južnega morja. Nekatere ladje imajo tudi letala za zračno obrambo. Pristanek in odlet hidroavionov se pa izvaja še po starem načinu tako, da spuste letalo s pomočjo žerlavo na morskó površino, od koder odleti. Po pristanku ga spet dvignejo na krov. V osredju je avstralska bojna ladja »Sydney«, za njo »Leander« in »Hobart«.

Ženski kotiček

Nesrečno klepetanje in obrekovanje

Ti dve lastnosti sta menda povsod doma, toda nikjer nista bolj razviti, kakor v tako zvanih »gnezdih«, med katera prištevamo v prvi vrsti trge in vasi, a tudi manjša mesta niso izvzeta.

Ce človek ni zelo prebrisan ali pa molčeč kot grob (včasih mu seveda tudi to nič ne pomaga), lahko postane prava žrtev takih domačih klepetulj in obrek-

valk. Obrneš se tako ali tako, svetu ni prav — ogledali te bodo z besedami do belih kosti.

So ženske, ki vse vedo, kar se je zgodilo (vedo celo to, kar se ni zgodilo), če-

prav niso ničesar slišale in niso bile nikjer zraven. Iz nič napravijo najgorostnejša poročila, katera neso potem kot kakšni naročeni in dobro plačani sli skozi celo vas. Obstaja pa potem še druga vrsta žensk, ki doda tem vestem najmanj petdeset odstotkov in potem zadevo znova raztrobi po celi soseski. Druge potem stvar zopet posplošijo, nekaj odvzamejo, nekaj dodajo, tako, da se lahko fista, ki je celo čenčarijo načela, kar za glavo zgrabi, ko jo zopet sliši. Nastane prava zmešnjava, kup preprirov, včasih še par tožb — in zakaj? Vse radi tega ljubege jezika, ki nekaterim ne da miru.

To neznosno klepetanje in obrekovanje pa nastaja navadno zgolj iz zavisti. Če se neka oseba slabo oblači, ni prav — je preveč skopa, če se lepo oblači, zopet ni prav. Kar koli naredi, naredi narobe. Oh, kako težko je biti v nekaterih »gnezdih« človek.

Žensko vprašanje v Španiji

Tekom zadnjega leta smo nekako pozabili na Španijo, toda pred tem časom so težki udarci pretresali temelje te starodavne države, udarci, ki so dali vsemu sedanjemu a tudi bodočemu pokoljenju svoj pečat. Brezdvomno pa so močno vplivali tudi na špansko ženstvo, ki je do takrat živelo zelo konservativno življenje.

Ta konservativizem pri španski ženi kaže, da je bil vpliv mohamedanskega gosposstva na špansko ljudstvo jako velik in močan.

Pred zadnjimi krvavimi dogodki se je vzgoja španskega dekleta zelo razlikovala od vzgoje španskega mladeniča. Skoraj vsako dekle je moralo obiskovati samostansko šolo. Iz šole tudi hčere siromašnejših staršev niso nikoli hodile same, temveč v spremstvu odraslih. Po večerji ni smelo nobeno dekle, ki je hotelo sloveti kot spodobno, biti več na ulici. Izbiranje nevest je bilo svojčas pri špancih jako težavno, kajti težko je bilo priti do poznanstva z dobrim dekletom. Zato igra pri njih ljubezen na prvi pogled še danes veliko vlogo. Dekle in fant sta se seznanila potem kakšnega znanca in sta smela le za par trenutkov ostati skupaj. Teh par trenutkov je odločilo vse. Pozneje je smel fant priti tudi v dekletovo družino in jo povabiti celo v kavarno ali gledališče, a nikoli se ni smel spozabiti, da ne bi povabil tudi matere, katera se je vedno odzvala in strogo nadzorovala. Kmalu je sledila poroka — spoznala sta se prav šele v zakonu. Čeprav ni bilo pravega sožitja v zakonu, so otroci vezali oba zakonca na dom. Španskega zakona brez otrok si pa skoraj misliti ne moremo.

Čeprav mnogo pozneje nego drugod,

se je zadnja leta tudi v Španiji začelo boljšati žensko vprašanje. Poprej je žena čepela vedno doma, kamor koli pa je tu in tam že prišla, je bila ženska družba ločena od moške, ker ženske niso bile sposobne se udeleževati v moških pogovorih. Zadnji čas pa je mladina, ki studira v tujini, uvidela, kako je domovina v tem pogledu zaostala. Poseglo pa je vmes tudi socialno vprašanje, spričo katerega ni mogoče držati mladih ljudi na vajetih kakor nekoč. Sport je bil za špansko ženo dolgo le pojem, toda zadnje čase se že kaže vpliv tuine. Samostojnost in neodvisnost pa sta bili za španko vse do najnovejše dobe, ki jo je prisilila k temu, besedi, ki si jih niti izgovoriti ni upala.

Ločitev zakona je bila nekoč v Španiji nemogoča stvar. Odkar pa je odpravljeno kraljestvo, gre nekoliko lažje. Toda žena se boji ločitve. Španke zgodaj dozore, a se prično tudi zgodaj starati in postanejo zelo grde. Malo imajo torej izgleda, da bi dobile drugega moža, a samostojno živeti se šele uče.

Borbenost Poljakinj

Borbenost in svobodoljubje poljskih žena se ni pojavila šele v zadnjih dneh, ko so ob strani svojih mož zastavile svoje slednje moči, da očuvajo ljubljene domovni svobodo. Že poljska zgodovina omenja svoje junške žene in dekleta, ki so znale neustrašeno braniti svoje pravice in svojo zemljo.

Stara poljska legenda omenja plemkinjo Sofijo Chrzanowsko, ki je v železnem oklepu stopila na čelo majhni četi ter branila svoj dvorec Trembowia. Na-

slov poljske »Jeane d'Arc« pa si je l. 1830 priborila Emilija Plater, ki se je z uspehom udeleževala v osvobodilni vojni proti Rusom.

Brez premisleka pa so se postavile poljske žene ob strani svojih tovarišev v predzadnji osvobodilni vojni l. 1920. Med njimi je bila tudi vdova maršala Pilsudskega, katero so vojaki nazivali »tovarišica Olga«. Takrat se žene niso pojavljale na bojiščih le v službi rdečice, križa, temveč kot pravi bojevniki, posebno pa so se izkazale v tako zvani tajni službi. Najsposobnejšo izmed vseh, »tovarišico Olgo« je maršal Pilsudski po zmagi vzel za ženo.

Kakršna je bila sama, tako je znala tudi vplivati na ženstvo v Poljski, ki se je v zadnji, nesrečni borbi za svobodo častno izkazalo.

Kuhinja

Možganova juha. V kozico deni dve žlici presnega masla; ko se speni, prideni nekoliko zelenega peteršilja in 2 žlici moke. Ko se prepraži, prideni 1 telečje oprane in osnaze možgane ter mešaj in počasi prilij 2 in pol litra goveje juhe. Dodaj še nekoliko majerona. Ko je še malo prevrela, jo daj z opečnimi žemljami na mizo ali pa vkuhaj za oreh velike drobtinice cmoke.

Telečje pečenka. Vzemi 2 kg nekoliko uležane telečje ledvične pečenke in jo podrgni s soljo par minut prej, kot jo denes v peč. Deni jo v vročo mast, obrni jo v isti, da se hitro zakrme, ali pa jo zalij z vročo mastjo ter jo počasi peči približno tri četrt do 1 uro. Medtem jo večkrat polij z mastjo, vmes še včasih z juho ali vodo in jo enkrat obrni. Ko je že skoro pečena, pusti lepšo stran na vrhu, da lepo zarumeni. Ako pridenes pečenki kosček presnega masla, skorjo kruha, kolešček čebule, bo pečenka in sok prav okusen. (Seveda se ta dodatek ne sme sežgati, ampak mora samo zarumeneti in se v pečenkinem soku, kateremu si prilila par žlic juhe, pokuhati.) Potem zreži pečenko na lepe koščke, zloži jih na krožnik in precedi nanjo sok.

Krompirjeva solata. Krompir operi in skuhaj. Kuhane olup, razreži na listke ter potresi s soljo, poprom in zrezano čebulo ali česnom. Zabeli z oljem in kisom, pa lahko zmešaj. Ako misliš pridejati še sveže solate, tedaj opusti poper, čebulo in česen.

Krapi s smetano. Deni v skledo pol kg fine moke in jo postavi na topel prostor. Mešaj 6 žlic mlačnega mleka, kosček sladkorja in 3 dkg kvasa. Vlij to v moko in primešaj malo moke, da vzhaja. Posebej v lončku žvrkljaj osminko litra mlačne, sveže sladke smetane, 5 dkg sladkorja, 2 žlici rumca, 5 rumenjakov, za nožev vrh fino stolčnega muškatoevega cveta in pol žlice soli. Vse to vlij v moko k vzhajanemu kvasu, vse dobro premešaj in prav dobro vtepi. Postavi na toplo, da vzhaja. Potem naredi krape, deni jih na topel prostor, da vzhajajo, na pol vzhajane obrni in pusti do dobrega vzhajati, nato pa ocvi.

Krompirjevi krapi. Deni v lonček 2 dkg kvasa, kosček sladkorja in 3 žlice mlačnega mleka ter pusti, da dobro vzhaja. Medtem prečisti sito na desko 3 bolj majhne, v slavi vodi ravnokar kuhane krompirje. Primešaj jim kosček presnega masla, malo soli, žlico sladkorja, 1 rumenjak in 1 jajce. Dobro zmešaj in prideni vzhajani kvas in približno tri osminko litra moke. Hitro naredi testo, ga zvaljaj pol prsta na debelo, zreži s krapovim obodcem in nadeni z marmelado. Potem pusti krape, da vzhajajo; scvri jih kakor na-

HILDA WEISSNER
NOVA ZVEZDA UFE: HELGA MAYER

vadne krape. Ali pa: Naredi testo kakor prej, le sladkorja ni treba; krapov pa ne nadevaj z marmelado, ampak z drobno zrezano, prekajeno svinjino, zmešano z jajcem in smetano, ali pa jih nadeni s kako sekanico. Ocvrte potresi z naribanim parmezanom in daj zelo vroče na mizo.

Hrenova omaka z žemljami. Obrbij in zreži na rezine 2 žemlji, vlij nanje mrzle juhe ter deni na stedičnik, da zavre. Potem dobro žvrkljaj, prideni žlico kisa, za nožev vrh žefrana, 2 žlici pečenke soka ali za žlico razcvrtega presnega masla in pest zribanega hrena. Če treba, prilij še malo juhe ter osoli. Vreti ne sme več. Če pa denes poleg žemelj 2 ali 3 zrna stolčnega česna, imaš česnov hren.

Praktični nasveti

Splesnenje sadnih mezg in odcedkov. Prečisti najboljše s tenko plastjo parafina. Parafin raztopi na ognju, ga previdno nalij na že mrzlo mezgo ter zaveži posodo s pergamentnim papirjem. Kadar začneš mezgo uporabljati, parafin odstrani in ga spravi, ker je v isto svrhu še vedno uporabljen.

Kako odstraniti zamašek iz steklenice? Če ti je pri odpiranju ušel zamašek v steklenico, ga dobiš lahkim potom ven, ako vzameš močno vrvico, jo preganeš na sredi ter na ta način nastalo zanko porineš v steklenico. Če plava zamašek na tekočini pokonci, ga ujamesh za zanko in s krepkim sunkom potegneš ven. Plava li ležeče, spravi ga s kosom žice v primerno lego. Če je steklenica prazna, zadošča, da obrneš steklenico na vrst, zamašek pride sam v zanko.

Kako zamašiš steklenico, napolnjeno s kislinami? Steklenice, ki so napolnjene z močnimi kislinami, je najbolje zamašiti z voskom, ker navadne zamaške iz plutovine kisline razjedajo, da se drobijo v prah. Tudi je dobro zamaške iz plutovine vsaj prevleči z voskom ali parafinom.

Da ti bodo cvetlice pozimi cvetele, skrbri za primerno gorkoto. Napačno pa delaš, če postaviš rastline preblizu peči. Njih mesto naj bo na oknu ali blizu njega, kjer dobijo tudi primerno svetlobo. Preveč ne smeš zalivati pozimi cveticam, a kadar jim zalivaš, jim zalij dobro. Obenem operi tudi prah in drugo nečednost z listja. Skrbi tudi za sveži zrak. Da bo ta nekoliko bolj vlažen, deni na peč lonec vode.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

74

Ako se razkrajanje razširi na vso zemeljsko površino, se zemlja v določenem času spremeni zopet v goreče nebesno telo, to se pravi, da postane iz ugaslega planeta znova sonce. Take pojave je zvezdoslovje že davno poznalo. Vprašaj Gudurja Nasika, ako mi ne veruješ! Tam nastajajo taki pojavi sami po sebi, čisto normalno in naravno. Če pa zmoro to narava sama, zakaj ne bi zmogla tudi človeška znanost? Zakaj ne bi ugrabili tudi te skrivnosti vsemogočni prirodi, ako smo ji jih ugrabili že toliko? To je bilo vprašanje, ki me je mučilo dolga desetletja. Bil sem trdno prepričan, da mora biti tudi to mogoče. Studiral sem, računal, delal poizkuse, a vse zaman. Potekala so desetletja in desetletja, priroda pa mi je še vedno vztrajno kljubovala. Pa nisem omagal, nisem opustil boja. Iz vsake zagate, v katero me je zapeljala, sem se vrnil znova na izhodišče in pričel od tu nov naskok. Tako se mi je nazadnje le posrečilo priti vsaj teoretično stvari do bližine. Nadaljnje delo me je pripeljalo z vsakim korakom dalje, dokler nisem neke noči pred dvema letoma končno podrl naenkrat

zadnje stene teme, ki mi je še stala na poti.

»To si odkril?« je vzkliknil Yagiri Seoni. »Zakaj mi tega nikoli prej nisi tako razločno povedal? Saj to je največja iznajdba, ki jo je kdaj odkril človeški rod!«

»Počakaj! Ko sem odkril zadnjo skrivnost, moja naloga še ni bila končana. Moral sem graditi aparate, ki so ustrezali temu spoznanju in delati poizkuse v malem. Preden sem se lotil prvih praktičnih poizkusov, sem pa moral najiti še možnost izolacije. Šele takrat sem lahko izvedel tudi v praksi to, kar sem prej dognal le v teoriji. In ko sem preizkusil tudi prakso, sem moram iskati še sredstvo, ki lahko ustavi razkrajanje in ga omeji na določeni prostor. Ako tega ne bi mogel, bi se lahko zgodilo, da bi se razkrajanje širilo dalje čez ves svet, ne da bi se mu bilo moči upreti.«

»Ali si tudi to že odkril?«

»Zdi se mi, da sem.« je odgovoril Agar Puram in si pogladil dolgo sivo brado. Prav te dni se mi je posrečilo zaustaviti razkrajanje, ki sem ga povzročil v izoliranem prostoru v laboratoriju. Ako gre

to tu, mora iti tudi zunaj.«

»Ali mi ne bi mogel pokazati takega poizkusa?«

»Lahko ti ga pokažem. Samo izvoli z menoj!«

Po teh besedah je odpeljal Agar Puram Yagirija Seonija v glavno laboratorijsko dvorano, sredi katere je stala ogromna naprava čudovitih oblik.

»Poglej!« je dejal Agar Puram. »To je stroj, s katerim lahko sprožim razkrajanje atomov.«

»Čudovit je!« je vzkliknil Yagiri Seoni.

»Ako želiš ogledati si poizkus, moraš stopiti v to-le celico, ki naju obvaruje pred eksplozijami.«

Agar Puram je stopil najprej sam v prostor in nato mu je sledil še Yagiri Seoni. Ko sta bila v celici in skrbno zaprta, je učenjak sprožil delovanje stroja. Silni tokovi z bliski in treski so razkrojili prvi atom in njegova razkrojitev je razstrelila sosedne. Cel kos neke kovine se je s strahovitimi eksplozijami uničeval in v nekaj trenutkih popolnoma uničil. Yagiri Seoni je ves prevzet občudoval ta nenavadni prizor.

»Ali si videl?« je dejal Agar Puram in se znova zasmel. »Kako se ti zdi?«

»Veličastno!«

»A tudi grozotno.«

»Ali bi mogel tako razkrojiti tudi skale, na katerih stoji naselbina?« je vprašal Yagiri Seoni čez trenutek premišlje-

vanja.

»Seveda bi mogel?«

»In tudi ustaviti razkrajanja, ako bi ti velel?«

»Mislim, da bi mogel.«

»Dobro.«

»Kaj nameravaš?«

»Povedal ti bom kmalu. Prej pa moram izvršiti še nekaj drugega.«

Yagiri Seoni se je poslovil od čudaškega starca in odšel k Angabadu Patni, ki je sedel na drugem koncu tega dela podzemlja, pil neko pijačo in izgubljen buljil predse.

»Angabad!« je vzkliknil Yagiri. »Dobil sem, kar sem potreboval.«

»Kaj?« je vprašal Angabad pijano.

»Agar Puram ima pripravo, s katero lahko uniči ves Rayanipur, ves Dapsang in ves svet, če je treba. Proti tej sili Rayaniji nimajo obrambe.«

»In kaj nameravate?«

»Pozvati Rayanije, da se vdajo, ali pa uničim Rayanipur.«

»Ne bodo se vdali.«

»Na samo besedo gotovo ne, toda ko bom podprl besede z dejanjem, si bodo gotovo premislili.«

»Storite kar vam je drago,« je odgovoril Angabad. »Meni je itak vseeno. Če ne smem nazaj gori, naj vzame vrag vse skupaj, in še naju povrhu!« Segel je znova po pijači in jo v dušku izpil.

(Dalje.)

Šah

„Dr. Aljehina še ne bom izzval...“

Po dobljenem matchu proti dr. Euweju so seveda spet zrasle šanse za match dr. Aljehina — Keres za svetovno šahovsko prvenstvo. To zanimivo srečanje dveh največjih mojstrov je bila predvideno že po znamenitem AVRO turnirju na Nizozemskem, kjer je Keres odnesel zmago pred dr. Aljehinom, Fineom, Capablancem, Botvinnikom itd. Vendar pa je takrat dr. Aljehin odločno odbil pritisk, ki so ga izvajali prireditelji. Pogajanja so se razbila in dr. Aljehin je odpotoval na turnejo v Ameriko, kjer se je v Buenos Airesu udeležil tudi svetovne olimpiade. Kljub raznim kombinacijam je naposled spet prišlo do pogajanj za match s Capablancem, dasi tega nihče ni pričakoval. Splošno se je sodilo, da bo igral dr. Aljehin s Fineom. Seveda definitivno še sedaj ni določen match s Capablancem, ki pa verjetno nima velikih izgledov. Dr. Aljehin ni menda samo velik šahist, ampak tudi dober inancni taktik. Match s Capablancem mu spet lahko prinese težke tisočake.

Keres ima sedaj s formalne strani velike izgledne in tudi javnost je na njegovi strani, ko splošno sodi, da je predvsem Keres najizglednejši kandidat za svetovno prvenstvo. Zato je povsem razumljivo, da so Keresu po dobljenem matchu proti dr. Euweju vprašali, ali namerava igrati sedaj proti dr. Aljehinu. Toda Keres je lakonski odgovoril, kot poročajo nizozemsko časopisje: »Za enkrat dr. Aljehina še ne bom izzval...« Verjetno je, da se misli Keres za to srečanje temeljito pripraviti. Največji optimisti pa že sedaj zatrjujejo, da bo Keres uspel ter vrgel s prestola dr. Aljehina.

Keres in dr. Euwe sta se tudi že domenila za revanšni match. Vendar pa ne bo, kot je nekatero časopisje napak poročalo, že letos, ampak šele leta 1941. Po matchu je priredil Keres po Nizozemskem kot »neljubi slavljene« precej simultank, med drugim v Zaan-damu proti 40 amaterjem z rezultatom +38 —2 partij, v Rotterdamu je bilo težje; od 40 partij je dobil le 19, 4 izgubil, 17 remis, v Amersfortu pa je dobil vseh 30 partij.

V naslednjem objavljamo še nekaj partij iz matcha dr. Euwe-Keres.

3. ŠPANSKA OTVORITEV

(3. partija matcha)

Beli: dr. Euwe Črni: P. Keres

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0—0, d6 6. Te1, Ld7 (menda je boljše 6... Lg4 kot je običajno igral pokojni Janovsky proti dr. Laskerju) 7. e3, Le7 8. d4, 0—0 9. Sbd2, exd4 (Črni brez kompenzacije prepušča središče; običajno se tu igra 9... Te8. Črni se morda boji izgube kmeta,

n. pr. 10. Lxc6, Lxc6 11. dxe5 dxe5 12. Sxe5, Lxe4 13. Sxc4, Sxc4 14. Dxd8, Txd8 in beli ne sme vzeti na a4 zaradi mata na prvi liniji) 10. exd4, Sb4 (Črni hoče po zamenjavi tekačev vprizori napad na sredšče) 11. Lb3, c5 12. Sf1, Lb5 (da omogoči d5, vendar pa je sedaj polje f5 zelo slabo) 13. Sg3, d5 14. e5, Se4 (izgledna žrtve kmeta, pri kateri računa K. na svoj močan lovski par) 15. Sxe4, dxe4 16. Txe4, Ld3 17. Te3, c4 18. a3, exb3 19. axb4, Le4 20. Sd2!, Ld5 21. Sxb3, Lxb4 22. Tg3!, f6 23. Li4, Kh8 24. Sc1, Le7 25. Dg4, g6 26. exf6, Lxf6 27. Le5, Te8 28. Sd3, Te4 29. h4, Db6 30. Td1, Te2 31. h5, Lxe5 32. dxe5, Lc6 33. Dg5, Li5 34. hxxg6, Lxxg6 35. Dh6, Tg8 36. Td2, Txd2 37. Dxd2, Td8 38. Dh6, Dc6 39. Sf4, Dxd1+ 40. Kh2, Ke8 41. Txxg6+, hxxg6 42. Dxxg6+ in črni preda.

10. Španska otvoritev

(7. partija matcha v Haagu)

Beli: dr. Euwe Črni: P. Keres

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0—0, Le7 6. Te1, b5 7. Lb3, d6 8. c3, 0—0 (podjetnejša poteza kot staro Čigorinovo nadaljevanje 8... Sa5 9. Lc2, c5 10. d4, Dc7 itd.) 9. d4 (teoretično se že dalje časa mnenja, da je treba to potezo šele pripraviti z 9. h3, da se tako beli reši neprijetne vezave na g4) 10. Lg4 10. d5, Sa5 11. Lc2, c6 (boljše kot c5, ker ne daje belemu nobene izbire) 12. dxc6, Sxc6 13. Sbd2, b4 14. La4, Tc8 15. Lxc6, bxc3 16. Lb7, exd2 (črni nima boljše; na 16... Tb8 17. Lxa6, cxb2 18. Lxb2, Txb2 19. Sb3 pride stolp v težavo) 17. Lxd2, Tb8 18. Lxa6, d5 (po 18... Txb2 19. Lc4, Lxf3 20. gxd3 pride beli v prednost) 19. Le2 (ed5 ni šlo radi e4!), Lxf3 (Keres se ne zadovolji z izenačeno igro, ki bi jo dosegel po 19... Sxe4 20. Sxe5, Lxe2 21. Txe2) 20. gxf3 (na Lxf3 sledi dxe4), Lc5 21. Tbl, dxe4 22. Le3 (beli mora biti zelo previden; Lc3 ni šlo zaradi e3, kar bi zelo oslabilo belo kraljevo krilo), Ld4 23. Lxd4, exd4 24. Lf1, Dd5 25. fxe4, Sxe4 26. Df3, f5 (črni igra zelo podjetno, morda bi bilo izglednejše 26... Dg5+, 27. Dg2, Dxxg2 28. Lxxg2, Sd2 29. Tbd1, Txb2 30. Te2, Se4 31. Txb2, Sxb2, vendar pa bi črni verjetno ne mogel zadržati prostega a kmeta) 27. b3, Da8 (z grožnjo 28... Sd2, 29. Dxa8, Txa8 30. Tbel, Sf3+ in Sxe1. K. je bil tu v silni časovni stiski, za 14 potez je imel še 15 minut časa, dočim je imel dr. E. še celo uro in 8 min.) 28. a4 (zdaj Sd2 ne gre radi 29. Dxa8, Txa8 30. Lg2, Tb8 31. Tb2 in črni ne sme vzeti na b3, ker izgubi z 32. Ld5+ celo figuro), Tb6 29. Tbd1, Da5?? (neverjetna napaka, toda K. je bil v grozoviti časovni stiski, imel je le še 1 minuto časa. Potrebno je bilo 29... Tg6+, na kar bi beli

ne mogel igrati 30. Kh1 radi Sxf2+ mat. Na 30. Lg2 bi pa imel črni po 30... Da5 zelo lep napad. Sedaj pa izgubi brez vsake kompenzacije celo figuro) 30. Le4+ in črni preda, ker sledi na 30... Kh8 31. Txe4.

(Glose K. Opočensky, Praga)

11. Niemcovičeva obramba

(10. partija matcha v Rotterdamu)

Beli: P. Keres Črni: dr. Euwe

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. Dc2, Sc6 5. e3, e5 6. dxe5, Sxe5 7. Ld2, d6 8. a3, Lb4 9. Lxc3, 0—0 10. Sf3, Sd7 11. Le2, Dc7 12. Tad1, Sxf3 13. gxf3, f5 14. Thg1, Tf7 15. Dd2, Sf6 16. c5!, d5 17. Lxf6, Dxf6 18. Dxd5, Le6 19. Dxb7, Txf8 20. f4, Te7 21. Td2, Lf7 22. Dxa7, Dh4 23. Db7, Txe3 24. Dg2, g6 25. Dg5, Th3 26. Dxxh4, Txxh4 27. Td4, Txxh4 28. Lf3, Le8 29. a4, Tf6 30. Th1, Txxh1 31. Lxh1, Kf8 32. Lb7, Lc6 33. Lxc6, Txc6 34. b4, Ke7 35. Kd2, h5 36. a5, Ta6 37. Kc3, Ta8 38. c6, Th8 39. b5, h4 40. b6, cxb6 41. axb6, h3 42. b7, h2 43. Td1, Td8 44. Txd8, h1D 45. b8D, Dc1+ 46. Kb4, Dd2+ 47. Ka5, Dc3+ 48. Kb6, Dd4+ 49. Kc7 in črni preda.

12. Retijeva otvoritev

(12. partija matcha v Amsterdamu)

Beli: P. Keres Črni: dr. Euwe

1. Sf3, d5 2. c4, dxc4 3. e3 (navadno igra beli 3. Da4+ in nato Dxc4, priljubljeno nadaljevanje je tudi Sa3 itd., seveda je dobra tudi Keresova poteza, ker črni radi a4 ne more obdržati kmeta), c5 4. Lxc4, Sf6 5. 0—0, a6 (kasnejše analize so pokazale, da si je skušal črni s tem sistemom prežgodaj ustvariti prednost na damskem krilu, ko je medtem docela zanemarljivo razvoj kraljevega krila. K. je vele-mojstrsko presodil pozicijo ter ne da črnemu časa za e6 in Le7) 6. b3, b5 (nevaren eksperiment za črnega, točka b5 postane takoj usodna slabost) 7. Le2, Lb7 8. Lb2, Sbd7 9. a4! (beli ima kralja na varnem, zato lahko odpre igro, če igra črni b4, dobi beli močno postojanko na c4), Db6 10. axb5, axb5 11. Txa8, Lxa8 12. Sa3! (ponoven napad na b5! Črni nima časa, da bi pripravil rohadu), Lc6 13. d4!, e6 14. dxc5, Lxc5 15. Sd4! (napad na b5!), Lxd4 (v igro zelo nevarno poše sedaj se bela dama) 16. Dxd4!, Db7 (zamenjava dam 16... Dxd4 je nepovoljna radi 17. Lxd4, b4 18. Te1 in pelje k izgubi kmeta) 17. Db4!! (pritisk na b5 in kontrola rohade; 17... Lxxg2 ne gre radi 18. Sxb5), Sfd5 18. Dd6, Sde7 (kaj naj sicer počne dr. E.? Poskus zamenjave dam z 18... Dc7 vodi po Te1 k izgubi najmanj 2 kmetov) 19. Tfcl (črni je sedaj kot zvezan, nobena poteza ne gre brez škode. 19... Lxxg2 ne gre radi Te7!), b4 20. Sc4, Sf5 21. Df4 (dama lahko zapusti diagonalo, kralj še vedno ne more na varno, ker grozi beli s Sa5), Lxxg2 (črni lahko igra, kar hoče, v vsakem slučaju je že izgubljen) 22. Sd6+, Sxd6 23. Dxd6 in črni preda. Črni nima nobene medicine več; beli

grozi 24. Te7, na 23... Lh3 pride Lf3!; na 23... Lh1 izgubi črni po 23. f3 lovca, na 23... Kd8 pa smrtonosno sledi 24. Lxxg7. Mojsirska partija mladega Keresa!

(Glose H. Johnner, Zürich)

Šah na fronti

Šahovska igra je zvest spremljevalec človeka v vseh njegovih položajih. Tako je znano, da je zelo priljubljena tudi med vojaki na fronti. Prednost imajo seveda karte, toda nobena redkost niso šahovske partije v strelskih jarkih. Ob sedanjih operacijah v Maginotovi in Siegfriedovi liniji pa imajo vojaki menda dovolj prilike, da zaigrajo tudi na šahovski deski. Z nečim si je vendar treba preganjati dolgčas, blažiti razbice živce ter krotiti strahotna občutja pred krvavo morijo. Za stratega pa je še kar praktičnega pomena. Kdo ve, kdaj kasneje mu bo ta in ta poteza na šahovnici prišla prav na bojišču?

Iz Siegfriedove linije prinašamo naslednjo mično partijo, ki je seveda ne sme ocenjevati s posebnega šahovskega kuriozitet iz sedanje vojne. Partija je napadalna, divja, riskantna ter ima res značaj strelskega jarka.

13. Nepravilna otvoritev

(Igrana v novembru v Siegfriedovi liniji)

Beli: E. I. Diemer Črni: N. N.

1. d4, d5 2. e4 dxe4 3. Sc3, Sf6 4. f3, exf3 5. Dxf3, Dxd4 (požrešnost se v šahu vedno bridko maščuje) 6. Le3, Dc5 7. 0—0—0, Lg4 8. Dxb7, Dxe3+ 9. Td2, De1+ 10. Sd1, Dxf1 11. Sf3, Dxf1 12. Se5, Lf5 13. Sc6, Ld7 14. Dc8+!, Lxc8 15. Td8+ mat. Bitke je konec; dramatična je bila, polna krivih potez, srditega napada in kapitulacije. Verjetno pa je, da se v strelskem jarku ne da drugače igrati kot bojvito.

Šah SK Železnčarja v Mariboru

Pred dnevi je bil občni zbor SK Železnčarja v Mariboru. Ob tej priliki je bilo podano tudi poročilo agilne šahovske sekcije, ki jo vodi marljivi načelnik g. Franjo Knechtli. V letošnji bilanci je bila izredno močna postavka prirediteljev turnirja za prvenstvo Maribora, ki je bila v večjih rokah gg. Fischerja in Knechtlija. SK Železnčar z velikim razumevanjem podpira razvoj šahovske igre v Mariboru ter pri tem ne štedi s materialnimi izdatki. Sekcija bo tudi v bodoče vodil g. Knechtli kot načelnik ter smemo upati, da bo tudi v bodoči poslovni dobi doprinesel v sodelovanju z ostalimi tovariši kar največ k napredku in razvoju kraljevske igre v Mariboru.

Š. V Amsterdamu je v teku večji turnir, ki se ga udeležujejo Kmoch, Landau, Schelfhout, Prins, de Groot, Polak, Veerkamp in Swaneveld. Turnir bo končan 24. t. m.

Čutil sem se sladko slabotnega, po vsem trpljenju, se mi je zdelo pravično, da me niste malo zaspati. Izpljunil sem zob, ki se ga je držala razporan plast gnoja. Sestra je z vato obrisala razporano in krvavečo čeljust.

»Prestali smo,« zdravnik se je prijazen nasmehnil.

»Vstal sem. Bil sem srečen, najraje bi bil stopil k zdravniku in ga objel za to čudovito olajšanje po preganem trpljenju.

Maske

VLADKO KOS

Sveče ledene se v mrazu iskrijo, bele snežinke letijo z neba, nam pa ljudje se, glej, danes smejiijo, od smeha za tolsti trebuh se držijo — z njimi še cesta se maskam smehlja.

Ho, maske na licu se čudno režijo, rejen in mogočen, je danes trebuh, o, onemu vrat ko žirafa je suh, tam pacek za pendrek koruzni drži, tu mister z marelo rdečo hiti, a usta se širijo, lica žarijo.

A nihče ne vidi pod masko v oči, kako nam od lakote noga drhti, da v mrazu ledenem srce se stiska in plaka, ko maska se smeje in vriska.

Če mogli bi, maske bi stran pometali — ali ljudje nam ne bi ničesar več dali

Mi smo pač vsi iz predmestja doma.

POMENKI Z MLADINO

Edgar Lupša. Včasih mora kakšna zgodba ležati nekaj časa v uredniški muhni, da postane dobra. »V bolnišnici si na pristrčen način povedal, kako se ti je godilo na operacijski mizi, ko so ti izdrali zob. Hude stvari so to, človek jih doživlja tako rekoč na svoji koži, da ni čuda, če mu potlej taka huda zadeva potisne pero v roke. Upam, da se boš kmalu oglašil. Pozdravljen! — Milenin. Tvoji na pol šaljivi in na pol na hitro roko napisani »Spomini« ne tečejo pregladko in premalo teže imajo, da bi jih lahko objavil. Pozdravi! — Edmond Müller: »Križec v srcu« pride kmalu na vrsto. Lep pozdrav! — Vladko Kos. Tudi »Pticiji parlament« je moral čakati. Zeleni bi, da v bodoče, ko pišeš v verzih, verze

tudi izdeláš. Tuje uho čuti takoj napako, če je rima nepravilna. Naglica se tu vedno maščuje. Drugače je pa prizorček dober. Pesmi sem dobil. Lepo pozdravljen!

Urednik.

Iz preteklosti nogometa

Nogomet so začeli igrati 1710 v angleških šolah.

Prvi nogometni klub, Sheffield, je bil ustanovljen 1855 v Angliji.

Prva nogometna zveza je bila ustanovljena prav tako v Angliji.

Angleški cup ali natečaj za pokal, ki ga izroči zmagovalcu osebno angleški kralj, je bil ustanovljen 1871.

Plačevati so začeli nogometaše 1835 v Angliji.

Kvadrat

Tonček Podgornik.

Vodoravno in navpično: 1. Je močno pihal; 2. vodna žival (množ.); 3. ribje jajčece; 4. tuje možko ime.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. petek; 6. pezeta; 7. Adamič; 8. navika; 9. ne; 10. solata; 13. aga; 14. as.

Navpično: 1. pedagog; 2. Ezav; 3. temina; 4. etiketa; 5. kača; 6. Pan; 10. sa; 11. la; 12. as.

REŠITEV KRIZANKE »DRAVSKA BANOVINA«

Vodoravno: 1. bi; 4. Drina; 8. gad; 9. Island; 11. mir; 14. ud; 15. rum; 17. Rab; 18. Varna; 19. os; 21. DN; 22. od; 23. dan; 24. dar; 25. ej; 27. vsi; 29. vi; 30. ček; 33. Kranj; 34. Edi; 35. te; 36. pen.

Navpično: 1. Ind; 2. bar; 3. idu; 4. dlan; 5. Rab; 6. in; 7. Dunav; 8. Gdansk; 10. srd; 12. lvo; 13. Radeče; 16. mir; 19. Od; 20. Sava; 26. jed; 28. Irena; 30. in; 32. kip; 35. te.

»Večernik«

za mladino

Leto 2

Maribor, 4. februarja 1940

Štev. 5

PTIČJI PARLAMENT

V zelenem gozdu. Sonce tone za gorami, tišina in mir vladata na zasedanju. Tu so postavljene za zborovalce mize, na njih črniki Počasi prihajajo parlamentarci. Malo jih je, kajti drugi se še niso vrnili s političnega potovanja radi paktov na jugu. Za mizo sede dostojanstveno minister Kos (z njim nisen nič v sorodu, čeprav sem tajnik!) in njegova milostljiva gospa (z volivno pravico!), poslanec Vrabec, poslanka Vrana, komponist Škrjanec z zaročenko, poročevalka Sinica in mnogo, mnogo opazovalcev (industrijalec Murn, tovarnar-ka Čebela, zastopnik tuje vlade in drugi.) Sluga Vrabec junior pozvoni. Tišina, mir, atmosfera nizka.

KOS (se dvigne, pokima, otepe črn frak in prične):

Spoštovani parlament! Najprej izročam vsem pozdrave in pevcem še svoj kompliment, zdaj v duhu bom miru in sprave odprl ta ptičji parlament! (Ploskanje, odobravanje.) So težki danes v svetu časi, ljudje povsod mesarijo. (Jok in brisanje solz gospe Kosice.) Še huje v mrazu je živeti, a daleč, daleč so ljudje. Ne moreš pesmi v mrazu peti, da bi tolažil si srce. Na vrata s ključkom bi prosili — kaj? Ko pa sami nimajo, ni dati v svoji hudi sili, ah, parlament, je pač hudo. Zato smo danes tu se zbrali, da rešili vprašanje bi: kako mraza bi varovali zdaj sebe in mladice si. Da, ko pomlad bo spet v deželi, ko zima bo odšla in mraz, ljudem ubogim bomo peli, da se razjasni jim obraz! (Kos sede, v harno ploskanje, solze, ginjenost.)

KOSICA (vstane):

»Ah, srečna bi kot ženka bila, če bi obvarovala dom. Otroke vse pod perje skrla... zato predlagala vam bom: ljudje bi hišce naj zgradili, če hočejo, da pojemo,

na veje v gozd jih pritrdili, kjer mraza, mislim, pač ne bo! Ljudje otroke so zavili, pa jih še ne bi mi? Saj goli niso v svet hodili, na svet so takšni le prišli! (Ploskanje, smeh, posmeh. Mir!)

POSLANEC VRABEC (si popravi ovratnik in začne): Prav lepo so gospa dejali, da hiš nam treba je, da mladi rod svoj varovali si bomo, nežnih strun srce. Zlata je vredna pesem večno! A vsakdo je ne more peti, brez nje ni bitje človek srečno, brez nje hudo bi šlo na svet! (Solze, ginjenost.) Če mrazu v hišci se upiraš, brez hrane! Zgrabi pa te glad! Zato predlagam v hišce hrano, živet brez nje se pravi: smrt! Ne mislim s tem nič na izbrano, le da ne boš od nje bolj trd! (Vivat, vivat. Ploskanje. Pet minut odmora.)

POSLANKA VRANA (vstane):

»Zaman lepó je govoriti, besede ne pomagajo! Še huje do ljudi je priti, saj se za vrata skrivajo! Saj stari vedno govorijo: ni treba pesmi starčen nam! Marš, s ptiči dol, naj pa molčijo, za krokodilski glas ne dam! Hm, komu pesem pevec poje, če mladim srcem dobrim ne?! Zanje so pesmi, brate, tvoje, da dobro bi bilo sroč! Da bi pozabilo trpljenje (glavé se sklonijo, ginjenost) da bi jim lep bil grenki svet! Če poje mlado ti življenje, ko star boš, pel boš spet. — Zato napišimo jim n'smo, saj mladi dobri so ljudje! Napišimo, da srečni nismo, da glad in mraz boli v srce.

KOMPONIST ŠKRJANEC (vstane, stisne gosli pod pazduho, se nasmehne zaročenki): »Nabole bo, da skomponiram to pismo mladim srcem jaz! Da strune pesniške ubiram, čeprav je tukaj svinjski (pesniško?) mraz.

(Kos odobri, peresa zaškrpajo. Med-

Pilm

Tri ure v „tovarni sanj“

KAKO IZGLEDA FILMSKI ATELJE, KAKO SNEMAJO FILME IN KAJ MISLI O VSEM SEF PRODUKCIJE »FOX«

V kraljestvo filma, v atelje 20th Century Foxa, sem odšel v spremstvu oboroženih pri-
vatnih stražnikov, ki so nosili pri sebi po dva
samokresa, pri rokah pa so imeli tudi dru-
gačna sredstva, s katerimi vam lahko »na ne-
opažen način« preprečijo vstop v filmsko pod-
jetje, če nimate pri sebi rdeče vstopnice.

V predsobah so se nam že vnaprej sme-
ljale iz okvirov ogromnih fotografij več ali
manj slavne filmske zvezde, fant pa nas je
odpeljal do šefa produkcije, ki je bil — roko
na srce — zelo ljubezni ali čudovito sarkas-
tično razpoložen do papirnatih in kartonastih
mest, v katerih se fabricirajo romantične dra-
me in ganljive dogodbe iz Indije, Kitajske,
Afrike, Avstralije in Evrope.

Ko sem mu podrobno povedal, kakšne fil-
me gledamo v Jugoslaviji, kdo je ljubljeneč
publike, kateri film je dosegel pri nas naj-
večji uspeh, je šef produkcije odšel s menoj,
da mi osebno razkaže, kako snemajo filme.

V stilu našega časa...

Potem ko se je orientiral v razporedu, v
katerih ateljejih snemajo, smo odšli v atelje
št. 7. Po potrebni proceduri — iti smo morali
skozí roke najmanj desetih paznikov,
nadzornikov in dežurnih, potem ko smo ča-
kali nekaj minut, da je bila scena končana,
smo stopili na prizorišče ter prišli med de-
koracije, ki predstavljajo razkošni grad neke
v Nemčiji. Ni nam bilo treba dolgo čakati na

režiserjevo pisčalko; že se je vtila močna
svetloba iz velikih reflektorjev, zvočni inženir
pa je začel vrteti svoj trnek z mikrofonom
na vrhu ter ga približevati k vratom gradice,
operater pa je začel vrteti vzvod na aparatu,
med vrati pa se je pojavil neki mladi nemški
vojak ter vodil pod roko neko dekle, ki je
bila oblečena v pisana oblačila provensalskih
lmetic.

Mikrofon na trnku je bil tik nad njhovima
glavama. Mladeničev obraz, pomazan z de-
belo šminko, se je zresnil: Lahko sva slišala
odlomke iz dialoga:

— Kdaj ste zadnjič videli mojo mater?

Dekle je gledalo mladega nemškega vojaka
z živimi očmi in reklo:

— Zjutraj, na vrtu...

Vojak in dekle sta se oddahnila ter se zva-
tili ulici. Trnek z mikrofonom ju je še nadalje
spremljal, kajti publika bo morala slišati nju-
ne korake po kamenitem dvorišču starega
nemškega gradiča.

Režiser je nervozno grizel prazno pipo ter
brez usmiljenja »vrnil« vojaka in dekle nazaj
z ulice.

— Ni dobro, draga moja, ni dobro...

Prizor se je znova ponovil. Znova je vojak
resno vprašal za njeno mater, dekle pa je
dvigalo svoje črnkaste oči v njegovo vojaško
kapo.

Ali znova ni bilo v redu. Znova so ponovili

in ponavljali tolikokrat, da se je še nama
dvema uprla. Režiser je bil neizprosni, igral-
ca pa že vidno izčrpana. Znenada je bilo vo-
jakove potrpežljivosti konec ter je precej ner-
votno vprašal:

— No, dobro, kaj ne velja?

— Ni, prijatelj, pa ni! Ne pozabljal, da je
to komedija, ti pa igraš kakor takrat, ko si
igral pred desetimi leti Pilata v filmu o Kri-
stu. Malo več komike... Potrudi se!

Dekletu ni rekel ničesar. Vse je kazalo, da
je bil zadovoljen z njenim igranjem. Hm, ta
režiser more že biti pravi dlakopec; kako
bi se pa dalo sploh govoriti komično ali ne-
komično, če se vpraša nekaj takšnega kakor
je:

— Kdaj ste zadnjič videli mojo mater?

Potem ko je bil prizor ponovljen najmanj
desetkrat, se je režiser usmili in rekel:

— Prestani!

Vojak in dekle sta se oddahnila ter se zva-
tila v platnena naslonjača pred aparaturami.
Šef produkcije mi je razložil, da snemajo ne-
ko komedijo, v kateri igra glavni vlogi neki
nemški vojak in neka mlada Francozinja, ki
izve za marsikatero važno zadevo ter jo javi
francoskemu vrhovnemu štabu.

Da vas seznanim. Vojak je Richard Bar-
tholomes. Gotovo se ga spominjate iz nemih
filmov. Dekle pa je naša ljubimka, filmska
zvezda št. 7, majhna Jim Winters, ki igra
Francozinjo.

Bodoča velika zvezdnica

Mala Jim je zelo simpatično dekle štirinaj-
stih let ter ji v Hollywoodu prerokujejo se
najlepšo bodočnost. Za zdaj je res samo se
filmska zvezda št. 7, se pravi igralka, ki je
dosegla s svojo igro in popularnostjo sedmo
mesto.

Odkrito je priznala, da se ni o Jugoslaviji
nikoli ničesar slišala, poleg tega pa se je prav
tako iskreno zanimala, kako žive pri nas de-
kle, kako se oblačijo, ali imamo radioapa-
rate, ali prihajajo tudi njeni filmi v Beograd,
če imamo tudi pri nas avtomobile...

— Ali kako pa meni pravijo pri vas?

Prav tako, kakor se imenujete, sama,
kvečjemu če kateri lastnik kino-dvorane ne
obvlada dobro angleških imen.

Veste, ta vloga mi zelo ugaja! Režiser
je zadovoljen, a tudi jaz upam, da bo film
uspel. Ali ni to nekaj krasnega: nemški vo-
jak in francosko dekle? Skraja se sovražita,
potem pa postaneta najboljša prijatelja.

Medtem ko sva se razgovarjala, je prin-
esel neki fant dekletu skatlico z rdečim tra-
kom. Ko jo je odprla, smo videli, da ji nekdo
pošilja krizanteme.

— Pomislite — moje prve krizanteme! Pr-
vi poklon. Zelo srečna sem...

Šef produkcije — velik šalivec — mi je
kasneje dejal:

— To je star režiserski trik. Pošljejo cvet-
je, da bi igralci boljše igrali. Seveda gre to
cvetje na račun podjetja!

Mickey Rooney

KAKO PRIKAŽUJEJO TUJE FILME V KI-
TAJSCINI?

V Sanghaju so napravljene v kino-dvora-
nah posebne naprave, s pomočjo katerih udu-
sijo govor igralcev, istočasno pa projicirajo s
posebnih kamer v dvorano dialoge v kitajski-
ni. To delajo zaradi tega, ker Kitajci, ki ne
vedo angleški, ne morejo razumeti angleških
in ameriških filmov. Prav tako niso mogoči
napisi, ker je kitajščina prekompleksirana.

f. Novi filmi komika Vlasta Buriana. Zna-
ni češki komik Vlasta Burian, ki se je zadnje
čase posvetil režiji filmov, pripravlja novi če-
ški film ali komedijo »Katakomba«, v kateri
bo igral glavno vlogo Vlasta Burian sam.
Film izdelujejo v Ufinih ateljejih.

f. »Bal paré« se bo imenoval novi Ufir
film, ko so ga začeli snemati v habelskerških
ateljejih. Film je šaliv, glavne vloge pa bodo
igrali Ilse Werner, Käthe Haack, Paul Hart-
mann in Hannes Stelzer.

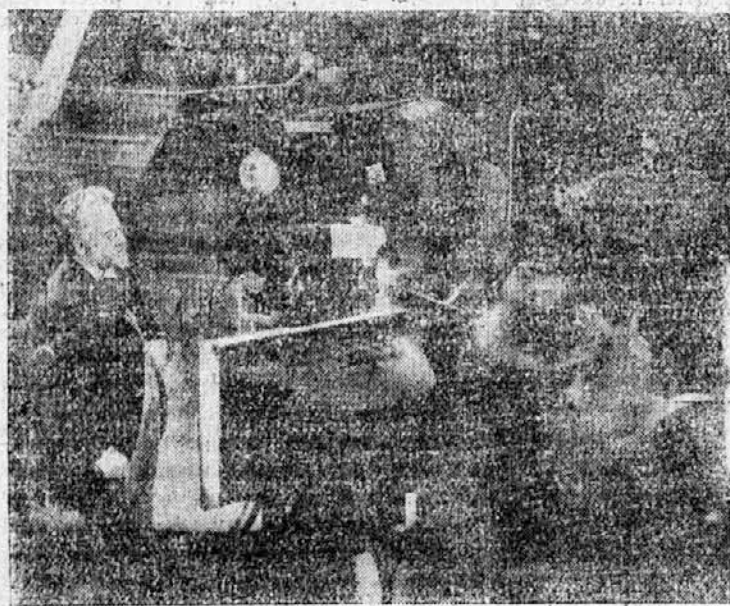
f. »Kraljičino srce« je naslov novega Uli-
nega filma, v katerem igrajo glavne vloge
Zarah Leander, Willy Birgel in Maria Kep-
penhöfer.

f. »Streljaj Cabalero« je naslov filma, v
katerem nastopa simpatičen gentlemen in no-
tepuh Warner Baxter ter igra vlogo bandita.

f. Joan Crawford igra v filmu »Žensko ce-
sarstvo« vlogi elegantne zvodnice, ki čimno
lovi moške.

f. Cesara Romera, popularnega filmskega
igralca bomo videli kmalu v seriji razburljivih
filmov »Cisco Kid«.

f. Norma Shearer je končala novi film »Vi-
har nad Evropo«. Njen partner je Clark Ga-
ble.

Prizor iz film-
skega ateljea:
Snemanje filma
»Vest človeštva«,
v katerem je igral
Zorja Paul Muni

tem se spuste ženske v kramljanje. Nato
vstane KOS, zakašlja in čita):

Ah, draga mi mladina!

Od mraza zdaj tmiramo, ni toplo tu
kot vam. Zaman se gladi upiramo, ko
hrane manjka nam. Na srce Vaše trka-
mo: o, dajte, dajte nam! Spomlad da
vam pojemo, drugače gremo v stran. Mi
prosimo za hišico, za hrano majhno v
niji! O, varujte usmiljeno nam strune,
mladci Vi! Saj pesem, pesem je za Vas!

V imenu ptičjega parlamenta

KOS, minister n. r.

Ploskanje, narodno veselje. Nato se
priglasim za slo. Potem ko sem odhajal,
so še dolgo peli in plesali mali revčki s
toplo mislijo na usmiljenje.

Vseskozi resnično in na dobra srca
apelirajoče poročilo poslal tajnik

Vladko Kos.

Pogreb Pusta

Dan po pepelnici imenujemo pri nas
Mali pust. Tokrat pospravijo ostanke, ki
jih je pustil pust na mizi, kajti na pe-
pelnico se ne sme nihče dotakniti jedi
veselega praznika.

Okoli poldneva se priklatijo v vas čud-
ni pogrebci.

Suknje imajo črne, prav tako klobuke,
hlače pa pisane. Dva para gresta naprej

in prvi nosi križ. Ti na vse pretege jo-
kajo in stokajo. Potem nesejo štirje mr-
liča, ki je tako oblečen kot oni. Takoj
za nosilci hodita »mašnik« in »orga-
niste«, ki prepevata na vse mile viže iz
črnih bukev vigilijs. Ostali spremljevalci
Pusta na zadnji poti so otroci, veliki in
mali, ki ne smejo manjkati pri nobeni
pasji maši. Pogrebci se ustavijo pred
vsako gostilno, da naznanijo smrt svoje-
ga patrona. Nosilnico odložijo in vstopi-
jo, da si privežejo duše in zalijejo ža-
lost.

Ko so že dovolj okajeni, odnesejo
svojega mrtvega gospodarja na polje.
Ob slovesu mu govorijo ter ga prosijo,
naj jih ob letu znova obišče. Končno ga
vržejo v ogenj.

Jokaje se vrnejo v gostilno, da opra-
vijo sedmino za pokojnim in zalijejo čr-
no žalost s sladkim vincem. Amen. P. i.

Vsako uro je na zemlji 800 ljudi več.
Po podatkih mednarodnega demogra-
fskega instituta se rodi povprečno na
svetu vsako uro 5400 otrok, umre pa
4600 ljudi. Tako ostane vsako uro po-
vprečno 800 ljudi več na zemlji. Ker
ima leto 8760 ur, znese ta prirastek letno
7 milijonov ljudi. Pred sto leti je bilo po
takratnih statistikah na svetu komaj mi-
lijarda ljudi, danes jih je na zemlji že 2
milijardi in 45 milijonov.

Garda se je udeležila tudi procesije na
Telovo. Ob tej priliki se je nekaj sprla
z duhovščino. Se isti večer so bili znova
raztrošeni listki z vsebino: »Fariji ni-
majó z narodno gardo nič opraviti!«
Zbor z mačjo muziko, zberi se!« Zvečer
ob 10. uri so pred župniščem res nare-
dili mačjo godbo. Kmalu po tem dogodku
je bila garda razpuščena. Rudniško ži-
ljenje je potem potekalo mirno in redno
vse do izbruha svetovne vojne.

I. Prirodne nezgode.

Leta 1525. je bil hud potres. S Kar-
lowih planin se je odtrgal precejšen kos
zemlje in zdrsnil v Idrijo. Takrat so na-
pravili sedanjo kapelo sv. Janeza.

Leta 1780. je voda narasla ter podrla
grablje na dveh krajih, katere se imeli
napravljene čez Idrijo za lovljenje lesa,
ki so ga spuščali po Idriji za rudnik.

Leta 1813. je bila slaba letina, kmetje
so komaj toliko pridelali, kolikor so po-
sadili in se to jim je toča uničila.

Srebrni rudnik

Zbral in napisal Juli Simončič.

Ziviljenje v Idriji je bilo precej umir-
jeno. Nekoliko se je razburkalo proti 18.
stoletju, ko so naše kraje zasedli Fran-
cozi. Takrat je bila Idrija oškodovana
za 1 milijon denarjev. Po odhodu Fran-
cozov je bilo v Idriji precej časa mirno.
Sele splošna prekucija 1848. je razbur-
kala tudi v Idriji prebivalstvo. Marca
1848. so dvakrat ponoči poskušali vdreti
v smodnišnico. Oblast je ustanovila na-
rodno gardo, v katero so uvrstili rudarje,
da so branili mesto; povečeval jim je
nadgozdar Wesely.

6. januarja 1848. so bili po Idriji raz-
treseni listki z naslednjo vsebino: »Idrij-
čani, če ne boste kmalu pregnali iz me-
sta rudniškega svetnika in uradnike, ki
so slatili vam in kmetom kožo s telesa in
vas napravili za sužnje starega časa,
bodo vaše hiše v kratkem zažgane.«

V BOLNIŠNICI

EDGAR LUPŠA

»Nagnite glavo malo nazaj!«

Potem se je zdravnik obrnil k strež-
nici in se rekel: »Sestra, naravnajte luč,
da mi bo sijala v usta?«

Pogledal je klešče in jih zamenjal.

Jezus, zdaj je prišlo. Skozi vrata pre-
sobe sem videl velikanske operacijske
dvorane in za njimi vrbe žalujke vse v
ivju.

»Se malo glavo nazaj!«

Skozi na pol zatisnjene oči sem videl
zdravnikov obraz in klešče v njegovih
rokah.

»Zavezajte malo širje!« Hladno jeklo
se je dotaknilo bolnega zabo. Bilo mi je,
da bi zakrčal. Konci klešč so boleče pri-
jemali. Zobje bil ves gnit in oteklo
dlesno je segalo preko njega. Zdaj so
trdno prišli; skržil sem se in se krčevito
oprijel stola.

V ustih je trgalo, trgalo.

Obupno tuljenje se mi je izvilo iz prsi.
V dlesnih se je upogibalo, krhalo in se
trgalo iz mesa. Kričanje mi je prihajalo
globoko iz prsi. Asistentove roke so mi
čedalje močnejše stiskale senca.

Sunek — krik...

Sunek, sunek, sunek —, kričanje, tu-
ljenje...

Leta 1869. je zapadel velik sneg, tako
da je vas »Zalaz« bila vsa zasnežena.

Leta 1926. je silno deževalo, voda je
razdrila most, ki pelje na »Vojsko« in
vdrla v mesto ter poplavlila vse ulice. V
rudniku je večkrat izbruhnil ogenj.

II. Požari.

Leta 1740. je ponoči v žgalnici nastal
hud požar; zgorelo je dosti rude in tudi
žgalnica je postala nerabna. Leta 1801.
je v rovu z imenom »Vojvodsko polje«
nastal pončni hud ogenj; vžgali so se
plini, podleglo je 10 rudarjev, ki so šli
gledat, v katerem rovu gori, pa jih je
plin omamila. Ogenj so pogasili z Idrijo,
ki so jo napeljali v rov. Rov so nato za-
prli, ogenj je bil v 8 urah pogasjen.

III. Načelstvo.

Prvi je bil na čelu uprave sodnik Wi-
ljem Neuman, katerega je poslal 1509
cesar Maksimilijan.

(Se bo nadaljevalo!)

Zdravnikov obraz se je odmaknil. Bil
je napet. »Sestra, dajte kloroforma, dru-
gače s tem zobom ne bom mogel opra-
viti.«

Preko zadušene bolečine se mi je raz-
livala topla kri.

Zdravnikov obraz se je zopet primak-
nil.

Med ustnicami sem začutil košček
vate, prepojene z ostrim vonjem. Zdrav-
nik mi je vbrizgaval kloroform.

»Ko boste prišli, povejte!«

Oster vonj se je razlival; strmel sem
sestrini oči.

»Ste pijani?«

Jasno sem pogledal v zdravnika.

»Vdihnite, globoko,« z desnico mi je
stisnil nos.

Hlastnil sem po zraku in takrat je za-
plesalo vse v rdečem kolobarju.

Rdeča megla se je zgoščevala, izgub-
ljal sem zavest in jasno čutil, da se ne-
kaj čudnega godi z menoj, da se vedno
bolj potapljam v meglo, da se že tip-
ljejo klešče skozi priprta usta.

»Saj bo takoj odprl, takoj bo odprl
usta!« Kot iz neskončne daljave sem čul
globoko tuj asistentov glas.

Vedel sem, da drsim po stolu navzdol.
Nenadoma sm se zdrsnil in se vzdramil.

»Izpljunite!« Trdil sem se z vzdi-
kom potisniti korenino, ki je visela na dlesnu.
Krvava pena in slina sta se mi cedili
preko ust. »Mislim, da bo tu še ena ko-
renina!« Oči so iskale in klešče težko ti-
pale.

Začutil sem neizmeren strah, da bi mi
pri polni zavesti drli dalje. V čudni one-
moglosti nisem mogel drugega, da sem
dvignil roko in nejasno zagrgal.

»Ampak ni je! Ne morem je najti!
Poklicati bom moral na pomoč rentgen.
Takoju mu bom izdrl še drugega!«

Jezus! Ozrl sem se v obraz. Bil je nad
menoj, klešče so že držale. Čutil sem, da
je bilo kričanje, ki se mi je trgalo iz pr-
si, grozno, živalsko.

Tuljenje... a roke na sencih se stis-
kajo, drže krčevito. Nenadoma se me je
lotila neizrečena slabost; nagnil bi glavo
in padal v neznanje, v sladko oster vonj
obdajajočega ozračja.

»Zunaj je! Sestra, obrišite!«

Napetost je izginila z zdravnikovega
obrazu, v glasu se je nekaj oddahnilo.

Zanimivosti

Smrtna vožnja smučarja pred volkovi

Zvestega psa, ki je premagal enega volka, sta druga dva pred očmi gospodarja požrla

Gjorgje Simonović, oskrbnik koč na Popovi Šopki v Južni Srbiji, je vodil smučarje, ki so bili več dni v njegovi koči, v vas Lisac v dolino. Od tod so šli smučarji sami dalje v Tetovo, Simonović se je pa s psom ovčjakom vračal v koč.

Ko je bil vodnik že blizu doma, se je naenkrat pojavil pred njim volk. Pes se je takoj zagnal v sestrano zver in ko sta se živali kotali v snegu, je vodnik, ki ni imel orožja, na smučeh odhitel h koči. Toda ne daleč sta se mu postavila na-

sproti dva druga volka, pripravljena na skok. V trenutku se je Simonović obrnil in v naglem diru zavozil po strmini.

Pričela se je smrtna vožnja smučarja pred preganjalci. En sam padec in bilo bi po njem. Prišedši do potoka, je planil vodnik v ledeno mrzlo vodo in obstal na sredi. Volkova sta z brega divje zavijajoč strmela za ubeglim plenom. Zvesti oskrbnikov pes, ki je premagal volka, je medtem prihitel za gospodarjem, lačna volkova sta planila nanj in ga pred očmi

gospodarja požrla...

Nad eno uro je čepel Simonović v vodi. Ko sta sitala volkova končno izginila, se je splazil ves premražen iz vode in se z zadnjim naporom privlekel do koč. Tam je padel brez moči na tla. Med gosti, ki so ostali še v koči, je bil tudi neki zdravnik, ki je onemoglemu vodniku pomagal, da mu niso odpovedali udje. Med smučarji v Tetovem je pa pojav volkov na njihovem priljubljenem izletišču sprožil veliko vznemirjenje.

Petsamo

Petsamo, ki leži med 69 in 70 stopnjo severne širine, onkraj tečajnega kroga, predstavlja finski izhod v severno Ledeno morje. Je to koridor, ki obsega blizu 10.000 km². Norvežani ga nazivajo Peisen, Rusi Pečenga. Za prostor, na katerem biva komaj 3000 ljudi, so se stoletja borili Rusi, Švedi in Norvežani.

Čudno se zdi, da se za ta košček malo obljubene zemlje, ki je poln tunder in nad devet mesecev pokrit s snegom in ledom, vodijo tako ogorčene borbe. Treba je naglasiti, da je kraj poln rudnega bogastva, z edino najboljšo lukko finske republike ob Arktiku, ki zaradi Zalivskega toka nikoli ne zaledeni. Reka Petsamo, ki teče skozi koridor, se izliva v arktični fjord. Lesene finske hišice tvorijo mestce Liinahamari, kjer se kljub dvomesečni polarni noči zbirajo mornarji in ribiči iz vseh delov sveta. Sedež živahne ribarske industrije ima dvakrat na teden zvezo po motornem čolnu z obmejnimi pristaniščem Vaitohati. Blizu norveške meje je mestce Vuoremi, kjer je tudi najsevernejši samostan na svetu.

Finci so za ta kraj napravili po vojni več kakor prejšnji gospodarji v teku cellega stoletja. Velike rudnike niklja je l. 1938 prevzela neka kanadska družba za 40 let. Kanadsko-angleška družba je hotela začeti z eksploativiranjem najbogatejših rezerv te rude na svetu, toda vojna je za enkrat preprečila načrte.

Pet milijonink miligramov živega srebra skritega v hrani, zaužije dnevno človek. Živo srebro je namreč eden najbolj razširjenih kemičnih elementov.

Eskadra iskalcev min na delu. Bela naprava na krovu sprednje ladje služi za potopitev mreže, s pomočjo katere lovijo Angleži sovražne mine.

Tudi Eskimom se vname kri za ples

Eskimi so kljub težkemu monotonemu življenju veseli ljudje, če nanese prilika. Med naselji vlada prijateljstvo in tolikšno gostoljubje, da povabijo tujca, naj si po lastni volji izbere koč, v kateri hoče prenočiti. Njih največji praznik je tako zvani »potlahe«. Za to slavlje si izberejo »kazim«, prostorno podzemno dvorano, kjer se zabavajo ljudje do polnoči. Vhod v dvorano je zagrnjen z medvedjimi kožami, ves dan gori sredi prostora velik ogenj, stene naokrog so črne od dima.

Gostje se najprej najedo in napijajo, potem se prične ples, ki je zelo spodoben in spremljan z živahnimi kretnjami. Ženske se sučejo po taktu in dajejo z rameni posebne kretnje, ki jih razumejo le Eskimi. Rod za rodom poseduje preprosto umetnost plesa visokega severa, očetje uče sinove, matere pa hčere o skrivnostih podzemnega plesa. Rajanje spremljajo z udarci na več vrst bobnov in vaški poglavar dirigira godcem s taktirko, dolgo palico, okrašeno z belimi peresi.

Potrebujem 3 smejlajoče se dojenčke!

V filmskem vele mestu Hollywoodu živi 17.500 stativov. Med temi je le 5960 žensk, ki čakajo dan za dnem, da bi jih kje uporabili. Režiserjem je stalno na razpolago 907 plešastih gospodov, 851 žensk, ki so že prekoračile 60. leta in 1153 prtilikavcev. Za snimanje je pri-

pravljenih 352 robustnih žensk, ki tehtajo nad dva stota. Katalog stativov navaja 2076 oseb izrazito kmetskega značaja, dalje 44 pravih Kitajcev, 615 zamorcev in 953 zastopnikov primitivnih plemen. Med živalskimi sodelavci je 32 gospodov, ki so vedno na razpolago, da posnemajo žabje kvakanje, mačje mičkanje in govorjenje popagaja. V živalski rubriki kataloga je zastopanih več cerkvenih miši, trije krokodili, 7 medvedov, 5 levov itd. Med 32 filmskimi opicami je v Hollywoodu tudi 57 slonov, pa cela jata psov. V dnevniku filmskih družb so večkrat objave režiserjev: »Zahtevam takoj 5 plešastih gospodov, 12 brezzobih Kitajcev, 3 smejlajoče se dojenčke in 4 krave...«

20 LET JE KRADEL POŠTNE POŠILJKE

Orožniki v Villard-Bonnotu pri Grenobleu so aretirali pred dnevi bivšega poštarja lapeyreja. Na njegovem domu so našli več pošiljk šunke, pa poštne nakaznice v vrednosti 10.000 frankov. Poštar je priznal, da si je to prisvojil v teku 20-letne službe. Obsodili so ga na pet let ječe.

— In ste s svojim novim zdravnikom za oči zadovoljni?...

500 din za najdražje jabolko sveta

Adamova jabolka smatrajo za najdražji plod te vrste na svetu. V Evropi ga najdemo le v nekaterih krajih Grčije. Zanje se plača do 500 dinarjev za komad. Ima znotraj polno semen, meso je grenko. Njegova vrednost je v tem, ker služi za parfimiranje. Debela skorja je nežna, duh, ki ga daje eno samo jabolko od se-

be, zadostuje, da ostane prijetna dišava več tednov v veliki sobi. Drevo, na katerem raste ta plod, je podobno pomarančnemu. Listje je temno, izloča sladko olje. Adamova jabolka so tako draga zato, ker potrebuje plod več let, da dozori. Cvetje je blede, drži se nekoliko mesecev, nima pa posebnega duha.

Kaj je z ranami „čudežne Tereze“

Kdo se ne spominja Tereze Neumannove iz Konnersreutha, o kateri so mnogi že trdili, da je mrtva. Milanski »Corriere della Sera« pa javlja, da profesor medicine R. W. Hynek v Pragi, ki je o tej ženi že mnogo pisal, poslal v Konnersreuth svojega sodelavca, učenjaka Babora. Ta se je vrnil in podal profesorju obširno poročilo.

Babor je obiskal Terezo v hiši njenega očeta in jo našel povsem mirno. Vesela je, da jo ne motijo številni obiskovalci

kakor nekda, ker ji je škof msgr. Regensburg prepovedal sprejeme v velikem številu. Dr. Babor je obiskal Terezo baš v petek, ko ona redno krvavi na rokah in nogah. Zdravnik je ugotovil, da teče kri iz vseh pet ran na udih Tereze, kakor pred leti vsak petek. Dan prej, v četrtek in dan kasneje, v soboto, ni opaziti takšnih pojavov. Med krvavenjem pade Tereza v ekstazo. Še zmerom ne je in ne pije, kar traja že 10 let.

Letalski motorji bodo vedno manjši

Znani ameriški konstruktor Bellanca trdi, da bodo eksplozijski motorji l. 1960 še v veljavi, bodo pa do takrat precej lažji in manjši, toda z večjo pogonsko silo. Pri vedno večjem porastu letalskega prometa je zelo važno, če se more letalo z mesta dvigniti v zrak in prav tako naglo spuščati. Povečani promet med posameznimi mesti bo na službeno določenih progah, katerih višina bo urejena po velikosti, tipih, hitrosti letal in klimatskem stanju.

Poseben vpliv na razvoj zrakoplovstva na velike daljave bodo imele rakete, opremljene z motornimi propelerji. Znanstveno obstaja možnost, da se zrakoplovni motorji dvignejo z zemlje s pomočjo elektrike. Praktično to še ne bo tako lahko izvesti. Zračne ladje pa bodo gradili v bodoče za več sto potnikov, največ 500, ker so preveliki aparati neprikladni za upravljanje, trdi Bellanca.

Paberki

Nov serum proti osepnicam je odkril japonski bakteriolog dr. Kišoro-Sugekava. Dobi se iz kokošjih in prepeličjih jajc, ter je uspešnejši od dosedanjega.

Pod avtomobilom je rodila neka ženska v okolici Stockholma. Dva avta sta trčila skupaj in se razbila. V enem je ležala porodnica, ki so jo peljali v bolnišnico. Njo, med nesrečo rojeno dete in moža so po čudnem naključju žive potegnili izpod avtomobila.

Najmanjši ljudje bivajo na britskih Andamanskih otokih v Bengalskem zalivu. Tehtajo le 76 funtov.

Nad 10 milijonov umetnih zob napravi na leto v Ameriki.

Krapova samica, ki tehtja 3 kg, znese približno 600.000 do 700.000 jajc.

V Patagoniji, na vzhodnem robu Kordiljer, je razmerje moških in žensk 40:1.

Petletno dete uporablja blizu 1700 besed za svoje izražanje, trgovec 3000 do 10.000, osebe s književnim okusom 12.000 Shakespeare je v spisih uporabljal 24.000 besed. Glavni urednik velikega lista mora znati 45.000 izrazov. Tako na Angleškem.

Dišave iz pipe so znamenitost angleškega veleparnika »Queen Mary«. V vsakem salonu I. razreda je pritrjena pipa, ki jo je treba le odpreti in že puhti iz nje dišava.

Največji hotel na svetu je »Pennsylvania« v New Yorku. Ima 2200 sob za 3000 oseb.

VOJNI UJETNIKI V NEMČIJI

Po vesteh danskih listov je danes v Nemčiji še okoli 340.000 vojni ujetnikov, ki so pripadali bivši poljski vojski in so bili ujeti med operacijami nemške vojske na Poljskem v začetku vojne. Večinoma jih uporabljajo za delo na poljih, kakih 6000 jih dela v Berlinu, nekaj čez 1000 pa jih je v posebnem preiskovalnem taborišču, ker trdijo, da so nemške narodnosti. Ker nimajo nobenih dokumentov za svoje trditve, preiskujejo nemške oblasti na Poljskem njihovo rasno pripadnost.

Prihod angleških kolonialnih čet v Francijo. Francozi so jih navdušeno sprejeli. Tommyji so bili toplega sprejema zelo veseli, kakor priča slika.

Bumstadra, hopsasa, pustna nedelja...

Kako so obhajali pust v dolnjem Prekmurju pred 20 leti in kako letos

V vasi Polankovec, ki šteje približno 200 hišnih števil, sta bili pred vojno večkrat dve gostilni, včasih pa samo ena kakor danes. Takratni gostilničar in posestnik Žalig, mož prave madžarske postave, z velikimi brki in velikimi očmi, se je vsako leto najbolj veselil in pripravil za pustne dni. Dobro se je namreč zavedal takratnih pustnih navad v svoji vasi.

Za pust si je Žalig najel domače muzikante, ki so takrat zelo sloveli kot dobri muzikantje. Igrali so namreč na gosli in cimbele. Ljudje so prihajali v pustnem času k Žaligu kar s celimi družinami in tam ostali vse tri pustne dni. Začeli so s plesom že na predpustno nedeljo in večkrat končali tudi šele na pepelnico zjutraj. Na pepelnico so potem imeli strogi post. Na drugi dan, pepelnično sredo, kateremu še danes rečejo »mali fajnsček« ali mali pust, pa so se vaščani spet znašli pri Žaligu in plesali takrat najbolj

priljubljeno mazurko ali čardaš.

Možje in fantje sploh niso hoteli iti domov jest, žene so jim nosile v gostilno meso in krofe. Na ples v gostilno niso imele dostopa deklice izpod 16 let. Za takšne nedoletne deklice in dečke pa je vsako leto naredil pustno veselje v svoji hiši Bumblekov Marko, ki je igral na svoj instrument, katerega si je sam napravil — na »trambulo« — priljubljen komad mladih »maričk«.

V koliko so se navade v Polankovcih do danes izpremenile, se vidi iz tega. Takrat deklica v gostilni ni smela sedeti poleg svojega fanta, kakor je to danes. Deklice so sedele v gostilni vse skupaj zadaj na klopih. Če je fant hotel svoji deklici ponuditi kozarec vina, ji ga je moral nesti nazaj na klop in pomiditi.

»Manka pij, da ne boš pijanala«

Kaj bi rekla danes polankovske deklice, če ne bi smele sedeti v gostilni zraven svojega ljubljence. Razlika se v Polankovcih vidi tudi v tem, ker so pred 20 leti imeli za moderni ples mazurko in čardaš. Danes pa pravijo v Polankovcih nekateri, da je moderni ples le »mliček«. »Mliček« najrajši pleše moderna mladina tako zване garde »pšeničnega klasa«. V prejšnjih časih so starejše mamice govorile svojim vnukcem, da v pustnem času

hudič lovi mladino

v svoje mreže, v katere vlovi gotovo 99 duš, da se torej naj dobro pazijo, da ne bodo med tistimi devetdeset devetimi. Takrat se fant med plesom na kakšen koli način ni smel dotakniti svoje partnerice kakor danes ko se pleše »mliček«. Če jo je malo iz ljubezni pritisnil k sebi so že mamice rekly, da sta oba hudičev plen v njegovi mreži. Bila pa je tudi navada, da so žene na pustni torek za obed kuhale »külnje«, to je testo, podobno testu iz katerega se delajo rezanci. Iz tega testa se potem narežejo precej široke kvadraste krpice »külnje«. »Külnjov« so gospodinje kuhale dve skledi in sicer, eno skledo mastnih in eno sladkih makovih. Rekli so, da so pustni »külnje«

zdravilo proti krtom.

Ko so tako na pustni torek bili »külnje« postavljeni na mizo, je bilo videti v Polankovcih skoraj pri vsaki hiši na domačem vrtu po dva moža ali otroka, včasih tudi ženske, ki so skakali po vrtu, po krtinah z vilicami v rokah, na katerih so imeli nabodene »külnje«. To navado so imeli tudi pri Baligačevih. Poslali so namreč na pustni torek najstarejšega sina Štefa in mlajšega Tunija, vsakega z eno vilico, na katerih sta imela »külnje«, na vrt, nad krti in krtine. Štef je imel na vilicah mastni »külnje«, Tunij pa makovega. Začela sta tekati po vrtu, vprašajoč se drug drugega. Tunij skace za Štefom in ga vpraša: »Kaj iščeš?« Štef mu odgovori: »Krti iščem!« Za tem vpraša Štef Tunija kaj je. Tunij mu reče: »Krti jem«. To pa zato, ker je makov »külnje« črn kakor krt.

Ljudje so verovali v to coprnijo, ker so mislili, da tisto leto kosci ne bodo imeli posla s krtinami ob času košnje. Zgodilo se je pač večkrat ravno narobe, da je bilo še več krtin. Ker se je krt gotovo maščeval Štefu in Tuniju, ki sta »külnje« sama pojedla, ne da bi dala krtu vsaj makove-

ga. Nekateri so še lani ponavljali ta krtov cirkus, ampak k Žaligu pa več niso šli, ker je že zdavnaj umrl. Lahko se reče, da je z Žaligom zakopano v Polankovcih tudi

tridnevno pustno veseljačenje.

V Polankovcih še sicer stoji gostilna, toda na drugem mestu in je občinska last. Gostilničar Frank je le najemnik. Ker pa se Frank ne veseli pusta kakor Žalig, si je Frank najbrž mislil, da bo pust v Polankovcih mrtve. Zgodilo se je pa ravno narobe, pust je bil precej živ. Videli smo v Polankovcih tudi maskare, ki so predstavljale ženina, nevesto in svatevco. Seveda se je ženin grdo obnašal proti svoji ženi in ji je

ljubezen vračal z metlo po hrbtu.

Najbrž sta bila prisiljena stopiti v hišni »žakelj«. Zvečer pa je bil v dveh privatnih mestih pustni ples, katerega se je korporativno udeležila zaljubljena mladina iz cele vasi. Pri čevljarju »Stričku« je igral domači tamburaški zbor, pri bivšem godbeniku Kavašu Petru pa oče Peter na violino, sin Pišta na cimbele in sin Imre na velik orkestralni boben, ki je že seveda tako star, da je že brez činel. Govorilo so ga že uporabljali pri starem Žaligu. Boben je predstavljal in igral vlogo berde. Polankovci pa še toliko niso napredovali kakor v Nici. Vrtelo se je v

obeh mestih vse dni do polnoči. Mladina se je začela precej parati. Nekega fanta sta celo dva fanta do pepelnice čakala v zasedi, da bi se mu maščevala, ker njegova punca ni hotela z njima plesati.

Vendar so se časi spremenili.

Največ veselja do pusta je pokazala mladina »pšenični klas« s svojim »mličkom«, ki je zdaj moderen ples. Na pepelnico se je mladina še vedno postila, da bi ji potem na »mali fajnsček« jed bolj teknila. Na »mali fajnsček« se je spomnila tudi na pust. Ko je pri »Stričku« najlepše plesala, je vstopil sošedov Janez in povedal, da je bil pri Kavašu »ovčji pastir« in ples prepovedal, ker »mali fajnsček« ni več pust ampak post. Ples je ta dan smrtni greh. K »Stričku« pa ni prišel. Tam bi naletel na trd oreh.

Polankovci pa so toliko le napredovali, da danes dekle več ne sedi v gostilni na zadnji klopi ampak s fantom za mizo. Tako mu brani preveč piti in z drugo plesati. Tudi siromak hudič s svojimi mrežami nič ne vlovi, kakor nekda, ko je vlovil 99 duš. S prazno mrežo in dolgim nosom je odšel iz vasi. V Polankovcih lahko vlovi nekaj duš samo še kakšen »kaj nam pa morejo«. Za hudičeve mreže se več ne brigajo. Mislijo si pač, naj bodo v njih le makovi »külnje«.

Nace Baligačev.

„Mednarodna“ vas v Bolgariji

V VASI S 3800 PREBIVALCI ŽIVI 12 NARODNOSTI

V severno vzhodni Bolgariji je tik ob bolgarsko-romunski meji zanimiva vas Carevbrod, kjer živi nič manj kot 12 narodnosti v lepi slogi in vsestranskem spoštovanju. Od 3800 prebivalcev je 100 Bolgarov, 548 Tatarov, 300 Nemcev, 300 Poljakov, 340 Romunov, 220 Čehov, 204 Turki, 200 Rusov, 200 Armencev, 198 Madžarov, 120 Arnavtov in 98 Nizozemcev. Nemci so potomci kolonistov, ki jih je cesarica Marija Terezija poklicala v Banat, odkoder so se potem preselili v Bolgarijo. Madžari so potomci emigrantov, ki so zbežali iz Madžarske po neuspelem prevratu Rakociga. Poljaki so prišli v vas 1863, Rusi in Čehi so večinoma politični emigranti, prav tako tudi

Armenci. Zanimivo je, da je najstarejša skupina Nizozemcev. Njih predniki so bili nekoč namenjeni na kolonizacijo Daljnega vzhoda, toda na poti so se ustavili v Bolgariji ter se ondi za stalno naselili. Posamezne skupine so ohranile svoj jezik in narodne običaje. Vsaka nedelja v Carevbrodu je nekaj posebnega, ko se vas zgrne v pisanih barvah k službi božji. Vaščani so naravnost vzorno tolerantni. Kljub več veroizpovedim imajo eno samo cerkev, v kateri se prav dobro počutijo vsi. Šole pa imajo tri, in sicer bolgarsko, nemško in turško. V družabnem življenju so pa pravcati »kozmostoliti«.

Kaj vidite na februarskem nebu?

Februarsko nebo vam bo letos nudilo v ranih večernih urah prekrasen pogled na pet planetov, ki bodo vidni s prostim očesom. Na nebu se bodo pokazali v izrazitih barvah ter v ne preveliki razdalji drug od drugega. Kmalu po 19. uri ali celo nekaj prej opazite na obzorju vse planete v naslednjem vrstnem redu: najvišji na obzorju in najbolj oddaljen je Saturn, zamolklo rumen in dobro viden. Nekoliko nižje je prav tako zelo jasen

Mars, zelo živo rdeče barve. Oba planeta si bosta najbližje 13. februarja, ko bo Saturn le 3 stopinje pod Marsom. Še nižje pod Marsom bo že koj spočetka meseca lepo viden in jasen Jupiter, pod njim pa tik na obzorju najjasnejša Venera, ki pa že kmalu po 20. uri zaide.

V polovici meseca se razvrstitev planetov bistveno ne bo izpremenila. Mars in Saturn bosta še vedno zelo blizu, Mars modra nekaj višje na obzorju. Jupiter pa

Vsak človek ima tri obraze

Saj celo prelepa milonska Venera nima sorazmernega obraza

Pred leti je nastal med umetniki ogoren spor o najslavnejšem kiparskem delu vseh dob, o prelepi marmornati Veneri iz Milona. Dotlej ni bilo dvoma, da je vprav njena podoba ideal ženske pravilnosti in harmonije. Nekega dne pa so natančno izmerili vse detajle, zlasti glavo. Ugotovitev je bila presenetljiva. Niti prelepa Venera nima popolnoma sorazmernega in harmoničnega obraza. Desna polovica obraza ni enaka levi polovici. Slava krasne marmornate Grkinje pa je ostala. Vendar pa ta ugotovitev velja za vsakega človeka. V njej ni nič nenaravnega, ampak posledica raznih vplivov, ki oblikujejo naš vsakdanji obraz.

Preizkušnje na mumijah

Če natančno povemo, potem ima človek tri obraze. Onega, ki si ga običajno predstavlja pod vsakdanjim pojmom obličja, potem pa še levi obraz in desnega. Preizkušnje morete dokazati z navadno fotografijo. Da si mista »levica« in »desnica« enaki, so dokazali s poskusi

na 400 egiptskih mumijah, ko niso niti pri eni našli obeh polovic obraza enakih. Obrazna nesorazmernost pa ne velja le za obraz, ampak tudi za ostale dele človeškega telesa. Pri ogromni večini ljudi je kaj lahko ugotoviti, da nimajo v sorazmerju enakih levih in desnih rok in nog. Nesorazmerje pa se da ugotoviti še tudi pri drugih delih telesa. Tako imamo ljudi »desničarje« in ljudi »levičarje«.

Zakaj je človek »desničar«

O vzrokih »desničarstva« je bilo postavljenih že nešteto hipotez. Ena izmed njih trdi, da si je moral človek že iz prvih dob varovati predvsem levo stran telesa, kjer je srce kot najvažnejši organ. V desnici je nosil orožje, dočim je imel v levici ščit. Seveda je težko reči, če je vprav ta okolnost kriva, da je skoraj 95 odstotkov ljudi »desničarjev«, ki v življenju dosti bolj uporabljajo desnico nego levico. Vsekakor pa je zanimivo, da sta desničarstvo in levičarstvo dedna pojava. Večji ali manjši razvoj leve ali

Beethovnovi rokopisi v Moskvi

V nekem moskovskem arhivu so pred dnevi našli debel zvezek Ludvika van Beethovna, ki vsebuje koncepte »Krent-

zerjeve sonate« za gosli in klavir. Eroico, Oratorij, 6 pesmi in sonato v Es-duru op. 31. Rokopis je zelo zanimiv, pisan na trd debel papir ter kaže, kako je veliki mojster ustvarjal. V celoti obsega 174 strani. Prvi zapisek je iz leta 1803 ter torej spada v dobo, ko je pričela rasti slava velikega skladatelja. Iz teh prvih zapiskov je razvidno, kako pazljivo in vestno je Beethoven ustvarjal, marsikaj mu ni bilo všeč ter je prečrta. Drugod je spet puščal prazen prostor, da bi kasneje nadomestil manjkajoče takte. Na pre mnogih listih rokopisa so madeži sveče, ob kateri je genij ustvarjal svoja velika dela. Ruski glasbeni kritiki sedaj rokopis proučujejo, nakar ga bodo oddali drž. konservatoriju v Moskvi.

bo zapadel proti obzorju, medtem ko bo Venera nekoliko jasneje stopila na obzorje. Venera in Jupiter si bosta najbližja 20. febr., ko bo med njima le 1 stopinjo razdalje. Takrat bosta oba planeta dobro vidna s prostim očesom.

Koncem meseca se bo omenjenim štirim planetom pridružil še Merkur, ki bo dobro viden od 25. febr. do 6. marca. Z opazovanjem pa bo treba pohiteti, ker zahaja Merkur na obzorju že okoli 19. ure. Najvišje na obzorju pa bo koncem februarja in takrat tudi najlepše viden. Spremenil pa se bo medtem precej položaj ostalih planetov. Najvišje nad obzorjem bo Mars, nato pod njim Saturn, še nižje Venera, tik nad obzorjem pa Jupiter.

Sonce stopa v februarju precej naglo k ravniku. Dan zelo hitro narašča. Že začetkom meseca traja dan 9 ur in 16 minut, koncem meseca pa narase že na 10 ur 54 min. Povprečno narase dan za 3 in pol minute. Lunine mene bodo 8. in 23. februarja.

desne polovice vpliva tudi na razvoj možganov. Od tod je nastala pobuda, da bi bilo treba trenirati manj razviti del telesa, nakar bi se v sorazmerju razvili še možgani.

Pri studiju in raziskovanju o nesorazmernosti človeškega obraza so prišli do nekaterih zanimivih izsledkov. Obrazi primitivnih narodov so po desni in levi polovici še najbolj sorazmerni. Od tod sklepajo, da je nesorazmernost obraza dokaz višje ali nižje kulture in civilizacije. Ugotovljeno je tudi bilo, da najrazličnejši pojavi zelo vplivajo na človeški obraz, vendar pa se njih posledice prvenstveno odražajo v desni polovici obraza. V njej so zarisane vse naše življenjske izkušnosti. Zato zamen ne pravimo, da se človeku že iz obraza bere, kakšen da je in koliko velja. Matematično pravilno sorazmerje obraza bi pa bilo menda zelo dolgočasno in pusto ter nezanimivo. V pustnem času še posebno, ko človeku mista dovolj dve nesorazmerni polovici obraza, ampak si mora nadeti še masko!

Romunske utrdbe na madžarski meji

V bukareštanskem dnevniku »Universu« opisuje njegov poročevalec romunske utrdbe nasproti Madžarski, ki si jih je ogledal s posebnim dovoljenjem vojnega ministrstva. Iz tega poročila pomnemo: Razen obeh mest, Oradea Mare in Salonte ter nekaterih madžarskih vasi, je vsa obmejna pokrajina popolnoma romunska. Celo Oradea Mare, čudno tuje središče sredi romunskega ozemlja, je bila za časa ustanovitve romunske. Toda po letu 1860 je madžarsko raznarodovanje odstotek Romunov zmanjšalo do neznatnosti. To so storili pretežno mongolski (madžarski) duhovniki in učitelji. Vendar je ostal slog hiš še izrazito daciški, kakor so ga opisali stari zgodovinarji Florus, Bopiscus, Strabanus in Eutropius.

PRVE OVIRE PROTI TANKOM

Avto mora voziti počasneje; pot se vije dalje v cikcaku. Cesta je z debelimi železnimi traverzami tako zabarikadirana, da se vozilo le s težavo prerine skozi ovire proti tankom. Pri neki podobni napravi na nemško-slovaški meji pri Bratislavi sem videl v tla zabite traverze, tu pa so vzdane v močan beton. Na obeh straneh se raztezajo žične ovire. Na gosto spletene v ozkih vrstah se leskečejo kakor srebrne niti v medlem soncu vse tja daleč, do koder seže pogled. Priprjene na v beton vdelane železne drogove, stoje žične ovire tesno druga za drugo na tisoče kilometrov daleč vzdolž vse državne meje. Vtis je tako mogočen, da nas prevzame čustvo ponosa.

PASTI ZA TANKE NA DOMBOVICI

Še bolj spredaj leže druge ovire — nizke žične ograje, ki silijo sovražnika, da jih stoji prekorači ter se s tem izpostavi ognju avtomatičnih strelnih priprav. Levo in desno pred temi ograjami teče globok jarek. Njegove navpične stene so višje kakor bregovi Dombovice (reke); to so pasti za tanke. Ob meji teče tako rekoč druga Tisa in onemogoča tankom vsak prehod. Izkopavanje tega jarka je bilo ogromno delo, ki je terjalo velike in dolgotrajne napore več tisoč delavcev, odnosno vojakov.

HRIB IZ ŽELEZOBETONA

Končno zagledamo nekaj, kar se nam zazdi kakor gorski stožec, ki vzbudi v tej ravnini naše največje začudenje. Njegove deset metrov v globino segajoče in

skoraj prav toliko debele stene iz betona in železnih plošč nudijo popolno varnost pred bombami in granatami. Iz odprtih mole cevi najrazličnejšega orožja, od strojnic do najtežjih topov in možnarjev. Plin, ki bi prišel od zunaj v utrdbo, se filtrira. Tudi najmanjša posadka more mesece in mesece kljubovati v taki postojanki vsakemu, še tako velikemu sovražnemu napadu. V teh utrdbah, ki se vrste v določenih razdaljah druga za drugo, prevzamejo obrambo posebni oddelki. Njihove podzemeljske vojašnice so električno razsvetljene, umetno zračene, čiste in tople kakor jedilnice. Zraven so skladišča streliva, kuhinje, kopalnice, spalnice, sobe za poveljnike, radijske po-

staje itd.

INICIATOR JE BIL TATARESCU

Bil je Tatarescu, ki je prvi zasnoval te utrdbe in naročil izdelati načrte, katere so napravili domači inženirji po ogledu podobnih utrdb na Francoskem, vendar tudi še z lastnimi dodatki. Sedaj so v glavnem dovršene in sklenjene v dolgi vrsti vzdolž vse romunske-madžarske meje od skrajnega juga do skrajnega severa. Te utrdbe ustvarjajo neverjetno moralno moč in zavest varnosti pred vsakim presenečenjem. Ves narod ve, da njegove državne meje niso več odprte in izpostavljene samovolji napadalca. Ako pride, bo zadel ob ovire, čez katere ne bo mogel.

Pungračov Anza vi neka za povet

Da nabote mislili, da če znamo keka druga ko spoli toto zimo, bom še dr jaz neka povedo. Štak noblih ldi jo nismo, štak gmajn pa tdi kor, pa dr če pride doj več grsa k nom. Zaj bomo po mi deontacijo pasloli v Mar-poh, da bojo ldi vidli, da še dr živimo. Nos se spumpi vsok šele te, če bi rod bio paslonec ali menister, pa te jih tdi če nuncamo vajnc, briga se tak kor doj zanas, če či bit menister ol pa paslonik, noj se pa sam voli. Prvo dojo nošim bregom tak špajsik ime Kazjok, pale pa mislijo, da so štu same kaze, derih pa je dele menj, pa si rajtajo, da je za kaze vsoka starda dara. Noši kunji po se moltrajo, ko če marejo pelat keka. Luč oleja či, svič tdi kor, zoj marem pa koj triske cipat, druga de-

la čimam. Letos ne je štoka čudna zima, če nosijo cikle, se vsoki baji, da bi jo v snego pazobo, v galih žakih pa je dr prevenč britka. Zoj či bojo na noli volitve, nam marejo to prvo punčke paslat, obuja je droga, za les pa če dojo keka. Pa kor somo zanas, za naše puže tdi, bojo tiste boj tdi dole glose, da ji bo vajnc. Pa bobo če bojo smile volit, diriga anc čijo, te če bo prov un polo, morejo nos bogat, či čijo da jim bo daro šlu, da bojo lahko kofe jalle. Tisti vroh je zaj tak droh, brež jenja pa čiso kus bit, ko mi brez taboka kor.

Tok te ldi, zoj grem no moło u ves, da bom keka noviga zboro, pale v nedelo bom pa dr še keka žučniga povedo.

Kozjačan.

ZANIMIVA POLEMKA

Med angleškimi in nemškimi listi se je razvila zanimiva polemika o številu nemških podmornic, ki so jih potopile angleške vojne ladje. Frankfurtski radio se je nedavno norčeval iz Angležev, ki trdijo, da so potopili kar 70 nemških podmornic. »Če bi trdili, je dejal napovedovalec, da so jih potopili 35, bi bili bližje resnici.« Sedaj zatrjujejo Angleži, da niso nikoli trdili, da so potopili 70 nemških podmornic.

DRAGA PEČENKA

Sodišče v Stuttgartu je obsodilo nekoga kmeta, ki je zaklal svojega prašiča brez uradnega dovoljenja, na tri

mesece zapora. Kakor vse države v vojni, tako je tudi Nemčija uvedla strogo kontrolo nad klanjem živine. Omenjeni kmet se ni držal predpisov, po katerih je klanje živine dovoljeno samo s posebnim dovoljenjem ter bil zato tudi obsojen. Njegova žena je morala plačati 15 mark, njegov svak pa 150 mark, ker sta oba jedla zaklanega prašiča. Vaški mesar, ki je kmetu posodil nož, je bil obsojen na 40 mark.

PRAKTIČNI SLOVARJI

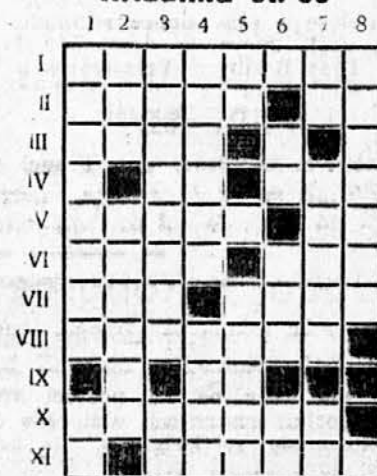
Nemški kapetan S. Haasmann je napisal ter izdal v Leipzigu zanimiv slovarček, ki stane samo 20 pfenigov. V slovarju je tudi nekaj praktičnih stavkov

Krušni muzej

Brez dvoma je eden izmed najzanimivejših muzejev na svetu tkzv. »muzej kruha« v Rimu v ulici Via Cassia blizu Neronovega groba. V tem muzeju je spravljeno nad 2000 vrst raznega kruha iz vseh delov sveta. Obsežna zbirka je nameščena v treh velikih dvoranih. Najobsežnejša je seveda zbirka italijanskega kruha, kjer vidiš najraznovrstnejše oblike in načine kruha in peciva, nekatere izdelane na vprav umetniški način. Mimo tega so v muzeju vse vrste kruha v Evropi, iz Azije, Afrike, Amerike in ostalih delov sveta. Na vsakem hlebcu ali komadu peciva je označena težina in cena, ki velja v dotični deželi oz. državi. Muzej ima tudi svoj lastni laboratorij, kjer se kruh na poseben način konservira, da bo ohranil svojo obliko več desetletij.

za nemške vojake, ki bi prišli v dotik z Angleži in še posebno z angleškimi civilisti. Podoben je slovarjem ob priliki okupacije Češkoslovaške in Poljske. O teh so svoječasnó pisali vsi naši listi.

Križanka št. 63

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. slov. dnevnik; II. osnova štetja; japonska igra; III. kakor; IV. stara pišča; del parnega stroja; V. mitološko bitje; pritrilnica; VI. afriško mesto; japonski denar; VII. četa; geometrijsko telo; VIII. glasbilo; IX. člen; X. zimski setev; XI. namera.

Navpično: 1. slov. kraj; del voza, 2. število; indijansko plemo; 3. dobra jed; vzniki; 4. plin; mesto v Jugoslaviji; 5. bog sonca; izgled; 6. sibirski reka; poljska reka; predlog; 7. kraj pri Ljubljani; žensko ime; narobe predlog; 8. gozdni sadež.

Gostüvanje mo meli...

Če se hoče čeh oženiti, mora iti v ogledi. Prvi ogledniki začnejo hoditi že na Štefanovo. V ogledi gre lahko vsak dan, le v torek in petek ne.

Prvič gre sam ženin. Pove, kaj bi rad. Če so mu nevesto voljni dati, mu pripravijo večerjo. Drugikrat vzame s seboj starešino. Če mu nevesto občeajo, se pogovarjajo o gospodarstvu in kdaj bodo šli delat jutrne.

Ko so jutro napravili, gredo k zapisovanju. Tisto nedelo, ko sta prvikrat ozvana, imajo pri nevesti zaroke. Ko pride ženin s starešino ali starši, začne s pojedino. Pred jedjo da sneha ženinu bel robček in šopek iz rožmarina, ženin pa njej srebrnino.

POZAVČINA VABITA

Po drugem oklicu prideta k sneli dva prebrisana možaka, samca, ki jima pravijo pozavčina. Eden je snehin, drugi ženinov. Snaha oba opravi, da gresta vabit rodbino na gostüvanje. Na klobuku imata kupljene šopke z dolgimi rdečimi in belimi trakovi. V rokah drži vsak kolkor, kor mogoče ukrivljeno palico, na kateri je šopek, ali ježeva koža in mali zvonec. Tudi na levi rami imata kupljene šopke. Okoli vratu in okoli ledij pa rdeče robčke, kakršne imata tudi v telovnikovih žepih, da na pol ven visijo. Snaha jima napolni džurdže z vinom; te obesita čez desno ramo. Tako opravljena gresta vabit najprej starešini nato pa zlahito.

Ko prideta pred hram, kjer mislita vabiti, vsak enkrat ustrelji iz pištole. Potem vstopita in eden pozdravi domače: Hvalen bodi Jezus Kristus! Ali so vaš prišni oča doma ali ne?

— V kotu na peči sedijo, pa se močno hudo držijo.

— Ali zakaj pa bi se oni hudo držali; mija bi morala žalostna biti, ki vašega poštenega hrama nisva mogla najti. Midva sva vas žalostna iskala tam do pri Radgoni, pa tam gori pri Razkrižju, ter sva šla po eni zeleni trati do kolen po blati, ino sva potovala po globokem dolu, pa nisva videla inam, ko gor pa dol. Tam sva našla devotko z imenom Kristjanka; njena mladost je bila devetdeset let. Mija sva pitala, če bi znala za vaš pošten hram. Ona nama hitro odgovori: Znam, pa vama ne morem povedati, potem je stegnola nogo in s peto je pokazala k vam domu. Prišla sva prav, kajti stoji pisano: Kateri išče tisti najde, kdor trka, tistemu se odpre.

VSEGA BO V IZOBILJU

Zdaj pa poslušajte sveto evangelje, koje nam je popisal sveti apostol in evangelist Janez v drugem poglavju od prve do enajste vrste: Tisti čas je bilo ženitovanje v Kani na Galilejskem.... — Tega pa se vi, dragi kristjani, nič ne bojte, da bi se nam to zgodilo, da bi nam vina zmanjkalo. Midva z mojim tovarišem mava od naše pivnice dolg ključ; kedar se eden nositi naveliča pa drugi nastopi. Vina bomo dosti meli. Morebiti bi vi mislili, da ne bi imeli dosta mesa jesti. Mija z mojim tovarišem sva kupila enega vola, totega sva zaklala, pa sva naselala z njega tri kadi in tri prepači. Govedine bomo zadosti imeli.

Morebiti bi vi mislili, da braskega mesa ne bomo meli. To bomo tudi meli. Mija z mojim tovarišem sva kupila enega prašička, kot enega volčka. Znete pa se nam je vendar ori tem en špajskrinetil. Ko smo ga šli loviti, sva mija deklo pitala: Pokaži nama, v katerem

hlevu je. Ona nama resno pove: Tu notri je. Tje sem jaz svojega tovarša poslal. On ga je iskal, da ga ni mogel najti. Dekla pa mu je rekla: Mora biti notri saj sem ga snoči notri zaprla. Potem sem svojemu tovaršu podal grablje. On ga je pridno iskal z grabljami; listje je vse na en kup zgrabil. Prašička pa le ni zgrabil. Poleg hleva je ležala nekšna stara metla, s katero mu jaz hitro postrežem. Tovarš je začel zmetati po hlevu, a prašiček je skočil izpod borovega lista. Dekla pa je vendar tako brza bila, da je hitro kriolo podržala, pa še tak bi jo skoraj ušel. Potem smo ga z zvijačo z velikim trudom zaklali. Braskega mesa bomo zadosti meli.

Tudi zabeljavti nam bo mogoče. Slanina je bila težka okoli devet centov. Po vitlu smo jo gor vlekli; med tem se nam je pa vitlo utrgalo in se nam je velika nesreča zgodila. Slanina je namreč dol padla, predrla je devet obokov a pod devetimi je na pačini obvisela.

PA ŠKORNJE NAMAŽITE!

Morebiti bi si mislili, da ne bi meli s čim črevljevi mazati, če bi jako plesali. Za to se nič ne bojte. Toti prašiček je takšno salo imel, da midva s tovarišem nisva znala, kam bi jo spravila. To vas naj nič ne skrbi, da ne bi meli s čim črevljevi mazati. Pa poleg tega se je nesreča zgodila. Toto salo je bilo plivko, zato sva jo dala na okno. Priletela pa je senica, velika kakor telica, se je na okno poleg sala vsela, lepo zabela in s salo odletela. Torej si morate škornje že doma dobro namazati.

Morebiti bi vas zamogla noč prehiteti. Nič se ne bojte. Postelje že dobite. Mija z mojim tovarišem sva ustrelila senico. — njeno glavo že štirinajst dni štirinajst hab skubi, pa so že tri parne polne perja naphale. Za postelje bova že midva

poskrbela. Vendar se ne zanašajte na to: znabiti bi morali v slami spati. Midva z mojim tovarišem imava grablje, ki vam smeti s kečke pograbitjati zamoreva.

RIB NA PRETEK

Morebiti da vas petek tam najde. O tem se le tudi kar nič ne skrbite! Midva z tovarišem sva Muro zažgala, on tam doli pri Radgoni, jaz pa tam gori pri Razkrižju. Zdaj pa sva voze rib domu postavila: eden voz krapov, eden voz ščuk, eden voz menkavcev. Krapji bodo za moze, ščuke za žene, menkavci pa za samiška dekleta.

Morebiti bi si vi, ki bodete na gostüvanje prišli, mislili, da ne bi imeli miznega orodja. Že štirinajst dni štirinajst kovačev v zapečku nože in vilice dela, s črnimi suknjami in s črnimi mustači, ki jim pravimo — kebbri.

Morebiti si mislite, da ne bi bili dobre volje, da ne bi imeli igrcev. Tistih bomo imeli. Le vzemite s seboj plitke žepe in bistre noge. Če imate kakšno staro srebro, vzemite ga s seboj. Mi bomo tam takšne ljudi meli, ki vam bodo vse to menjali.

Morebiti bi si vi zopet mislili, kako bi se to zgodilo. Naš mladi ženin in snaha sta hodila po logi kraj vode. Ko sta tako med seboj gučala, sta tudi videla, da so ribe na par, pa ptice na par. Rekla sta: Tudi midva se vžemiva pa sva, lep par. — Tisto pa tako znate, da človek človeka trikrat potrebuje.

NI DOBRO, BITI SAM

Ko dete na svet pride, treba mu koj babice in kume. Babica ga v plenice povije, kuma ga pri krstu drži in namesto njega odgovarja, ker še dete ne more govoriti.

Drugič, kodar se človek ženi, si tudi ne more sam pomagati; zato potrebuje dva starešini za svedoka pri sprejetju

Sport

Ali bo izboljšan rekord betnavske skakalnice?

DOSEDANJI REKORD BRANI PRIBOSEK (ILIRIJA) Z 38 M — SVED GUTTORMSEN JE SKOČIL S PADCEM 43.5 M

Mariborska javnost stoji zopet tik pred velikim sportnim dogodkom. Od blizu in daleč bodo jutri prihiteli smučarji, pa tudi ostalo občinstvo, da prisostvujejo prvenstvu Maribora v smuških skokih. Skakalnica je popravljena ter je v odličnem stanju, tako da je na treningu že cela vrsta domačih tekmovalcev skočila preko 30 m ter pri tem pokazala tudi razveseljujoč napredek v stilu. Ker bo nastopilo tudi več priznanih slovenskih prvakov v tej smuški panogi, je pričakovati rušenja rekorda betnavske skakalnice, ki ga brani Ilirija Pribosek z 38 m, postavil ga je na prvenstvu MZSP 1. 1935, dočim je takrat dosegel drugi najdaljši skok Franci Čop (sedaj član SPD Maribor), ki je skočil 36 m. Največje daljavo na naši skakalnici sploh je dosegel Sved Guttormsen, ki pa je pri 43.5 m padel.

Za letošnje prvenstvo so razpisani kar štirje dragoceni pokali, med njimi pokal pokrovitelja dr. Alojzija Juvana, kar bo napore tekmovalcev in zanimanje občinstva še dvignilo.

Mestna podjetja bodo oskrbela redno avtobusno zvezo Glavni trg — skakalnica, prodaja vstopnic pa se vrši v trgovinah Čop, Sport-Divjak in pred odhodom avtobusov z Glavnega trga. Vstopnina bo z ozirom na propagandni značaj prireditve jako nizka.

OBETA SE ZANIMIVA KONKURENCA

MZSP je prejela že večje število prijav. Poleg mariborskih skakalcev, ki so dosegli lepe uspehe na podzvezinem prvenstvu v Celju, se je doslej prijavilo tudi 5 zunanjih gostov, med njimi Nemec E. Pepeunig iz Innsbrucka, ki je dosegel več, saj v Celju izven konkurence najdaljši skok dneva. Tudi v Mariboru bo startal izven konkurence. Razen njega so prijavljeni še Razinger Tone (Bratstvo), Palme Franc (SmK Ljubljana), Vinko Kavalir (Ilirija) in Gradišnik Fedor (SPD Celje). Ker bo dospelo golovo še nekoliko naknadnih prijav, lahko računamo, da bo na startu okoli 30 tekmovalcev.

Podzvezino prvenstvo v smuških skokih

SmK Celje je priredil včeraj skakalno prvenstvo MZSP na smuški skakalnici v Liscah pri Celju. Startalo je 30 tekmovalcev, ki so kljub malo premehkemu snegu dosegli prav dobre rezultate. Najdaljši skok dneva je dosegel v konkurenci Tone Razinger (Bratstvo) s 33.5 m, izven konkurence pa edini tekmovalec iz zamejstva Emerik Pepeunig (SK Innsbruck) s 34.5 m. Rezultati:

Prvenstvo MZSP: 1. Čop Franci (SPD Maribor) 105.1 (26 in 27 m), 2. Marguč Ernest (ISSKM) 101.3 (27.5 in 24.5), 3. Fedor Gradišnik (SPD Celje) 103.2 (27 in 23 m), 4. Kurt Welle (ISSKM) 100 (26 in 22.5 m), 5. Anatol Gorican (SPD Celje) 98.9 (25 in 23 m).

Prvenstvo Celja: 1. Zoran Zalokar (SmK Ljubljana) 112.2, 2. Branko Božič (SmKL) 111.4, 3. Tone Razinger (Bratstvo) 111.2, 4. Ivo Javornik (SmKL), 5. Vinko Kavalir (Ilirija), 6. Čop Franci (SPD Maribor), na 7. in 10. mestu sta Marguč in Welle (oba ISSKM).

Tekmam je prisostvovalo okrog 1000 gledalcev, MZSP je zastopal preds. Zorut Ludvik.

Dvoboj rokoborcev Zagreb—Maribor 3:4

Mariborska rokoborska reprezentanca je včeraj gostovala v Zagrebu v medmestni tekmi ter je dosegla pomenljivo zmago, zlasti zato, ker bo na podlagi včerajšnjih uspehov sestavljena tudi naša ekipa za balkaniado v Carigradu. Mariborčan Pirher je nastopil prvič v težki kategoriji ter dosegel tudi tu svojo prvo zmago. Borbe v posameznih kategorijah so se končale sledeče: **bantam:** Dolinšek Maks (M) je bil po sklepu komisije pro-

glašen za zmagovalca, ker je njegov nasprotnik Huček prekorachil dovoljeno težo; **peresna:** Dolinšek Ludvik (M)—Mogutjak (Z) 0:1; **lahka:** Babić Jurij (M)—Mikus (Z) 0:1; **welter:** Ivanič Aleksander (M)—Pongrac (Z) 1:0; **srednja:** Orešnik (M)—Haluzani (Z) 0:1; **polteška:** Fischer Karel (M)—Melnar Jurij (Z) 1:0; **teška:** Pirher Ivan (M)—Gerovac (Z) 1:0. Skupen rezultat je torej 4:3 za Mariborčane.

Naši hokejisti in smučarji v Ga-Pa

Na šestih mednarodnih zimskih tekmovanjih v Garmisch-Partenkirchenu sodeluje tudi naša hokejska reprezentanca ter 12 izbranih smučarjev. Hokejisti so do sedaj odigrali dve tekmi. Prvo so izgubili proti Nemčiji z rezultatom 0:9 (0:3, 0:3, 0:3). Podali so dovolj dobro igro, najboljše jugoslovanski igrarce je bil vratar

Ice Rihar. Drugi igri je bil naš nasprotnik madžarska reprezentanca, ki je tudi 10 krat pogodila jugoslovanska vrata. Naši so drugo tekmo odigrali precej slabše od prve. S tem je naša reprezentanca izpadla iz letošnjega turnirja. Iz Garmischa bo odpotovala na Dunaj, kjer bo nastopila 7. t. m. proti dunajski reprezent-

sedmega svetega zakramenta in dve posnehalji in svatevci.

Tretjikat pa, kadar človek umerje, tudi rabi najmanj dvoje ljudi, da mu napravijo rakev in ga spravijo v črno zemljo, iz katere ga do sodnega dne več ne bo.

Morebiti bi vi rekli: Vija nam nista nič povedala, kamo pa kako? Ženin N. N. in snega I. I. vas lečo pozdravljata in prosita, da bi se potrudili na gostovanje pri. Ne iščite nikakršnega izgovora proti, kakor so učinili tisti trije bogatci, od katerih sveto evanĝelje pravi, da nje je gospodar na gostovanje povabil. Vi se imate torej v ponedeljek k N. N. gotovo postaviti, jako zarana. Tam bomo imeli mal zajutrek. Od tod vozili se bomo k sveti meši, da nja dva tam v cerkev sprevedimo, da zadobita zakrament svetega zakona. Od tam pa se bomo vozili nazaj v Savce, kedar pa tam popijemo in pojemo, bomo odrinili v Ključarovec.

Ko pozavčina to branje končata, dobite sladkega vinca in masne pečenke, da sta bolj srčna in spretnejša za burke. Med potjo dajeta znancem iz džurdžev piti, kjer vabita, pa jima morajo zopet napolniti. Pravita, da nosita snehino mleko.

PO OKLICIH K NEVESTI

Po tretjem oklicu gre ženin s svojimi svati ob določeni uri po sneho. Ženihovi gostje imajo, preden grejo po sneho, malo južino. Medtem pa se snega opravlja. Prej so bile neveste včasih tudi pisane oblečene, sedaj pa so v belem z vencem na glavi. Vsak moški ima po eno svatevco.

Ko se ženih s svojimi svati bliža snehinega domu, se snega skriva v zadnjo hišo in pazi, da bi mogla videti prej ženiha, kakor on njo, da bi potem v zakonu tudi njena beseda imela veljavo, ne samo njegova. Starešina pričakuje z nekaj gosti ženiha na pragu pred vrati.

Drugi gostje ostanejo v hiši. Ko pride ženih, pozdravi njegov starešina na pragu stoječega snehinega starešina. Ta mu odzdravi in mu zastavi različna vprašanja, na katera mora odgovoriti, da ga spusti notri.

Snehin starešina pita:
— Od kod ste prišli?
Ženihov:
— Od Svetega Križa. Vse drugo je napačno in ne velja.

— Kaj ste doma pustili, s seboj vzeli, po poti vsakemu dali pa še sem prinesli?
— Poga.
— V čem ste prišli?
— V veri, upanju in ljubezni.
— Kdo je sv. Tri kralje krstil?
— Kdo je bil oče Zebedejevih sinov?
— Ko je starešina, čeprav s pomočjo gostov, vprašanja rešil, ga snehin starešina vpraša, kako znamenje ima. Vprašani mu pokaže šopek, ki ga je dobil že pri zarokah. Tedaj pokaže snehin starešina svojega in vidi, da sta si enaka. Ko so vse dobro rešili, gredo v hišo, kjer snehine gostje sedijo za mizo; vsak ima kosček papirja in lesa ter pišejo, eden pa hodi gor in dol ter narekuje, seveda tako, da ga nobeden ne razume. Ko ženin pride s svojimi gosti v sobo, pustijo pisanje, in tisti, ki je narekoval, jih vpraša, kaj bi radi. Starešina odgovori: Tako stvar, ki je naš par, — ter postavi ženiha zraven svatevce v sredo hiše.

STARE BABE NE MAR

Nato privedejo starko v raztrgano obleko zavito, opirajočo se ob palico. Zdaj reče starešina:
— Tota je dobra, le shranite jo, potrebovali jo bomo za v kornzo ali proso, da ga ne bodo ptiči pojedli. Ko starka odide, privedejo vsakdanje oblečeno dekle. Tota je tudi dobra, odgovori starešina; naj le ostane pri nas; hode svinjam in kravam polagala. Za tem pride snehina svatevca in jo postavijo zraven ženi-

tanci.

Česka reprezentanca je premagala prvi dan turnirja Slovače z 12:0.

JUGOSLOVANSKA STAFETA CETRTA

Kot prva smuška konkurenca v Ga-Pa je bil stafetni tek 4 x 10 km, tekmovali so poleg Nemcev, ki so postavili 3 moštva, še Čehi, Slovaki, Bolgari in Jugoslovani. Kljub kvartu in veliki zamudi

Leupolda je zmagala nemška stafeta I, predvsem po zaslugi odličnega Demelza, ki je za svojo progo rabil 35:49. Rezultati:

1. Nemčija I (Leupold, Baur, Demetz, Berauer) 2:41.25, 2. Nemčija III 2:48.30, 3. Češka I 2:50.11, 4. Jugoslavija (Zemva, Smolej, Petrič, Knific) 2:51.31, 5. Češka II, 6. Slovaška, 7. Bolgarija. Druga nemška stafeta je bila diskvalificirana. Danes se tekmovalje nadaljuje s smukom.

Mladinsko državno prvenstvo

V Planici so se včeraj pričela tekmovalja za mladinsko državno prvenstvo s smuškimi teki. Startalo je vsega 71 tekmovalcev, ki so po starosti razdeljeni v 4 skupine. Rezultati:

Juniorji (dečki 1921-22, 10 km): 1. Hrovat (Ilirija) 46:27, 2. Pogačnik, 3. Stana (Oba Bratstvo), 4. Podlipnik (Bohinj).

Naraščaj (1923-24, 6 km): 1. Bém (Ljubljana) 28:36, 2. Pold (Dovje-M.) 3:47, 3. Cvetek (I), 4. Razinger (Bratstvo).

Mladina A (1925-26, 3 km): 1. Malej (Bohinj) 18:00, 2. Lichteneger (Dovje-M.) 18:00 (odločil je žreb), 3. Urbas (D.-M.), 4. Makovec (I).

Mladina B (1927 in mlajši, 3 km): 1. Dovžan (D.-M.) 19:32, 2. Krznarič (D.-M.) 19:55, 3. Selan (Bohinj) 19:55 (žreb), 4. Magnik (D.-M.).

Tekmovalje se danes nadaljuje s slalomom, skupno za vse skupine tekmovalcev. Za klub, ki bo dosegel v celotnem tekmovalju največje število točk, je razpisal dragocen pokal direktor „Politike“ Vlado Ribnikar.

Razno

PONIKLANJE

pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in pocen pri „Ru- da“. Maribor, Trstenikova ulica 5. 6177-1

SPALNICE, JEDILNICE, KU-

HINJE

vseh vrst v namodernejših lastnoročnih izdelavah dobite v zalogi pohišiva Aleksandrova c. 48. 4311-1

KAJENJE ŠKODUJE

VAŠEMU ZDRAVJU

NIKOTINOL® neškodljivo zanesljivo sredstvo odvadi v 2-3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.— Po povzetju razpisila Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Sprejmemo preprodajalce. 13542-1

IDEJE — IZUME

vnovčuje in plasira v tu- in inozemstvu Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. 13543-1

GOSPODINJE!

Pozimi je umivanje oken neprijetno. Nabavite si najnovjši, praktični patentiran brisalac za umivanje in sušenje oken. Cena z navodilom din 36.— Dobite ga v vseh boljših trgovinah ali direktno pri Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Telefon 42-40. Pri predplačilu na čekovni račun štev. 14.627 Vam pošljemo poštne prosje. Sprejmemo preprodajalce. 13544-1

VEDNO NAJNOVEJŠE

pletanine

M. F. ROZMAN

L J U B L J A N A

Tyševa c. (Palača Slavija)

Židovska ulica 7

sedmega svetega zakramenta in dve posnehalji in svatevci.

Tretjikat pa, kadar človek umerje, tudi rabi najmanj dvoje ljudi, da mu napravijo rakev in ga spravijo v črno zemljo, iz katere ga do sodnega dne več ne bo.

Morebiti bi vi rekli: Vija nam nista nič povedala, kamo pa kako? Ženin N. N. in snega I. I. vas lečo pozdravljata in prosita, da bi se potrudili na gostovanje pri. Ne iščite nikakršnega izgovora proti, kakor so učinili tisti trije bogatci, od katerih sveto evanĝelje pravi, da nje je gospodar na gostovanje povabil. Vi se imate torej v ponedeljek k N. N. gotovo postaviti, jako zarana. Tam bomo imeli mal zajutrek. Od tod vozili se bomo k sveti meši, da nja dva tam v cerkev sprevedimo, da zadobita zakrament svetega zakona. Od tam pa se bomo vozili nazaj v Savce, kedar pa tam popijemo in pojemo, bomo odrinili v Ključarovec.

Ko pozavčina to branje končata, dobite sladkega vinca in masne pečenke, da sta bolj srčna in spretnejša za burke. Med potjo dajeta znancem iz džurdžev piti, kjer vabita, pa jima morajo zopet napolniti. Pravita, da nosita snehino mleko.

PO OKLICIH K NEVESTI

Po tretjem oklicu gre ženin s svojimi svati ob določeni uri po sneho. Ženihovi gostje imajo, preden grejo po sneho, malo južino. Medtem pa se snega opravlja. Prej so bile neveste včasih tudi pisane oblečene, sedaj pa so v belem z vencem na glavi. Vsak moški ima po eno svatevco.

Ko se ženih s svojimi svati bliža snehinega domu, se snega skriva v zadnjo hišo in pazi, da bi mogla videti prej ženiha, kakor on njo, da bi potem v zakonu tudi njena beseda imela veljavo, ne samo njegova. Starešina pričakuje z nekaj gosti ženiha na pragu pred vrati.

Drugi gostje ostanejo v hiši. Ko pride ženih, pozdravi njegov starešina na pragu stoječega snehinega starešina. Ta mu odzdravi in mu zastavi različna vprašanja, na katera mora odgovoriti, da ga spusti notri.

Snehin starešina pita:
— Od kod ste prišli?
Ženihov:
— Od Svetega Križa. Vse drugo je napačno in ne velja.

— Kaj ste doma pustili, s seboj vzeli, po poti vsakemu dali pa še sem prinesli?
— Poga.
— V čem ste prišli?
— V veri, upanju in ljubezni.
— Kdo je sv. Tri kralje krstil?
— Kdo je bil oče Zebedejevih sinov?
— Ko je starešina, čeprav s pomočjo gostov, vprašanja rešil, ga snehin starešina vpraša, kako znamenje ima. Vprašani mu pokaže šopek, ki ga je dobil že pri zarokah. Tedaj pokaže snehin starešina svojega in vidi, da sta si enaka. Ko so vse dobro rešili, gredo v hišo, kjer snehine gostje sedijo za mizo; vsak ima kosček papirja in lesa ter pišejo, eden pa hodi gor in dol ter narekuje, seveda tako, da ga nobeden ne razume. Ko ženin pride s svojimi gosti v sobo, pustijo pisanje, in tisti, ki je narekoval, jih vpraša, kaj bi radi. Starešina odgovori: Tako stvar, ki je naš par, — ter postavi ženiha zraven svatevce v sredo hiše.

STARE BABE NE MAR

Nato privedejo starko v raztrgano obleko zavito, opirajočo se ob palico. Zdaj reče starešina:
— Tota je dobra, le shranite jo, potrebovali jo bomo za v kornzo ali proso, da ga ne bodo ptiči pojedli. Ko starka odide, privedejo vsakdanje oblečeno dekle. Tota je tudi dobra, odgovori starešina; naj le ostane pri nas; hode svinjam in kravam polagala. Za tem pride snehina svatevca in jo postavijo zraven ženi-

hove.

Medtem ko iščejo v hiši par, gre snega po lestvici toliko klinov navzgor, kolikor hoče, ali tako visoko, kakor ji kuharica ali kaka izvedena ženska veli, da si odmeri število otrok.

OBDARITEV MLADEGA PEVCA

Sedaj sneho poiščejo. Ta goste pozdravi in ženihi poda roko. Ženihov starešina jima napravi malo pridigo, kako se naj v zakonskem stanu zadržita. Po zavčini prinese zavoj s puščelci, ga postavi pred sneho ter ji pomoli krožnik. Ta dene po dva šopka na krožnik in reče:

— Jaz podarim starešino z malim darom, naj ga Bog podari z večjim!

Pozvačin nese krožnik starešini in da njemu in njegovi ženi pušček. Starešina da svoj dar na krožnik, rekoč:

— Jaz podarim nevesti mal dar, naj ji Bog podari večjega! To se ponovi toliko krat, kolikor parov je.

Po pojedini gredo gostje pred hišo, stopijo na vozove ter se odpeljejo k zdavanju. Zadnji gre ženih z nevesto, vodeč jo za roko. Čez prag stopa pred njo ritenski, da bo srečen porod.

NA POTI V CERKEV

Do cerkve se vozita na sredini vozov, ženih pred nevesto. Vino, ki ga pijejo pri poroki, nosi ženihov pozavčini. Ko pridejo iz cerkve, ne sme nevesta govoriti prej kot ženih, ker ga drugače pozneje vedno z jezikom klesti.

Potem so do obeda ali do večerje v krčmi. Ko pridejo na dom, prinesejo hišni oče ali mati nevesti kruh, da ga razreže na štiri kosce, ki jih položijo na štiri vogale. Nevesta natoči vino in napije domaćin. Prosi jih, da jo sprejmejo in želijo da bi bila ljubezen pri hiši pa tudi mir in blagoslov. Potem jim poda roko ali jih objame in poljubi. V hramu gre najprej v kuhinjo, poskusi zelje, da bi debelejšje glave rastle, ter spusti nekaj svetlega v

posode. Ko še pogleda po hlevih, kjer tu di dekle in hlapci čakajo, da bi kaj dobili, odide v hišo, kjer ji starešina stavi zastavice, ali jo izprašuje katekizem.

GOSTIJA JE NA VIŠKU

Zdaj se komaj prične pravo gostivanje, največja pojedina, ki traja do tri dni. Opolnoči gre nevesta iz hiše; si sname venec in kmalu gredo spat. Nekateri pa še nekaj časa pijejo, dokler se ne porazgube po domovih, ali pa ostanejo, ter zaspe po odločenih jim ležiščih.

Ko še vsi smrčijo, odideta ženih in snega k meši. Ko se vrmeta, začneta vstajati. Godci, ki jih na pravem gostovanju ne sme manjkati, se odpravijo po jutrnica. Ko prebudijo starešini, še obiščejo druge goste. Vse spravijo nazajna gostijo. Če je sneg, se godci vozijo na saneh s štirimi volji. Eden sedi na borovici, drugi pa ga obračajo. Drugi ima cekar ter povsod vkrače, kar more. Po vrnitvi priredijo dražbo, na kateri ukradene reči zlicitirajo. Ko nič več nimajo, tatu obsodijo ter ga položijo na klop. Nekdo prinese slamnjačo in mu jo da na hrbet ter šteje, kolikokrat ga je rabeli že udaril. Ko končajo z norijo, je obed že pripravljen.

Prvo nedeljo za tem še imajo malo gostijo, zajednišče imenovano. Zdaj se gostijo večidel posli, kuharice in starešini, mlada zakonca pa jim strežeta.

BREZ VRAŽ NE GRE

Svatom, ki peljejo nevesto iz domače župnije drugam, domači fantje navadno zaprejo cesto, da se morajo z denarjem ali s pijačo odkupiti.

Snega se mora ženitovanjske dni mnogo jkati, da krave bolj dojijo. Šopka, ki ju imata poročenca in ki sta iz rožmarina, se mora dobro hraniti. Če de te tihce ali fras tere, se mora nahiti na šopka nekaj vode, ki jo naj dete pije, da mu bo pomagalo.

NOGAVICE

najnovejša barva pri

„LAMA“

Jurčičeva ulica 4

**Karbidne svetilke
Karbidni gorilci**vseh vrst po ugodnih cenah
zopet na zalogi pri trvdki
PINTER & LENARD
d. z. o. z.
MARIBOR**ALI ŽE VESTE?**Da kupite najcenejša špeci-
ralno v kolonialno blago, ka-
kor tudi vso zelenjavo v tr-
govini Lešnik. Krekova 6.
13891-1**Aka**želite oglaševati,
pokličite telefon:**25-67****Denar naložen v Nemčiji**lahko dobijo naši državljani po klirinškem
tečaju. Informacije daje realiteta pisarna
„Triglav“ Maribor, Aleksandrova cesta 12, tel. 25-34**NA DOBRO HRANO**
sprejem več delavcev ali
nameštencev. Sredi mes-a in
poceni. Vprašati v Kneza
Kocljia ulici 24-I, vrata 4.
14088-1**Tega ne more nikdo**
Po jubne najnovejša plošče
samo po din 35.—.
Zahtevajte seznam.**elektroton**
PASAJA NEBOTIČNIKA
glavno zastopstvo Melner & Herold, Maribor**ČIŠČENJE, BARVANJE TER
FASONIRANJE STARIH
KLOBUKOV**sprejemam in računam 16 do
28 din. Prodajam nove po
najnižjih cenah. Se priporoča
Babošek Vladko, klobučar-
stvo, Maribor, Vetrinjska
ul. 5. 55-1**POHIŠTVO**
vložke, ma race, otomane,
zaves, odeje in likalne mize
dobite pri Makotter, Krekova
ulica 6. 62-1**GOSTILNO**
ali točilnico prevzamem na
račun takoj ali pozneje. Pis-
mene ponudbe in pogoje na
ogl. odd. »Večernika« pod
»Dobro poznanstvo«. 71-1**etikete**
TEL. 45-13
SITAR & SVETEK
GRAVERSKI ZAVOD
LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA UL. 3

Namizne in žepne

kalendacije

po znižani ceni kupite v

Kupim**PULT IN STELAŽE**
za trgovino iščem. Ponudbe
na ogl. odd. »Večernika« pod
»Kupim«. 59-3**Sobo odda****KABINET**
z vso oskrbo oddam za 550
din. Glsavni trg 24-I, desno.
16-7**OPREMLJENO SOBO**
oddam. Vprašati v ogl. odd.
»Večernika«. 49-7**OPREMLJENO SOBO**
oddam. Splavarski prehod
3-I. 56-7**OPREMLJENO SOBO**
oddam dvema osebam z vso
oskrbo ali brez. Težno, Pre-
šernova 5. 99-7**SOBICO**
z vso oskrbo oddam. Alek-
sandrova 57/a, I. nadst. 89-7**Stanovanje****DVOSOBNO STANOVANJE**
oddam v najem s 1. marca.
Poizve se pri M. Štublarju.
Tyrševa št. 14. 14096-5.**ENOSOBNO STANOVANJE**
oddam s 1. marcem mali obi-
telji. Meljska c. 43/I. 43-5**DVOSOBNO STANOVANJE**
parketirano, oddam manjši
družini s 1. marcem. Vpraša-
ti Metelkova ul. 44. 53-5**SOBO S ŠTEDILNIKOM**
oddam. Tržaška c. 54. 63-5**STANOVANJE**
soba in kuhinja, oddam. So-
kolska 39, Studenci. 68-5**DVOSOBNO STANOVANJE**
komfortno, oddam. Klavniška
ulica 5. 72-5**DVOSOBNO STANOVANJE**
s kuhinjo oddam s 1. mar-
cem. Tyrševa 26-I, vrata 6.
73-5**SOBO S ŠTEDILNIKOM**
prazno ali opremljeno, od-
dam. Meljska 59. 97-5**STANOVANJE**
soba in kuhinja, oddam v Dr.
Verstovškovi ul. 1, Pobrežje.
81-5**Kavo,** riž čaj, olja ter vse špecerijsko
blago, vedno sveže le pri
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9**STANOVANJE**
soba in kuhinja 200 din, so-
ba s štedilnikom 120 din. —
Masarykova 6, Spesovo selo,
Pobrežje. 57-5**SOBO IN KUHINJO**
na dvorišču oddam takoj za
179 din. Tržaška 5, nasproti
Primorske. 83-5**DVE STANOVANJI**
lepi, oddam v Studencih.
Aleksandrova 17, pri malem
mostu. 91-5**DVOSOBNO STANOVANJE**
zraven av obusne postaje od-
dam. Kralja Petra cesta 45,
Studenci. 94-5**Službo išče****MLAD MIZARSKI
POMOČNIK**
vaje strojev, išče službo.
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 61-10**GOSPODIČNA**
s trgovsko šolo, mlada, prosi
kakršnekoli zaposlitve. Po-
nudbe na ogl. odd. »Večerni-
ka« pod »Mlada«. 79-10**ABITURIENT**realne gimnazije se priporo-
ča za instrukcije. Naslov v
ogl. odd. »Večernika«. 65-10**VRTNARICA IN HIŠNA PO-**močnica
išče službo v Mariboru s 1.
marmcem. Sem poštna, delam
vse, imam dobra spričeva'a.
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 80-10**ZAKONSKI PAR**z 2 otrokoma išče službo na
boljši kmetiji ali pri trgovcu.
Vajena vseh del. Pismene po-
nudbe je poslati na Andrej
Syrah, Podlehnik 90 pri Ptuii.
86-10**Sobo išče****UČITELJICA**išče opremljeno, snažno sobo
s preskrbo. Pismene ponud-
be na ogl. odd. »Večernika«
pod »Učiteljica«. 88-8**MODERNI VOZICKI****Dopisi****MESTO GOSPODINJE**
k priprostemu gospodu iščem.
Prvi pogovor samo pismeno.
Pod šifro »Plemeniti srce« na
ogl. odd. »Večernika«. 44-12**OBRTNIK**
boljše vrste, 34 let star, ločen
ne po svoji krivdi, s hišo in
majhnim posestvom, želi po-
ročit gospodično ali gospo.
Dopise s sliko na ogl. odd.
»Večernika« pod »Sreča«. 48-12**Kavo,** riž čaj, olja ter vse špecerijsko
blago, vedno sveže le pri
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9**V našem****PISARNIŠKE PROSTORE**
2 sobi, oddam v našem. —
Vprašati Sodna ulica 15-I.
85-15**Citajte „Večernik“****Službo dobi****PEKOVSKEGA POMOČNIKA**
sprejem takoj. Pekarna
Glas. Pobrežje. 14066-9**STROJEPISKO**
začetnico sprejme odvetnik.
Ponudbe pod »Začetnica« na
ogl. odd. »Večernika«. 14113-9**SLUŽKINJO**
za vse, mlado in zdravo, ki
ima rada otroke iščem. Na-
slov v ogl. odd. »Večernika«. 1-9**TRI VAŽNE TOČKE...**
Sulcerjeve pralne kadi so
najbolj poceni. 5letno jam-
stvo. Sodarstvo, Vojašniška
ulica 7. 15-4**NATAKARICO**
prikupljivo, sprejem takoj.
Prevzem šanka in fiksna
plača. Ponudbe s sliko in opi-
som dosedanjih služb ali oseb
no se predavi v restavraciji
in kavarini Kajfež. Slo-
venigraдец 24-9**TRGOVSKO POMOČNICO**
z večletno prakso, posebno v
manufakturni, galanterijski in
konfekcijski stroki z dobrimi
spričevali, sprejme s 1. april-
lom 1940 v službo večja trgo-
vina na deželi. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«. 32-9**HOHNER**
harmonike
so od vseh
na boljše**DELAVKO**za moje lahko industrijsko de-
lo iščem. V poštev pridejo ti-
ste, ki so zmožne vložiti nekaj
denarja v moje podjetje. Zato
nudi dobro mesečno plačo.
Obredi in delo za stalno. Pis-
mene ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« pod »Stalno delo«
45-9**DOBREGA MIZARJA**za izdelovanje pohištva takoj
sprejem. Oglasijo naj se
samo prvovrstne moči. Ivo
Staudinger, Mlinska ulica 17.
50-9**ELEKTROVARILCE**ki imajo daljšo prakso, išče-
mo. Pismene ponudbe z opi-
sam dosedanje zaposlitve in
sedanje plače poslati na ogl.
odd. »Večernika« pod št. 78.
78-9**MIZARSKÉ POMOČNIKE**
za pohištvo sprejem. Alek-
sandrova c. 48, Kompara.
74-9**Postelino perie**kem. čiščeno že po
kg 8.— din naprej tudi
po brezkonkurenčni
ceni pri**„Luna“**
Maribor samo glavni trg 24**SAMOSTOJNO KUJARICO**
za vse, čisto in pošteno, z
letnimi spričevali, sprejem
k 2 osebam s 15. februar-
jem. Papirnica Zlata Brišnik,
Slovenska ul. 11. 70-9**HIŠNIKA**sprejem. Vpokojevi brez
otrok imajo prednost. Vpra-
šati Gajeva 15. 77-9**AVTOMEHANIKA**izučena, popolnoma samo-
stojna, z večletno prakso,
sprejme večja avtomobilna.
Ponudbe z navedbo prakse
pod »Avtomehanika« na ogl.
odd. »Večernika«. 96-9**SAMOSTOJNO KUJARICO**
ki opravlja tudi druga hišna
dela, sprejem s 15. februar-
jem. Naslov Heričko Pavel,
pisarna, Kneza Kocljia ul. 6,
Maribor. 104-9**Volnene veste,** damske in moške
velika izbira, nizke cene
le pri
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9**UČENCA**za možko in damsko krojašt-
vo sprejme takoj A. Slak.
Brezje pri Mariboru. 64-9**Kapital****HRANILNE KNJIŽICE**
vrednostne papirje kupujemo
stalno in po najvišjih cenah
in proti takojšnjemu oplačilu
Rudolf Zore, Ljubljana. Gle-
dališka 12. 13617-16**KDOR BI POSODIL**
na novo hišo, vredno 40.000
din, 13.000 din, dobi vrnjeno
ob novem letu 15.000 din. Za
uslugo tudi brezplačno stan-
ovanje. Ponudbe na ogl. od-
delek »Večernika« pod »Var-
nos«. 100-16**NAJBOLJŠA DALMATIN-**SKA VINA
vse vrste, pristni »Dingač« in
»Vugavo« dobite v gostilni
»Split«, Koroška 39. 95-17**HALO!**Kdor se hoče v tem pustu
dobro zabavati in se še sreč-
no poročiti, mora dne 3. fe-
bruarja v gostilno »Triglav«
(Voller) priti. Na obilen obisk
vabi žel. pevsko društvo
»Krilato kolo«. 87-17**GOSTILNA »BALKAN«**V nedeljo in torek pustno ra-
janje, maske dobrodošle. do-
mača zabava, pojedina kolon
in razna druga jedila, ter
prvovrstna vina. Za obilen
obisk se priporoča F. M. Se-
tine. 90-17**Priložnostni nakup
damskih čevljev**

od din 120.- do din 160.-

Oglejte si stransko zložbo trvdke
King Shoe, Gosposka 30**Sena**prežano sladko iz štaerskih
hrbov dobavlja živinorejska
zadružica, Matkovec, Prekmurje

Najbolj varna nalozba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor

v lastni novi palači na ogli Gosposke in Slovenske ulice

Podružnica Celje

nasproti pošti, prej Južnoštajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RACUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU!

OKASA

tablete

Pri spolni slabosti lahko ooskusite

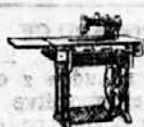
OKASA

tablete za moške

100 komadov din 220— proti povzetju

Zastopnik Lekarstva
Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Terazije 5
Ogl. reg. S. 5846 36

Šivalni stroji • Najnovejši otroški vozički

Velika izbira motorjev, trikotlov, šivalnih strojev, igračnih vozičkov, skirojev, avtomobilčkov, kolesni deli — Ceniki franko —

„TRIBUNA“ F. B. L. LJUBLJANA

Kar'ovska c. 4 — Podr.: Maribor, Aleksandrova c. 26

LIPSKI POMLADANSKI VELESEJEM 1940

V Nemčiji za 50%, v tranzitnih državah do 33% znižana vožnja!

POJASNILA dajejo

JOS. BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25 (Telefon 20-97),

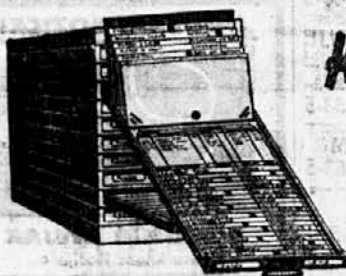
inž. G. TÖNNIES, Ljubljana, Tyrševa ulica 33 ali

OFICIJNI URAD VELESEJMA v LEIPZIGU za balkanske države v Beogradu, Knez Mihajlova 33 (Telefon 24-311)

Zlato in srebro,

brijante, zastavljajne listke išče nužno za nakup

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Kartoteka:

preglednost
točnosti
enostavnosti
zanesljivosti
in cenenosti

>Safra< MARIBOR
Gregorčičeva 24 Tel. 25-10

Moški! Pri spolni slabosti (spolni impotenci) poizkusite hormonske pilule HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 81, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Halo! Pazite...

Ne pozabite letos pusta. Ki ima velika usta in vse dobro rad pohrusta. Vsi v soboto prihitite, s tramvajem se pripeljite, saj k nam vozi minut šest, kdor nam gost ostane zvest.

Tu — Pri lovcu — bo zabava, pleš, veselje, saj igrala bo harmonika v soboto, da mladina bo plesala. Vino teklo bo kot olje, da bo vsakdo dobre volje, in jedil bo vsake vrste, ne prešteješ jih na prste.

Gostilna
PRI LOVCU
LJUBLJANA

Cesta 29. okt. (Rimska) 24
vogal Bleiweisova 2

Kdor pa ni prijatelj vina, k nam naj pride in zapoje: himnada čare svoje zdravje nudi in veselje. Oranžada srčne želje mu pri nas bo izpolnila!!!

ZAHVALA

Izrekam najlepšo zahvalo gospej dr. med. Anki Popovič v Splošni bolnišnici v Mariboru za ves trud in skrb, ki jo je izkazala pri moji nevarni operaciji. Zato jo vsakemu priporočam.

PEČOVNIK LUDVIK

Zoper kožne bolezni DERMOVAL!

Nov izum izrednega učinka! Mnoge težke in neozdravljive kožne bolezni so postale lahko ozdravljive. Prišče, hraste, izpuščaje, lišaje, čire in slične kožne bolezni lokalne narave zdravi naglo »DERMOVAL«. 1 lonček din 20.— Pišite še danes na

Leka no Mr. V. ROJC
ZAGREB, Gornji grad 5.

FIRMA

KOSTA VUKAŠINOVIĆ

trgovina čevljev

se je preselila iz Aleksandrove c. 13

v Cafovo ulico 1 (Trgovski dom)

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunjke, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glaževino, ovčjo volno, govejo dlako kupuje vedno po najvišjih cenah Arbetter, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

Spomnite se CMD!

V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da nas je zapustila nad vse ljubljena žena, mati, tašča, sestra, teta, gospa

Frančiška Kolar

soproga pošt. zvančnika v pok.

Pogreb blagopokojne bo v nedeljo, ob pol 16. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek, ob 7. uri v magdalenski cerkvi.

Maribor, Zagreb, Dubrovnik, Steyr, 3. februarja 1940.

Zalujoči soproga, sin, snaha in ostali sorodniki.

Umrli je naš dobri soprog, oče, dedek, tast brat, stric, gospod

Jožko Šavrič

poštni inšpektor v pokoju, odlikovan z redom sv. Save V.

Pogreb nenadomestljivega pokojnika bo v nedeljo, ob 16.15. uri iz mrtvašnice na Pobrežju.

Maribor, Dobova, Krieglach, 2. februarja 1940.

Zalujoči: Ivana, soproga, Jožica por. Pistor, hčerka, Han'bal Pistor, zet, Jelka in Oskar, vnučka.